รายงานประจำปี สวพส. 2564

สารจาก นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์
ประธานกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19)ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ที่ผ่านมายังคงทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย วิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน เศรษฐกิจสังคมในวงกว้าง วิกฤตการณ์ครั้งนี้ได้เปลี่ยนแปลงบริบทของโลก ประเทศไทย และเป็นความท้าทายในการดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง(องค์การมหาชน) **สวพส**. อย่างยิ่ง

ดังนั้นในการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงระยะต่อไป คณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง จึงเห็นควรให้มีการจัดทำแผนบูรณาการด้านการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนของประเทศขึ้น เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีกรอบการดำเนินงาน งบประมาณที่มีการบูรณาการร่วมกันพัฒนาพื้นที่สูงของประเทศแบบองค์รวมตามแนวทางโครงการหลวง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยน้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงพระราชทานเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูง และพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มาเป็นกรอบแนวคิดหลักสำคัญ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและความสมดุลในทุกมิติสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิรูปประเทศ (ร่าง) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 – 2570) และนโยบายที่สำคัญต่างๆ เช่น BCG Model

แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570) ที่ได้จัดทำขึ้นในคราวนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและชุมชนบนพื้นที่สูง เนื่องจากมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจากแผนแม่บทฉบับเดิมที่สิ้นสุดในปี พ.ศ.2565 และจะมีความเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง ด้านการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และแผนงานของหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการเพื่อกระจายการพัฒนาให้ทั่วถึงครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย 3,230 กลุ่มบ้าน ในการแก้ไขปัญหาความยากจนลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับการพัฒนาชุมชนเป้าหมายให้มีความมั่นคงด้านอาชีพและความเป็นอยู่ดีขึ้นอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพให้มีความสมดุลอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 นี้ สวพส. ได้ดำเนินงานวิจัยและพัฒนาสนับสนุนโครงการหลวงและขยายผลสำเร็จโครงการหลวงไปพัฒนาพื้นที่สูงอื่นให้บรรลุตามเป้าหมายและประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี และได้รับการยกย่องให้เป็นองค์กรต้นแบบและรางวัลจากหน่วยงานต่างๆทั้งภายในและระหว่างประเทศมากมาย ดังเช่นสำนักงานกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Department of Economic and Social Affairs – UN DESA) คัดเลือกโครงการ “Good Practice of Sustainable Highland Development: People Live in Harmony with Forest” โดยให้โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นหนึ่งในผลงานที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุ SDGs (SDG Good Practices) และเผยแพร่ส่งต่อแนวปฏิบัตินี้ไปยังหน่วยงานหรือองค์การที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั่วโลก **รางวัลเลิศรัฐ** (Public Sector Excellence Award) จำนวน 4 รางวัลต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สาขาบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วมและสาขาการบริการภาครัฐ ประเภทพัฒนาการบริการ) **รางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย** (Thailand Tourism Awards) ครั้งที่ 13 (รางวัลกินรีทอง) จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประเภทแหล่งท่องเที่ยว สาขาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ให้แก่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ต่อเนื่องเป็นปีที่ 2 และการได้รับการยกย่องให้เป็น**องค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน** จากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รางวัลสำคัญต่างๆ ที่ได้รับในปีนี้จะเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สวพส. ในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นตลอดไป

ขอขอบคุณทุกองค์กรและหน่วยงานพันธมิตรทุกภาคส่วนที่ได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสวพส.และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเพื่อให้ชุมชนบนพื้นที่สูงอยู่ดีมีสุข ด้วยการวิจัยและพัฒนา สืบสานรักษา ต่อยอดงานโครงการหลวงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มา ณ โอกาสนี้

นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์
ประธานกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

บทสรุปผู้บริหาร

สวพส. ขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูงด้วยหลักการทำงาน “การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนแบบโครงการหลวง” ทำให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ด้วยการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ การสร้างความเข้มแข็งของคนและชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ปีงบประมาณ พ.ศ.2564 สวพส. ดำเนินภารกิจเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2563 – 2570) แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 8 ปี (พ.ศ.2563 – 2570) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ใน 3 กลยุทธ์ ได้แก่ การสนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง การขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวงเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง และการพัฒนาและบริหารองค์กร มุ่งพัฒนาและยกระดับองค์การตามแนวทางพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 รวมถึงจัดเตรียมมาตรการและแผนรองรับการดำเนินงานของ สวพส. ให้สามารถดำเนินงานได้ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และภัยแล้งบนพื้นที่สูง ทั้งนี้ สวพส. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2564 จากรัฐบาล จำนวน 443.9229 ล้านบาท สำหรับดำเนินงานตามแผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนงานบุคลากรภาครัฐ และได้รับการสนับสนุนงบประมาณผ่านกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม จำนวน 44.00 ล้านบาท สำหรับดำเนินการตามแผนงานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง มีผลการเบิกจ่ายตามแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณรวมผูกพันสัญญา เป็นเงิน 477.2394 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.81 ของวงเงินงบประมาณที่ได้รับ ผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ 100 สามารถบรรลุเป้าหมายการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดงบประมาณ ดังนี้

1. การสนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง

วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง จำนวน 22 โครงการหลัก 35 โครงการย่อย เพื่อแก้ไขปัญหาสำคัญบนพื้นที่สูงของประเทศไทย คำนึงถึงผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว เป็นรูปธรรม โดยปรับปรุงพันธุ์พืชอาหารและพืชเศรษฐกิจใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับพื้นที่สูง 24 พันธุ์ เช่น พันธุ์กัญชงสายพันธุ์แท้ (Inbred line) และพันธุ์สังเคราะห์ (Synthetic variety) พันธุ์ข้าวท้องถิ่นที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงของชนเผ่าลีซู (จานูเนเน จาคูเนเน) พันธุ์ถั่วแดงหลวงที่ให้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ รหัส 40 และ 104 องุ่นพันธุ์ไชน์มัสแคทที่มีสีเขียวอมเหลือง เนื้อผลแน่นกรอบ รสชาติหวาน ทนต่อโรคผลเน่า ราน้ำค้าง และเพลี้ยไฟได้ดี เป็นต้น องค์ความรู้เทคโนโลยีในการเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต 35 เรื่อง เช่น รูปแบบการปลูกองุ่นพันธุ์ Beauty Seedless ในภาชนะเพื่อเพิ่มคุณภาพและผลผลิตต่อพื้นที่ น้ำผึ้งจากเกสรกัญชงที่มีสารสำคัญ Cannabidiol (CBD) ต้นแบบผลิตภัณฑ์กาแฟโครงการหลวงเสริมสารสกัดจากธรรมชาติ ไอโซฟลาโวน กาบา และคาเทชิน เป็นต้น องค์ความรู้ด้านสังคม 4 เรื่อง เช่น การสืบทอดภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรน้ำและป่าไม้ (ทีบอ) ของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง องค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ 20 เรื่อง เช่น วิธีการเพาะขยายพันธุ์พืชท้องถิ่นหายากหรือใกล้

สูญหาย ได้แก่ น้อยหน่าเครือ เจ้าแตรวงหรือลิลลี่ป่า และมะเขาควาย การพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ (Prototype) จากความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น ทั้งนี้ สามารถจดทะเบียนและจดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้จากงานวิจัยได้ จำนวน 21 รายการ และนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาบนพื้นที่สูงและเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้เกษตรกรบนพื้นที่สูง 34 รายการ มีผู้ได้รับประโยชน์ จำนวน 1,835 ราย สร้างรายได้ให้เกษตรกร 14.08 ล้านบาท

สนับสนุนงานโครงการหลวงเพื่อเป็นต้นแบบและเป็นแหล่งเรียนรู้ การเผยแพร่องค์ความรู้และผลสำเร็จของงานโครงการหลวง พัฒนาเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การวิจัยและพัฒนาที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาทางเลือกตามแบบโครงการหลวงในต่างประเทศ ได้แก่ การสนับสนุนการนำเสนอแนวทางการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในหัวข้อ The Royal Project Alternative Development Model: Pathways to Green Production and Sustainable Development ในช่วงการอภิปรายประเด็นด้านการปลูกพืชเสพติด การพัฒนาทางเลือก และสิ่งแวดล้อม (Illicit Drug Cultivation, Alternative Development and the Environment) ในการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทางเลือก (Expert Group Meeting on Alternative Development-EGM) โดย UNODC และสนับสนุนการนำเสนอผลสำเร็จจากการดำเนินงานของมูลนิธิโครงการหลวงในการพัฒนาเยาวชนให้มีศักยภาพ มีความเข้มแข็ง และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับมือจากความเสี่ยงต่าง ๆ โดยเฉพาะจากยาเสพติด ภายใต้การดำเนินงานโครงการ “วัคซีนวัยรุ่น” ในการประชุมคณะกรรมาธิการยาเสพติด สมัยที่ 64 (Commission on Narcotic Drugs: CND) นอกจากนี้ ยังสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมูลนิธิโครงการหลวง สวพส. กับนานาชาติ โดยจัดสัมมนาออนไลน์นานาชาติ International Online Seminar Course “Sustainable Highland Development: Challenges & Response to Covid-19 and the Application of Sufficiency Economy Philosophy เพื่อถ่ายทอดแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนและเอเชียใต้เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการพัฒนาพื้นที่สูงตามแนวทางโครงการหลวงของประเทศไทยกับผู้แทน 6 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ติมอร์-เลสเต ศรีลังกา อินเดีย ภูฏาน และเนปาล

ขณะเดียวกัน ได้สนับสนุนการพัฒนาสถานีและศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 39 แห่ง ให้เป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ของการพัฒนาพื้นที่สูง โดยเกษตรกรของมูลนิธิโครงการหลวงได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) จำนวน 11,183 ราย (นับซ้ำ) การรับรองมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ (IFOAM Accredited) จำนวน 842 ราย สนับสนุนการพัฒนาระบบมาตรฐานอาหารปลอดภัยและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ Organic Thailand จำนวน 587 ราย สนับสนุนการจัดตั้งฟาร์มวิจัยและพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่สถานีเกษตรหลวงปางดะ เพื่อพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ปีกแบบครบวงจร และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์เพื่อลดการปล่อยของเสียสู่สิ่งแวดล้อม ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ได้พัฒนาการรวมกลุ่มของชุมชนรวม 26 กลุ่ม ทุนดำเนินงาน 10.36 ล้านบาท พัฒนาศักยภาพกลุ่มเยาวชนทั้งในและนอกโรงเรียน 70 กลุ่ม รวมถึงการสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูงานหัตถกรรมที่มีคุณค่าของชนเผ่าบนพื้นที่สูง ไม่ให้สูญหาย ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาแปลงสาธิตการปลูกป่าชาวบ้าน เพื่อเป็นแปลงเรียนรู้ของชุมชนครอบคลุมพื้นที่ 21.5 ไร่

ในพื้นที่โครงการหลวง 8 แห่ง และสนับสนุนกิจกรรมที่ให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วม ได้แก่ การทำแนวกันไฟ ระยะทางรวม 310.49 กิโลเมตร การสร้างฝาย ซ่อมแซมฝาย และขุดลอกฝาย 89 ตัว การปลูกป่าชุมชน ป่าต้นน้ำ ปลูกไม้ริมถนนและพื้นที่สาธารณะ รวม 23,600 ต้น สนับสนุนกิจกรรมเพื่อเฝ้าระวังและลดการปนเปื้อนมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม

พัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งเรียนรู้ โครงการตามแนวพระราชดำริและโครงการหลวง ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นแหล่งท่องเที่ยวความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านการเกษตร และวัฒนธรรมที่มีมาตรฐาน ยั่งยืน มุ่งเน้นการยกระดับการจัดการเรียนรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิตให้กับนักเรียน เยาวชน และบุคคลทั่วไป พร้อมทั้งสามารถเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยรวบรวมพรรณไม้เพื่อจัดแสดงในพื้นที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ จำนวน 17,716 รายการ ส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้รับบริการทุกช่วงวัย จำนวน 799,353 ราย และปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย ตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับบริการมากยิ่งขึ้นผ่านแพลตฟอร์มทางการศึกษา DLTV สถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และสื่อออนไลน์ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ทั้งหมด 10 ช่องทาง มีรายได้จากการดำเนินงานทั้งหมด 19.53 ล้านบาท ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อบริการของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ คิดเป็นร้อยละ 87.80 (พอใจมาก) ทั้งนี้อุทยานหลวงราชพฤกษ์เน้นย้ำมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ขั้นสูงสุด เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการ โดยให้บุคลากรได้รับวัคซีนป้องกันครบ 100% และคัดกรองด้วยการตรวจหาเชื้อโควิดด้วย Antigen Test Kit (ATK) ทุกสัปดาห์

2. การขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวงเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง

สวพส. ขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวงไปพัฒนากลุ่มบ้านบนพื้นที่สูง ภายใต้การดำเนินงาน “โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง” 44 แห่ง เพื่อให้เกิดการกระจายการพัฒนาและยกระดับการพัฒนาของเกษตรกรและชุมชนบนพื้นที่สูงด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีกลุ่มบ้านที่ดำเนินงานพัฒนาอย่างสมบูรณ์ตามแบบโครงการหลวง ได้ยกระดับการพัฒนาเป็นกลุ่มบ้านเข้มแข็งสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้ (ระดับ A) 38 กลุ่มบ้าน กลุ่มบ้านที่สามารถร่วมขับเคลื่อนการพัฒนา (ระดับ B) 163 กลุ่มบ้าน กลุ่มบ้านที่เริ่มเรียนรู้และขับเคลื่อนการพัฒนา (ระดับ C) 323 กลุ่มบ้าน ทั้งนี้ มีกลุ่มบ้านที่ยังรอการเข้าพัฒนา (ระดับ D) 92 กลุ่มบ้าน

มีผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานสำคัญ คือ **ส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้แก่เกษตรกรในกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่ยากจนหรือด้อยโอกาส** จำนวน 1,225 ราย สร้างรายได้ให้เกษตรกรกลุ่มดังกล่าวมากถึง 16.06 ล้านบาท **พัฒนาและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรแก่เกษตรกร**ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะให้มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ รวมมูลค่า 398.20 ล้านบาท แบ่งเป็นเกษตรปลอดภัย มูลค่า 146.37 ล้านบาท คิดเป็นรายได้เฉลี่ย 89,768.59 บาทต่อครัวเรือน **เสริมสร้างความเข้มแข็งของคนและชุมชนในการพึ่งตนเอง บริหารจัดการตนเอง** โดยเชื่อมโยงสร้างเครือข่ายร่วมมือกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการของสถาบันเกษตรกร 97 แห่ง สมาชิก 3,175 ราย เงินทุนดำเนินงาน

25.19 ล้านบาท **พัฒนาและยกระดับผู้นำเกษตรกร** (Smart Farmer) จำนวน 862 ราย ใน 197 กลุ่มบ้าน ให้มีบทบาทเป็นผู้นำหลักที่จะจุดประกายความคิด ร่วมกันวิเคราะห์ วางแผน และขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนนั้น ๆ ให้บรรลุตามเป้าหมาย **เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้สามารถอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ** สามารถอนุรักษ์พื้นที่ป่าชุมชน ป่าใช้สอย และป่าอนุรักษ์ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 44 แห่ง โดยร่วมกับชุมชนกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Zoning) แบ่งแยกพื้นที่ป่า พื้นที่ทำกินให้มีความชัดเจน กำหนดแนวทาง มาตรการ และข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ถูกต้องและเหมาะสมตามแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน 35 ชุมชน ประกอบด้วย พื้นที่ทำกินของเกษตรกร 4,132 ราย 8,691 แปลง พื้นที่ 87,993 ไร่ ที่อยู่อาศัย 3,641 ไร่ พื้นที่ป่า 147,021 ไร่ **ยกระดับมาตรฐานตลาดเกษตรกรบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชน** โดยนำ IT มาใช้เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานส่งเสริมการตลาดและสถาบันเกษตรกร นำระบบสอบทวนย้อนกลับมาใช้ในการสอบทวนผลผลิตของผู้บริโภคผ่านรูปแบบ QR Code จัดจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรร่วมกับการจัดกิจกรรมสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ผลผลิตแก่ผู้บริโภคผ่านช่องทางตลาดนัดชาวดอยสร้างรายได้แก่เกษตรกรรวม 1.43 ล้านบาท กาดเกษตรกรน่าน 0.29 ล้านบาท จำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางตลาดออนไลน์ 1.60 ล้านบาท จำหน่ายสินค้าผ่านอาคารตลาดและสถาบันเกษตรกร 0.66 ล้านบาท

ผลสำเร็จจากการพัฒนา สำนักงานกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Department of Economic and Social Affairs – UN DESA) คัดเลือกโครงการ "Good Practice of Sustainable Highland Development: People Live in Harmony with Forest" ต้นแบบชุมชนอยู่ร่วมกับป่า โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุ SDGs (SDG Good Practices) เป้าหมายที่ 2 12 13 และ 15 รวมถึงสามารถส่งต่อแนวปฏิบัติที่ดีนี้ไปยังหน่วยงานในวงการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับนานาชาติ ทั้งนี้ สวพส. ได้นำรูปแบบการพัฒนาทางเลือกบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนของโครงการหลวง (Royal Project Model) มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตคนบนพื้นที่สูงของประเทศ กระทั่งเป็นที่ยอมรับทั้งในมิติการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมและการบริการภาครัฐ โดยได้รับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2564 มากถึง 4 รางวัล ในระดับดีเด่นและระดับดี จากผลงาน "ชุมชนไม้มีค่า ดูแลรักษา สร้างรายได้" โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋ "มั่นคงด้วยอาหาร ธนาคารในป่า รักษาทรัพยากร" โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวาวี "สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ภายใต้พื้นที่ดินจำกัด" โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา และ "ฟื้นฟูป่า พัฒนาน้ำ แก้จนคนบนพื้นที่สูง"

3. การพัฒนาและบริหารองค์กร

ยกระดับองค์ สวพส. สู่องค์กรธรรมาภิบาลและมีสมรรถนะสูง มุ่งพัฒนาศักยภาพขององค์การพร้อมคิดค้นวัตกรรมการบริหารงานให้มีความก้าวหน้า ทันสมัย สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและภาคส่วนอื่น ๆ ได้ตรงจุด โปร่งใส มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน โดยมีระดับความสำเร็จจากการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ ร้อยละ 99.56 ด้านคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA 4.0) สวพส. ผ่านการประเมินสถานะการเป็นระบบราชการ 4.0 ด้วยตนเอง ที่ 431.15 คะแนน (เป็นระบบราชการ 3.45)

การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและต่อต้านการทุจริต ทำให้ สวพส. ได้รับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 94.71 คะแนน อยู่ในระดับ A และได้รับการยกย่องให้เป็นองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน จากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ นอกจากนี้ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ยังได้รับมาตรฐานการให้บริการต่าง ๆ ที่สร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการ เช่น Thailand Tourism Awards, Museum Thailand Awards, Thailand Mice Venue Standard (TMVS), Green Office เป็นต้น

พัฒนาศักยภาพบุคลากร ตามแผนพัฒนาบุคลากร ระยะ 8 ปี (พ.ศ.2563-2570) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรที่มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนภารกิจสำคัญของแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563 – 2570) แผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคล (IDP) ซึ่งมีบุคลากรผ่านการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 93 ของผู้ได้รับการประเมินทั้งหมด สามารถสร้างองค์ความรู้จากการพัฒนาตนเองได้มากถึง 117 เรื่อง นอกจากนี้ ได้คัดเลือกบุคลากร 14 ราย เข้าร่วมหลักสูตรอบรม การประชุมหารือความร่วมมือทางวิชาการในระดับนานาชาติ ภายใต้โครงการขององค์การเพิ่มผลผลิตแห่งเอเชีย (Asian Productivity Organization: APO) จำนวน 13 หลักสูตร ใน 7 ประเทศ ทำให้บุคลากร สวพส. ตระหนักถึงความความจำเป็นในเรื่องของการเพิ่มผลิตภาพ เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูงในมิติต่าง ๆ รวมถึงการยกระดับการบริหารจัดการองค์การ

พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและการบริหารจัดการข้อมูล ด้วยการพัฒนาระบบข้อมูลให้เป็นดิจิทัลเพื่อนำไปใช้สู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data) ยกระดับการสร้างการจัดเก็บและการใช้ประโยชน์ ข้อมูลและสารสนเทศสำหรับการพัฒนาพื้นที่สูงให้มีมาตรฐาน พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเกษตรแม่นยำ (IoT) พัฒนาโรงเรือนเกษตรแม่นยำ พัฒนาระบบ HRDI MAPs บนระบบปฏิบัติการ IOS รวมถึงสนับสนุนการปฏิบัติงานสำนักงาน (Back office) ของ สวพส. ให้มีความถูกต้อง รวดเร็ว

ผลการดำเนินงานโดยรวมของ สวพส. ในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 บรรลุเป้าหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์เป็นที่ยอมรับของประชาชนและหน่วยงานภาคีเครือข่าย อันเกิดจากการยกระดับการบริหารจัดการองค์การและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในปัจจุบัน

สวพส. ร่วมขยายผลความสำเร็จด้านการพัฒนาทางเลือกบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ในงานโครงการหลวง 2563 ภายใต้แนวคิด “สายธารแห่งภูมิปัญญา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เสด็จฯ เปิดงาน “โครงการหลวง 2563” ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 21-27 ธันวาคม 2563 ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ จังหวัดเชียงใหม่

มูลนิธิโครงการหลวงร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ร่วมจัดงาน “โครงการหลวง 2563” ภายใต้แนวคิด “สายธารแห่งภูมิปัญญา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว องค์นายกกิตติมศักดิ์มูลนิธิโครงการหลวง และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราชบรมนาถบพิตร ผู้ทรงก่อตั้งมูลนิธิโครงการหลวง เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ และเพื่อส่งเสริมการจำหน่ายผลิตผลผลิตภัณฑ์จากเกษตรกรบนพื้นที่สูง โดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ประธานกรรมการมูลนิธิโครงการหลวง ประธานจัดงานโครงการหลวง 2563 พลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรี ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิโครงการหลวง ประธานกรรมการอำนวยการจัดงานโครงการหลวง 2563 พลเรือเอก พงษ์เทพ หนูเทพ องคมนตรี คณะกรรมการมูลนิธิโครงการหลวง นายอำพน กิตติอำพน องคมนตรี กรรมการที่ปรึกษาพิเศษสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง นายวิรัตน์ ปราบทุกข์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง รองประธานกรรมการอำนวยการจัดงานโครงการหลวง 2563 พร้อมคณะกรรมการจัดงาน และข้าราชการเฝ้าฯ รับเสด็จ

จากนั้น เสด็จทอดพระเนตรนิทรรศการ คลังสมองโครงการหลวงภายใต้แนวคิด “สายธารแห่งภูมิปัญญา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ฐานเรียนรู้เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และนิทรรศการผลงานวิจัยโดดเด่น ได้แก่ กัญชงของแม่ “เฮมพ์” หรือ “กัญชง” ซึ่งเป็นผลงานวิจัยร่วมของมูลนิธิโครงการหลวงและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ที่ได้สนองตามพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง รวมถึงพันธุ์พืชอาหารและพืชเศรษฐกิจใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับพื้นที่สูง ฐานเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ทรงทอดพระเนตรอุโมงค์สภาพปัญหาการทำลายป่า และโมเดลการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม นิทรรศการของ สวพส. “สร้างสุขปวงประชา พัฒนาพื้นที่สูงของประเทศ” เน้นหลักการใช้รูปแบบการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวง (ROYAL PROJECT MODEL) ปัจจุบันดำเนินการในพื้นที่ 18 จังหวัด ยังประโยชน์ให้ประชาชนบนพื้นที่สูง 416,235 ราย

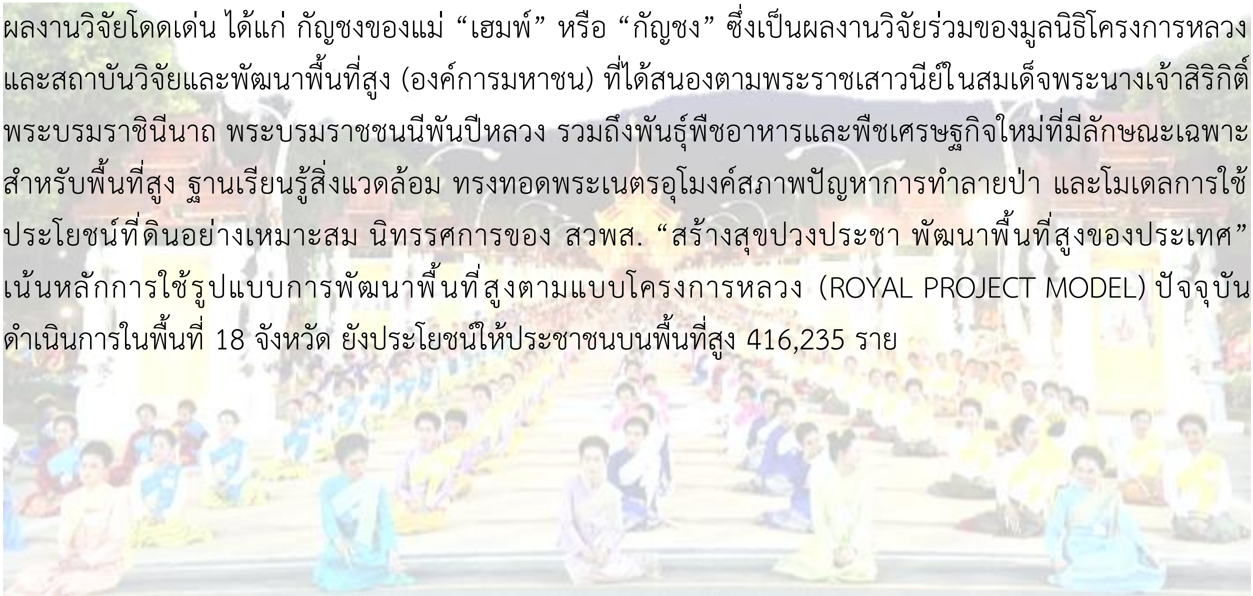

ความภาคภูมิใจของ สวพส. ปี 2564

สวพส. มุ่งพัฒนาองค์การสู่การเป็นระบบราชการ 4.0 ด้วยการปรับปรุงองค์การทั้งในระดับปฏิบัติการและในระดับองค์การ ทั้งยังผลักดันให้บุคลากร สวพส. เป็นนักคิดค้นและแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ให้เกิดบริการที่เกิดผลกระทบสูง (Big Impact) สามารถตอบโจทย์ความท้าทายของประเทศ หรือตอบสนองปัญหาความต้องการของคนและชุมชนบนพื้นที่สูงได้อย่างมีคุณภาพ กระทั่งเกิดความสามารถในการบริหารจัดการกระบวนการ การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาองค์การที่ดี เกิดผลลัพธ์สำคัญที่เป็นต้นแบบการพัฒนาพื้นที่สูงในมิติต่าง ๆ เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณะ ดังนี้

ด้านการบูรณาการงานวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่าย

สำนักงานกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Department of Economic and Social Affairs – UN DESA) คัดเลือกโครงการ “Good Practice of Sustainable Highland Development: People Live in Harmony with Forest" ต้นแบบชุมชนอยู่ร่วมกับป่า โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุ SDGs (SDG Good Practices) เป้าหมายที่ 2 12 13 และ 15 จากโครงการที่มีแนวปฏิบัติที่ดีและผ่านการคัดเลือกทั้งหมด 465 โครงการทั่วโลก ทั้งนี้ สวพส. ได้นำรูปแบบการพัฒนาทางเลือกบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนของโครงการหลวง (Royal Project Model) มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน "ห้วยน้ำใสโมเดล" ที่เกิดจากความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ดำเนินงานด้วยฐานข้อมูลแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง มีรูปแบบการพัฒนาด้วยการกำหนด Zone พัฒนาเชิงพื้นที่ ร่วมวางแผนเป้าหมายเดียวกัน ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้ “ห้วยน้ำใสโมเดล” เป็นวาระหนึ่งในแผนพัฒนาระดับจังหวัดแม่ฮ่องสอน (Mae Hong Son : The Valley of Charm) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงสามารถส่งต่อแนวปฏิบัติที่ดีถึงหน่วยงานในวงการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับนานาชาติ

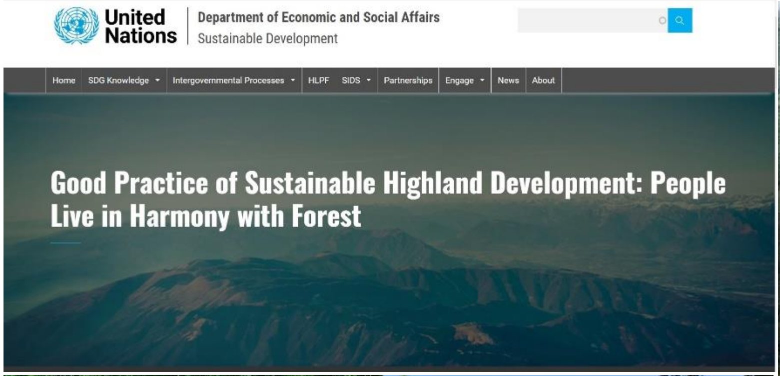

สวพส. ได้รับรางวัลเลิศรัฐ (Public Sector Excellence Award) ประจำปี 2564 ต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ในสาขาบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม (Effective Change) จำนวน 3 รางวัล ได้แก่

- **ระดับดีเด่น** จากผลงาน “ชุมชนไม้มีค่า ดูแลรักษา สร้างรายได้” โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋ จังหวัดเชียงใหม่
- **ระดับดี** จากผลงาน “มั่นคงด้วยอาหาร ธนาคารในป่า รักษาทรัพยากร” โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวาวี จังหวัดเชียงราย
- **ระดับดี** จากผลงาน “สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ภายใต้พื้นที่ดินจำกัด” โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา จังหวัดเชียงราย

และสาขาการบริการภาครัฐ ประเภทพัฒนาการบริการ **ระดับดี** 1 รางวัล จากผลงาน “ฟื้นฟูป่า พัฒนาน้ำ แก้จนคนบนพื้นที่สูง”

สวพส. กับบทบาทสำคัญด้านการพัฒนาและขับเคลื่อนการคิดการจัดการน้ำอย่างมีส่วนร่วม และผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านน้ำ โดยได้รับรางวัลผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านน้ำ จำนวน 3 รางวัล จากสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ในฐานะหน่วยงานที่ส่งเสริมการทำงานของทุกภาคส่วนในสังคม ให้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำ ร่วมกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างบูรณาการตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านน้ำ (SDG6: Clean Water & Sanitation) ขององค์การสหประชาชาติ ได้แก่

- **ด้านการจัดการน้ำภาคครัวเรือน ชุมชนและเมือง ประเภทกลุ่มบุคคล**: กลุ่มโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่มะลอ ชุมชนร่วมกันจัดการปัญหาขาดแคลนน้ำบนพื้นที่สูง ด้วยระบบทดน้ำข้ามดอยและความร่วมมือแบบพหุภาคีของชุมชนและหน่วยงาน
- **ด้านการจัดการน้ำภาคครัวเรือน ชุมชนและเมือง ประเภทบุคคลที่มีผลงานโดดเด่น**: นายบุญสี กาไว ผู้ใหญ่บ้านแม่วาก แม่วากโมเดล หมู่บ้านเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำ
- **ด้านน้ำกับประเพณี วัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มบุคคล**: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านแม่วาก พัฒนาแผนเชิงพื้นที่แม่วากโมเดล ด้วยความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากทุกภาคส่วนกับการใช้แผนที่การพัฒนาร่วมกัน One Map เป็นหมู่บ้านเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำ

รางวัลหมู่บ้านปลอดการเผา (Haze Free Reward) จากบริษัทเชียงใหม่วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด ซึ่งเล็งเห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาฝุ่นควันในจังหวัดเชียงใหม่ จึงร่วมกับภาควิชาการ ภายใต้โครงการประเทศไทยไร้หมอกควัน (Haze Free Thailand) จัดโครงการ “สนับสนุนหมู่บ้านปลอดการเผา” ขึ้น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับชุมชนในการดูแลพื้นที่รับผิดชอบของตนเองให้ปลอดควันไฟ (Zero burn) ทั้งนี้มีชุมชน 10 หมู่บ้าน ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 9 แห่ง ได้แก่ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋ ห้วยเป้า ปางแดงใน ปางมะโอ โหล่งขอด แม่มะลอ ปางหินฝน สบโขง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะแม่แฮหลวง รวมพื้นที่ 19,100 ไร่ ได้รับรางวัลจากการประเมินจำนวนจุดความร้อน (Hotspot) และพื้นที่เผาไหม้ (Burn Scar) ที่เกิดในพื้นที่หมู่บ้าน

รางวัลหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน จากสำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง จังหวัดเชียงราย บ้านอาแบ

รางวัลสหกรณ์ดีเด่นในพื้นที่โครงการหลวง จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงพบพระ จังหวัดตาก

รางวัลหน่วยงานคุณูปการด้านการสนับสนุนการทำงานด้านที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงน้ำแขว่ง จังหวัดน่าน

รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง "อยู่เย็นเป็นสุข" ระดับอำเภอ จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงน้ำแป่ง (บ้านแหน) และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่ (บ้านใหม่) จังหวัดน่าน

รางวัลชมเชยกองทุนแม่ของแผ่นดิน จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงถ้ำเวียงแก (บ้านหางทุ่ง) จังหวัดน่าน

รางวัลโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งกองทุนชุมชนสู่ธรรมาภิบาล จากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน (กองทุนเกื้อหนุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต) ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงถ้ำเวียงแก (บ้านปางปุก) จังหวัดน่าน

รางวัลหมู่บ้านต้นแบบประชาธิปไตยดีเด่น ระดับจังหวัด จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ (บ้านศรีบุญเรือง) จังหวัดน่าน

ด้านคุณธรรมความโปร่งใส

สวพส. ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและต่อต้านการทุจริต ปลูกฝังและบ่มเพาะนิสัยของบุคลากรของ สวพส. ไม่ให้เบียดบังผู้อื่น ยึดถือประโยชน์ของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะชุมชนบนพื้นที่สูงมากกว่าประโยชน์ส่วนตนเกิดผลเชิงประจักษ์ ดังนี้

องค์กรคุณธรรม ระดับต้นแบบ จากการนำแนวทางของแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559 – 2564) มาเป็นแนวทางการส่งเสริมให้บุคลากร สวพส. มีส่วนร่วมในการสร้างสังคมคุณธรรมตามหลักคุณธรรม ธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งได้เข้ารับการประเมินองค์กรคุณธรรมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รวบรวมข้อมูลและตรวจสอบเอกสารรายงานผลการประเมินองค์กรคุณธรรมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเสนอต่อคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาให้ความเห็นชอบ และจากการพิจารณาผลการประเมินพบว่า มีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ผ่านเกณฑ์

การประเมินองค์กรคุณธรรมจำนวน 13 หน่วยงาน โดย สวพส. ได้รับผลการประเมินผ่านเกณฑ์ในระดับ “องค์กรส่งเสริมคุณธรรม” (มีส่วนงานในสังกัดประเมินได้ในระดับ “ส่งเสริมคุณธรรม” ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80)

คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
เป็น **“องค์กรคุณธรรม ระดับต้นแบบ”**
ตามโครงการส่งเสริมชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัดคุณธรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
ภายใต้แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔)
ขอให้มีความสุข ความเจริญรุ่งเรือง และร่วมกันสร้างสังคมคุณธรรมที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สืบไป
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๔
(นายทองเปลว กองจันทร์)
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ประธานอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

องค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2564 ประเภทภาครัฐ หน่วยงานระดับกรมหรือเทียบเท่า รางวัลดีเด่น โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ด้วยผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2562 - 2565) และคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนส่งเสริมเรื่องหลักสิทธิมนุษยชนให้แก่บุคลากร เกษตรกร และประชาชนในพื้นที่การดำเนินงานของ สวพส. ในด้านความเสมอภาคระหว่างเพศ ขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งเพศ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในที่ทำงาน ด้านการให้บริการผู้พิการและกลุ่มเปราะบาง โดยอำนวยความสะดวกให้ผู้รับบริการกลุ่มเปราะบาง ที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ให้สามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ภายในอุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้อย่างทัดเทียมกับกลุ่มบุคคลอื่น และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำและยั่งยืนที่เหมาะสมกับภูมิสังคมบนพื้นที่สูง

ได้รับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment; ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 94.71 คะแนน อยู่ในระดับ A จัดอยู่ในลำดับที่ 4 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และลำดับที่ 20 ของหน่วยงานภาครัฐประเภทองค์การมหาชน ทั้งนี้ เป็นผลลัพธ์จากการที่ สวพส. นำผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐของปีที่ผ่านมา ทำการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงประเด็นการดำเนินงานที่ สวพส. ควรพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น มุ่งสร้างการรับรู้ให้แก่บุคลากรทราบถึงแนวทางการดำเนินงานของ สวพส. ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมความโปร่งใส ความคุ้มค่า และปราศจากการทุจริต

ด้านมาตรฐานการให้บริการ

สวพส. ดำเนินการยกระดับและพัฒนามาตรฐานการให้บริการต่างๆ เพื่อรองรับการให้บริการที่เป็นมาตรฐาน มีการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใส่ใจต่อสุขภาพ และได้รับความพึงพอใจจากบุคลากร ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

มาตรฐานรางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Awards) ครั้งที่ 13 ประจำปี 2564 (รางวัลกินรีทอง) โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประเภทแหล่งท่องเที่ยว สาขาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ต่อเนื่องเป็นปีที่ 2

รางวัล Museum Thailand Awards 2021 ประเภทพิพิธภัณฑ์ด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม รางวัลดีเด่นด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ โดยสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ ประจำปี 2564

มาตรฐาน Thailand Mice Venue Standard (TMVS) มาตรฐานสถานที่จัดงานประเทศไทย จากสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) โดยในปี 2564 ได้ขอรับรองมาตรฐานสถานที่จัดงาน 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทห้องประชุม และประเภทสถานที่จัดกิจกรรมพิเศษ โดยขอรับรองห้องประชุมจำนวน 4 ห้องได้แก่ 1) ห้องราชพฤกษ์1 2) ห้องกัลปพฤกษ์ 3) ห้องสักทอง และ4) ห้องทองกวาว และสถานที่จัดกิจกรรมพิเศษ ได้แก่ ลานราษฎรรักบาท

Thailand MICE Venue Standard
CERTIFIED
By Thailand Convention and Exhibition Bureau (TCEB)

มาตรฐานการท่องเที่ยวอาเซียน ประจำปี 2563 ประเภทมาตรฐานห้องน้ำสาธารณะอาเซียน จากกรมการท่องเที่ยว โดยมีอายุการรับรอง 2 ปี (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2564 – 31 ธันวาคม 2565) ซึ่งอุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้เข้ารับการตรวจประเมิน เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2563 จากคณะกรรมการศูนย์รับรองระบบมาตรฐานนานาชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

มาตรฐานสำนักงานสีเขียว (Green Office) สวพส. มุ่งเน้นการยกระดับสำนักงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บุคลากรและผู้รับบริการได้ดูแลสิ่งแวดล้อมพร้อมทั้งลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรวมไปถึงการยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานด้านบริหารจัดการขององค์การ โดยพื้นที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ทั้งหมด 468 ไร่ มีผลคะแนนการประเมินในปี 2563 อยู่ในระดับดีมาก (G เงิน) และได้เข้าร่วมงานมอบรางวัลตราสัญลักษณ์ G-Green ระดับประเทศและประกาศนียบัตร ด้วยระบบออนไลน์ จากกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564 ขณะที่พื้นที่อาคาร 2 สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ขนาดพื้นที่อาคาร 1,440 ตารางเมตร เข้ารับการตรวจประเมินโครงการสำนักงานที่สีเขียว (Green Office) จากผู้ตรวจประเมินผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2564

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548 เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2548 มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนางานโครงการหลวง (2) สนับสนุนการวิจัย รวบรวมและเก็บรักษานวัตกรรมใหม่ เสริมสร้างและรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนรักษาคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง (3) ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับมูลนิธิโครงการหลวง ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหน่วยงานของรัฐและสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศในการศึกษาค้นคว้า วิจัย พัฒนาและการถ่ายทอดข้อมูลและเทคโนโลยีบนพื้นที่สูงที่เหมาะสมสู่ชุมชน (4) จัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างครบวงจร เช่น ด้านการผลิต การตลาด มาตรฐานผลิตภัณฑ์การขนส่งสินค้า ตลอดจนเป็นศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินการดังกล่าว (5) ร่วมมือและแลกเปลี่ยนการพัฒนาทางวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงในระดับนานาชาติ (6) ให้บริการด้านการให้คำปรึกษาและการให้บริการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูงที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนา (7) สนับสนุนและดำเนินการให้มีการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของสินค้าโครงการหลวงและสินค้าในโครงการของสถาบันจากหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งดำเนินการให้มีการจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548: 2-3)

ต่อมาได้มีการเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ของสถาบันในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) (ฉบับที่ 2) เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2552 ขยายวัตถุประสงค์ให้สามารถบริหารจัดการสวนเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ 2549 คือ (8) จัดแสดงนิทรรศการด้านการเกษตร ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และด้านอื่นๆ ดำเนินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนทางด้านการเกษตรและวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตรและการอนุรักษ์พันธุ์พืช อันเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน และเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2553 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามสวนแห่งนี้ว่า “อุทยานหลวงราชพฤกษ์” และได้รับพระราชทานชื่อภาษาอังกฤษว่า "Royal Park Rajapruek"

ความสอดคล้องกับแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงระยะ 8 ปี (พ.ศ.2563-2570) กับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทต่างๆ

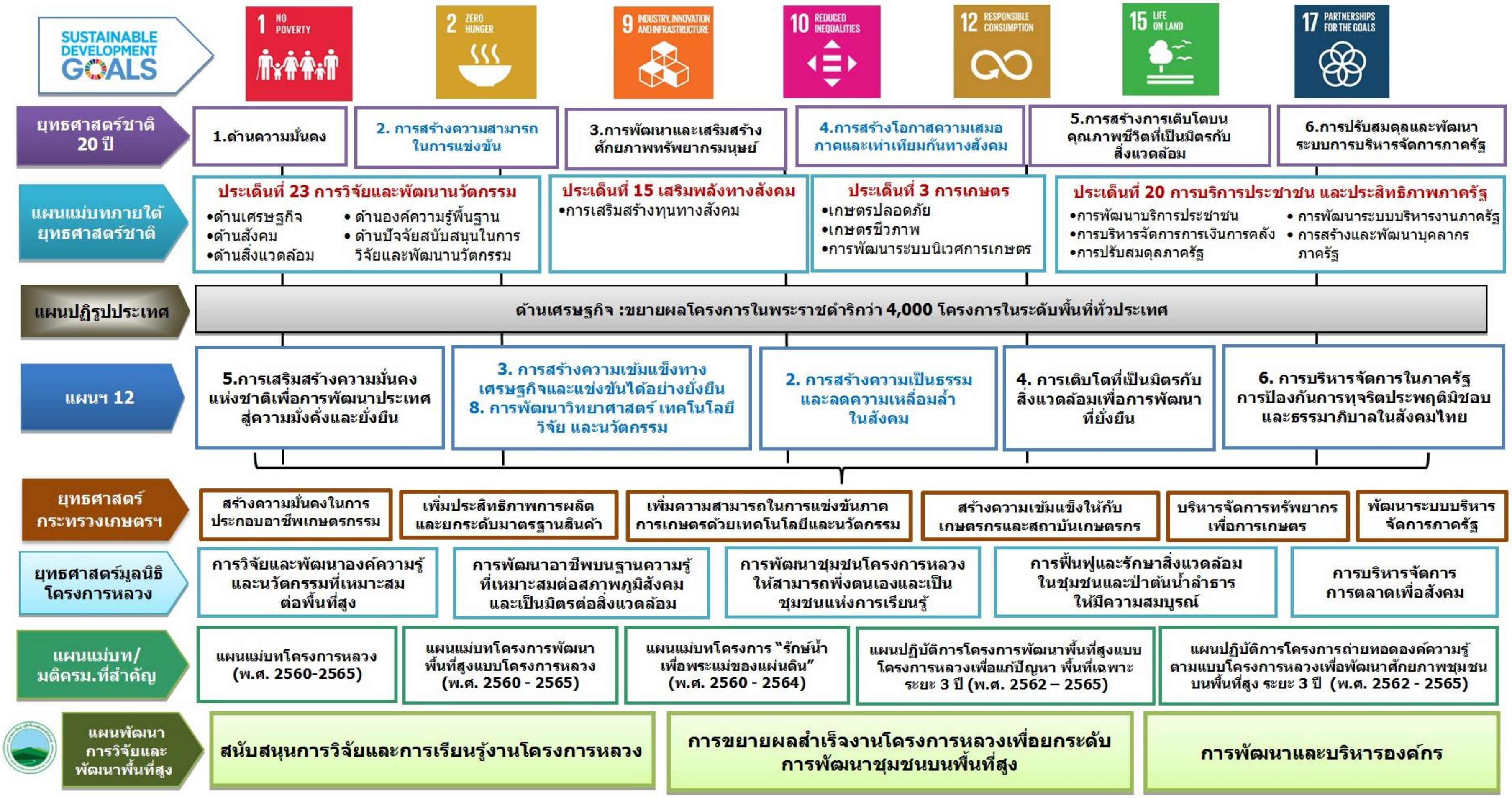

วิสัยทัศน์

“ชุมชนบนพื้นที่สูงมีความอยู่ดีมีสุข ดวยการวิจัยและพัฒนา สืบสาน รักษา ตอยอดงานโครงการหลวงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

พันธกิจ

สงเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง เพื่อ**สืบสาน**พระราชประสงคพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระปฐมบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทร มหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกลาเจาอยูหัว ในการสรางความอยูดีมีสุขของประชาชนบนพื้นที่สูง ดวยการ**รักษา**และสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยและการเรียนรูของโครงการหลวง ในการเปนตนแบบและแหลงเรียนรูการพัฒนาพื้นที่สูงอยางยั่งยืน และ**ตอยอด**การขยายผลสำเร็จของโครงการหลวงไปสูพื้นที่สูงอื่น โดย

1) สงเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนางานโครงการหลวง ในการสรางองคความรูและนวัตกรรมใหม เพื่อใหโครงการหลวงเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงทั้งในและตางประเทศ เพื่อเปนศูนยกลางการวิจัย พัฒนา และการเรียนรูศาสตรพระราชาและการพัฒนาพื้นที่สูง
2) การขยายผลความสำเร็จงานโครงการหลวง โดยการพัฒนาและยกระดับชุมชนบนพื้นที่สูงที่อยูหางไกล ทุรกันดารตามแนวทางโครงการหลวง เพื่อใหชุมชนมีความอยูดีมีสุข มีความเขมแข็ง และมีความยั่งยืนของสิ่งแวดลอมบนพื้นที่สูง เปนชุมชนตนแบบและแหลงเรียนรูดานการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง สำหรับชุมชนอื่น ๆ ตอไป
3) พัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษเปนแหลงเผยแพรและเรียนรูทางการเกษตร พระราชกรณียกิจ ศาสตรพระราชางานโครงการหลวง การวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ความหลากหลายทางชีวภาพ วัฒนธรรม และการใหบริการสังคม
4) พัฒนาสถาบันใหเปนองคกรสมรรถนะสูง ทันสมัย ดวยการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อรองรับการบริหารจัดการขององคกรใหมีประสิทธิภาพสูง และรองรับการเปนเครือขายของสังคมการเรียนรูบนพื้นที่สูง ตลอดจนปรับโครงสรางองคกรและพัฒนาทรัพยากรบุคคลใหมีสมรรถนะและใชเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อใหบรรลุพันธกิจดวยหลักธรรมาภิบาล

ค่านิยม สวพส.

HRDI Spirit

Heart
มุ่งผลสัมฤทธิ์
การเรียนรู้ระดับองค์กร และความคล่องตัว
การมุ่งเน้นความสำเร็จ และส่งมอบคุณค่าและผลลัพธ์

Responsibility
มีความรับผิดชอบ
ความเป็นเลิศที่มุ่งเน้นที่ลูกค้า และความรับผิดชอบต่อสังคม

Drive to Excellence
มุ่งมอบความเป็นเลิศ
มุมมองในเชิงระบบ การนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์และการจัดการเพื่อนวัตกรรม

Integrity
ชูเชิดคุณธรรม
ให้ความสำคัญต่อบุคลากร การจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง มีจริยธรรมและความโปร่งใส

กลยุทธ์การดำเนินงานตามแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 8 ปี (พ.ศ.2563-2570)

กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง

ดำเนินงานวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานของโครงการหลวงและการพัฒนาพื้นที่สูง ในการรองรับการเปลี่ยนแปลงในระยะต่อไป และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำงานวิจัยและพัฒนาไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่สูงอย่างกว้างขวาง โดยมีการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อรองรับการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการพัฒนาเครือข่ายและฐานองค์ความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ 2 การขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวงเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้นำรุ่นใหม่ พัฒนาอาชีพและการตลาด ส่งเสริมสถาบันเกษตรกร สร้างศักยภาพของชุมชนให้สามารถอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขยายผลการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมบนฐานองค์ความรู้โครงการหลวง งานวิจัย และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อยกระดับชุมชนสู่ชุมชนพึ่งพาตนเอง และเป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง

กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาและบริหารองค์กร

การพัฒนาคุณภาพบริหารจัดการองค์กรให้มีสมรรถนะสูง มีธรรมาภิบาล ส่งเสริมความรู้และทักษะของบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง มีระบบการบริหารจัดการข้อมูล ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้และนำสู่การเป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

โครงสร้างองค์กร และอัตรากำลัง สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) กำหนดโครงสร้างสายการบังคับบัญชา และการแบ่งส่วนงานของสถาบัน โดยมีขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนงานและตำแหน่งงานอย่างชัดเจน และเหมาะสมกับประเภทหรือลักษณะการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถาบัน ดังนี้

ผังโครงสร้างการแบ่งส่วนงานสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (214 อัตรา)
ตามมติคณะกรรมการสถาบัน ครั้งที่ 4/2563 เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563

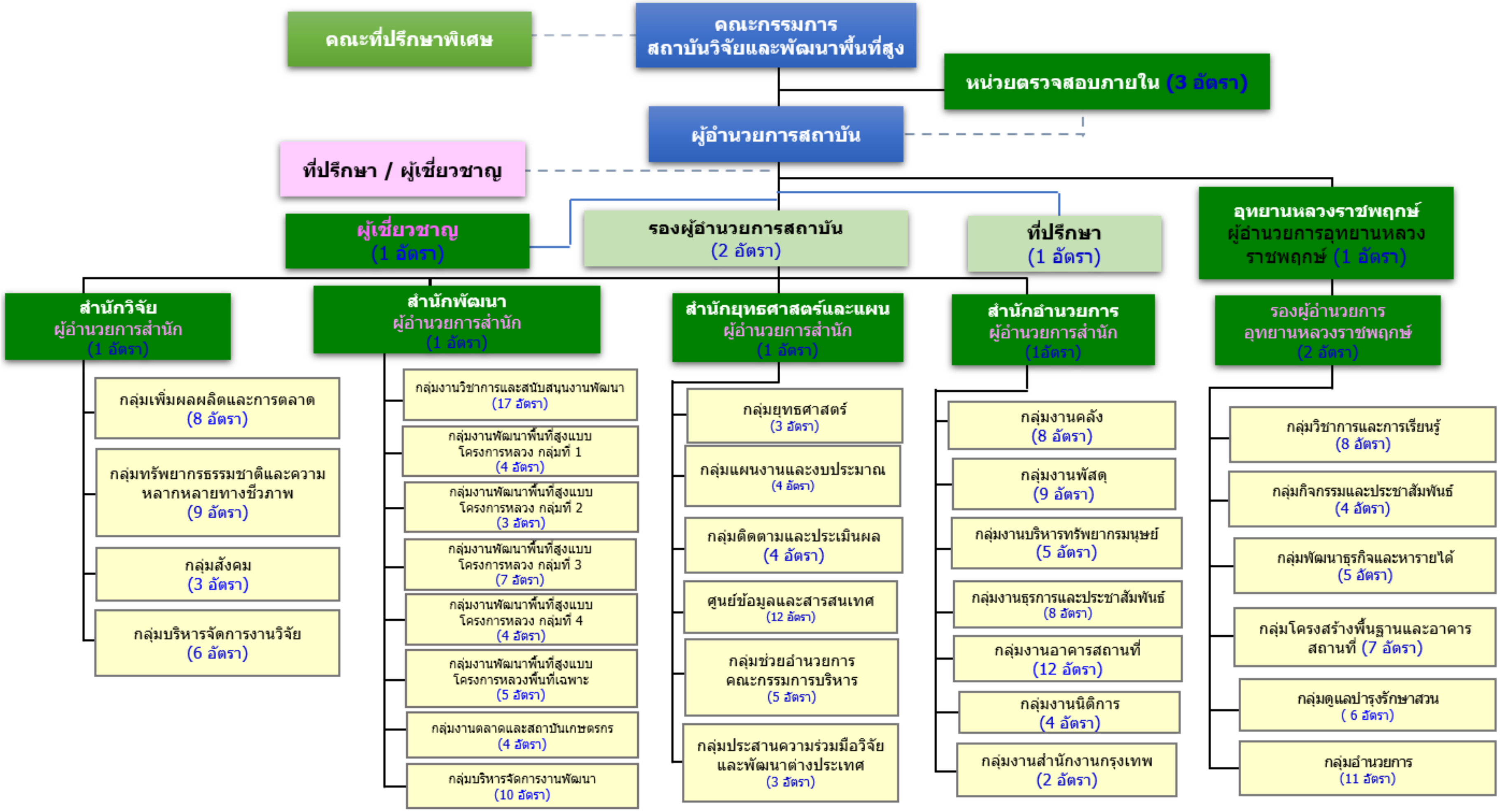

กรอบอัตรากำลัง 214 อัตรา

ระดับการศึกษา

ปริญญาเอก	ปริญญาโท	ปริญญาตรี	ต่ำกว่าปริญญาตรี
13 คน	90 คน	90 คน	10 คน

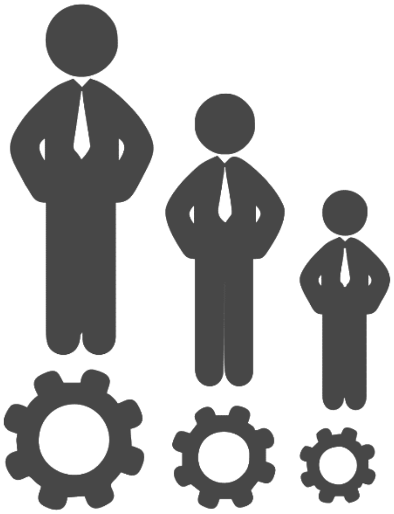

อายุเฉลี่ย

Baby boomer (2489-2507)	7 คน
Gen X (2508– 2522)	63 คน
Gen Y (2523 – 2540)	133 คน

สาขาที่จบ

เกษตรศาสตร์	เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ	สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ นิเทศศาสตร์ คหกรรม การท่องเที่ยวและการโรงแรม	วิทยาศาสตร์	รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์	วิศวกรรมศาสตร์	ต่ำกว่าปริญญาตรี
77 คน	50 คน	29 คน	14 คน	14 คน	12 คน	7 คน

สวพส. มุ่งเน้นการขับเคลื่อนการพัฒนาองค์การสู่การเป็นระบบราชการ 4.0 (Smart HRDI 4.0) เพื่อเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง ทันสมัย มีธรรมาภิบาล ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพการให้บริการประชาชน ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของประชาชน เป็นที่พึ่งพาได้ของผู้รับบริการ เพื่อไปสู่การเป็น "ศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง" ภายใต้ภารกิจสำคัญและตอบสนองความท้าทายที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงใช้แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA 4.0) เพื่อให้สามารถเป็นที่พึ่งที่เชื่อถือและไว้วางใจได้ของประชาชน

Roadmap สู่การเป็นระบบราชการ 4.0

1. ยึดชุมชนบนพื้นที่สูงเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และปรับองค์การสู่ความเป็นดิจิทัลให้ชุมชนเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์และบริการที่ตรงตามความต้องการ
2. บูรณาการงานวิจัยและพัฒนาบนพื้นที่สูงร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่าย เปิดกว้างให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เกิดความคิดริเริ่มและพัฒนาคุณภาพผลงานให้เกิดความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง สู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
3. ยกระดับการพัฒนาองค์การให้มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย โดยยึดหลักธรรมาภิบาล มุ่งมั่นศรัทธาต่อหลักการทำงานของโครงการหลวง มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจส่งกระทบเชิงลบต่อการดำเนินงาน และบุคลากรมีการเรียนรู้ในแบบสหสาขาวิชาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงาน
ด้านการสนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง

1. การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง	**2. การสนับสนุนงานโครงการหลวงเพื่อเป็นต้นแบบและเป็นแหล่งเรียนรู้ การเผยแพร่องค์ความรู้และผลสำเร็จของงานโครงการหลวง**	**3. การพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งเรียนรู้**

สวพส. ดำเนินงานด้านการสนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง ด้วยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม พันธุ์พืชและสัตว์ หรือองค์ความรู้ใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการหลวงและการพัฒนาพื้นที่สูง และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำงานวิจัยและพัฒนาไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่สูงอย่างกว้างขวาง โดยยกระดับงานโครงการหลวงให้เป็นต้นแบบการพัฒนาพื้นที่สูงที่มีความสมดุลทุกมิติ ร่วมบูรณาการกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไปสู่การสร้างรายได้ของชุมชน พร้อมทั้งสร้างชุมชนต้นแบบด้านการพัฒนาพื้นที่สูง สร้างเครือข่ายด้านการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน และพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความโดดเด่น มีอัตลักษณ์ และเป็นจุดหมายปลายทางของผู้เข้ารับบริการทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย ปีงบประมาณ พ.ศ.2564 มีผลผลิต/ผลลัพธ์จากการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1. การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง

สวพส. ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 48.50 ล้านบาท แบ่งเป็นงบประมาณจากกองทุน สกสว. ประเภท Functional Research Fund จำนวน 39.00 ล้านบาท งบประมาณกองทุน สกสว. ผ่านกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประเภท Directed Research Fund จำนวน 5.00 ล้านบาท และงบประมาณจากเงินสะสม จำนวน 4.50 ล้านบาท สำหรับสร้างองค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง จำนวน 22 โครงการหลัก 35 โครงการย่อย เพื่อการแก้ปัญหาของชุมชนบนพื้นที่สูงใน 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง (2) การวิจัยและพัฒนาการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน (3) การวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมบนพื้นที่สูง และ (4) การวิจัยเพื่อการปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาวิกฤตบนพื้นที่สูงของประเทศ

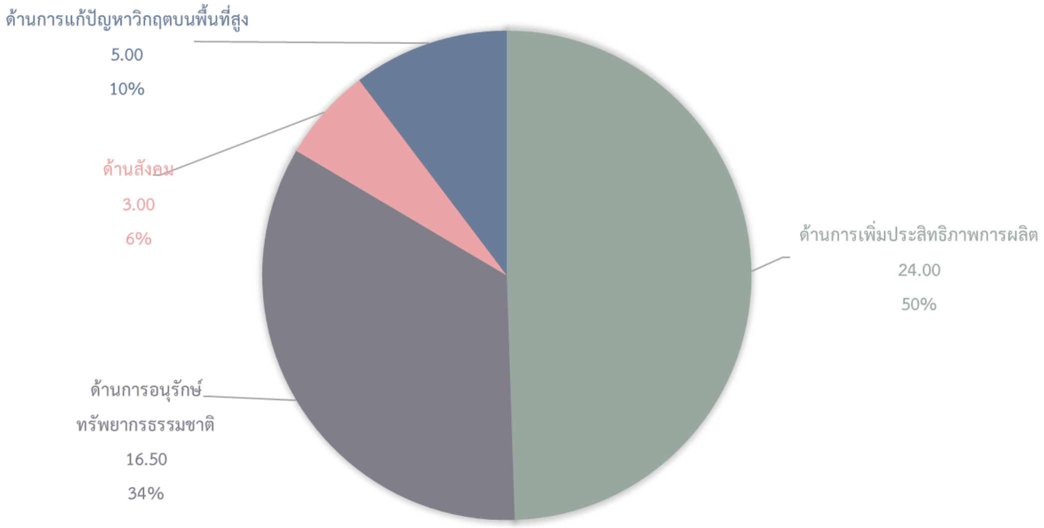

สัดส่วนโครงการวิจัยแต่ละแผนงานวิจัย ปีงบประมาณ พ.ศ.2564

1.1 ผลงานวิจัยเด่น สวพส.

ปีงบประมาณ พ.ศ.2564 สวพส. มุ่งสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่ใช้แก้ไขปัญหาสำคัญบนพื้นที่สูงของประเทศไทย รองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว เป็นรูปธรรม ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของนักวิจัย นักพัฒนา เกษตรกร ชุมชน และสอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมบนพื้นที่สูง ดังนี้

พันธุ์พืชสำหรับพื้นที่สูง 24 พันธุ์	**องค์ความรู้/เทคโนโลยี ด้านการเพิ่มผลผลิต 35 เรื่อง**	**องค์ความรู้/เทคโนโลยี ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งแวดล้อม 20 เรื่อง**	**องค์ความรู้ด้านสังคม 5 เรื่อง**

1) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง

วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพสำหรับชุมชนบนพื้นที่สูง ภายใต้ระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และสอดคล้องหลักเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Economy Model) โดยการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์พืชเศรษฐกิจและพันธุ์พืชอาหารท้องถิ่น รวมจำนวน 24 พันธุ์ การวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของพืชและสัตว์ และการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าของผลิตผลเกษตรที่มีเอกลักษณ์ของพื้นที่สูง จำนวน 35 เรื่อง เพื่อให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงได้รับการพัฒนาอาชีพบนฐานความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม และพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศ มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ควบคู่กับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ดังนี้

1.1) พันธุ์พืชอาหารและพืชเศรษฐกิจใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับพื้นที่สูง สวพส. สามารถคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์พืชเศรษฐกิจที่ให้ผลผลิตสูง มีคุณภาพที่ดี ภายใต้บริบทและภูมิสังคมของพื้นที่สูง รองรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้แก่เกษตรกร และนำไปต่อยอดงานวิจัยในการพัฒนาพันธุ์ต่อไป ตลอดจนคัดเลือกพันธุ์พืชอาหารท้องถิ่นที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงและต่อยอดเพื่อสร้างรายได้ รวมจำนวน 24 พันธุ์

พันธุ์กัญชง (เฮมพ์) 11 พันธุ์

พันธุ์กัญชงสายพันธุ์แท้ (Inbred line) 10 สายพันธุ์ ที่มีลักษณะสม่ำเสมอภายในประชากรแต่ละสายพันธุ์ สำหรับต่อยอดเพื่อใช้เป็นพันธุ์พ่อแม่ในการปรับปรุงพันธุ์ให้ได้คุณลักษณะพิเศษด้านเส้นใยสูงและปริมาณสารเสพติด THC ต่ำ (ปริมาณสารเสพติด THC ต่ำกว่า 0.3%)

พันธุ์กัญชงพันธุ์สังเคราะห์ (Synthetic variety) 1 สายพันธุ์ รหัส Syn3 พันธุ์สังเคราะห์รุ่นที่ 3 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่มี THC ต่ำกว่า 0.3% มีคุณสมบัติปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี เหมาะสำหรับนำไปต่อยอดเพื่อส่งเสริมให้กับเกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง

พันธุ์กัญชงที่ผ่านการคัดเลือกให้ THC ต่ำ และ CBD เพิ่มขึ้น

การศึกษาและพัฒนาระบบการปลูกกัญชงในสภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง

องุ่นพันธุ์ไชน์มัสแคท (Shine Muscat) 1 พันธุ์ ที่มีสีเขียวอมเหลือง เนื้อผลแน่นกรอบ รสชาติหวาน ทนต่อโรคผลเน่า ราน้ำค้าง และเพลี้ยไฟได้ดี

พันธุ์กาแฟอะราบิกาโครงการหลวง 2 พันธุ์

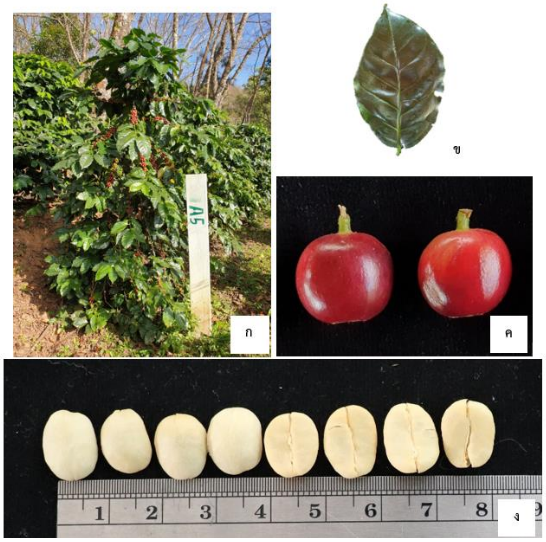

พันธุ์ RPF-C3 ให้ผลผลิตสูง เฉลี่ยต้นละ 3,815 กรัมต่อต้น ทนทานต่อโรคราสนิม เมล็ดกาแฟมีขนาดใหญ่ และมีรสชาติการชงดื่มในระดับดีเยี่ยม

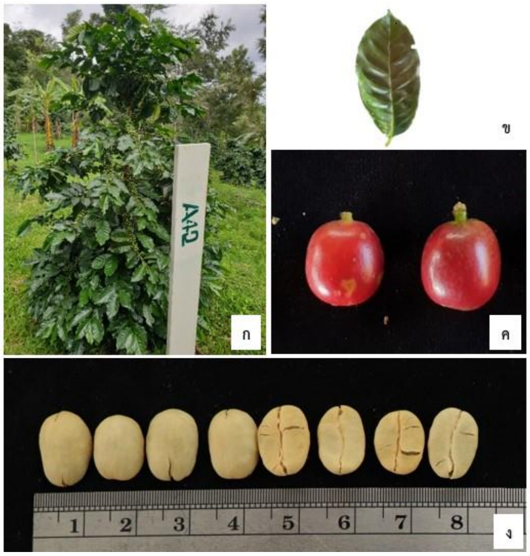

พันธุ์ RPF-C4 ให้ผลผลิตสูง เฉลี่ยต่อต้น 4,030 กรัมต่อต้น ทนทานต่อโรคราสนิม เมล็ดกาแฟมีขนาดใหญ่ และมีรสชาติการชงดื่มในระดับดีเยี่ยม

พันธุ์ข้าวท้องถิ่นที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงของชนเผ่าลีซู 2 พันธุ์

พันธุ์จาคูเนเน (ข้าวเจ้าดำ) มีปริมาณสารแกมม่าโอไรซานอลสูง 3,325.9 มิลลิกรัม/100 กรัม ปริมาณแอนโทไซยานิน 3,181 มิลลิกรัม/กิโลกรัม และมีปริมาณอะไมโลส 2.92%

พันธุ์จานูเนเน (ข้าวเหนียวดำ) มีค่าความสามารถในการต้านสารอนุ มูลอิสระสูง 876.29 ปริมาณสารแอนโทไซยานิน 6,207 มิลลิกรัม/กิโลกรัม และมีปริมาณอะไมโลส 8.99%

พันธุ์ถั่วแดงหลวงที่ให้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ 2 พันธุ์

รหัส 40 สามารถให้ผลผลิตได้มากถึง 349 กิโลกรัม/ไร่ มีน้ำหนัก 100 เมล็ด เท่ากับ 61.0 กรัม

รหัส 104 สามารถให้ผลผลิตได้มากถึง 324 กิโลกรัม/ไร่ มีน้ำหนัก 100 เมล็ด เท่ากับ 58.5 กรัม

พันธุ์ถั่วขาวที่ให้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ 2 พันธุ์

รหัส 11 ให้ผลผลิตมากถึง 336 กก./ไร่ และมีน้ำหนัก 100 เมล็ด เท่ากับ 20.3 กรัม

รหัส 67 ให้ผลผลิตมากถึง 318 กก./ไร่ และมีน้ำหนัก 100 เมล็ด เท่ากับ 20.0 กรัม

พันธุ์งาหอมที่มีผลผลิตและมีปริมาณน้ำมันสูง 4 พันธุ์

การทดสอบและคัดเลือกงาหอม

พันธุ์งาหอมที่สามารถนำไปส่งเสริมให้แก่เกษตรกรบนพื้นที่สูงเพื่อเพิ่มรายได้จากการปลูกงาหอมสายพันธุ์ดั้งเดิม

1.2) เทคโนโลยีในการเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชและสัตว์เศรษฐกิจบนพื้นที่สูง องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยสามารถใช้ประโยชน์ในการเพิ่มผลผลิตพืชและสัตว์ภายใต้ระบบเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมีเกษตร สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช รวมทั้งลดต้นทุนการผลิต ได้แก่ วิธีการปลูกข้าวไร่ด้วยระบบอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยการ cut and fill ที่ให้ผลผลิตข้าวสูงขึ้นในพื้นที่ปลูกเดิม ลดการถางป่าและปลูกพืชหมุนเวียนได้ เทคนิคการทำให้องุ่นพันธุ์ไชน์มัสแคทไม่มีเมล็ดและผลผลิตมีคุณภาพ ผลมีขนาดใหญ่ เนื้อผลแน่นกรอบ และมีกลิ่นมัสแคท รูปแบบการปลูกองุ่นพันธุ์ Beauty Seedless ในภาชนะเพื่อเพิ่มคุณภาพและผลผลิตต่อพื้นที่ ทำให้มีคุณภาพของผลผลิต (ความหวาน) ในฤดูฝนเพิ่มขึ้น 10% และมีผลผลิตต่อพื้นที่เพิ่มขึ้น 30% วิธีการชักนำการออกดอกและติดเมล็ดของกะหล่ำปลีและกะหล่ำปลีรูปหัวใจอินทรีย์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์อินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนจากการนำเข้าเมล็ดพันธุ์จากต่างประเทศ ระบบการปลูกพืชเศรษฐกิจมูลค่าสูงด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่

(smart farming) วิธีการลดความชื้นในน้ำผึ้งที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานด้วยหม้อระเหยความชื้นระบบปิดและมีความหวานเพิ่มขึ้นเป็น 80.5 %Brix ต้นแบบลังเลี้ยงผึ้งพันธุ์แบบรวงที่ให้ผลผลิตน้ำผึ้งที่มีคุณภาพ การผลิตน้ำผึ้งจากเกสรกัญชงที่มีสารสำคัญ Cannabidiol (CBD) ซึ่งมีฤทธิ์ลดอาการชัก ต้านการอักเสบ และลดอาการคลื่นไส้

นอกจากนี้ ยังได้ต้นแบบสารชีวภัณฑ์และสารทดแทนสารเคมีเกษตรสำหรับใช้ป้องกันกำจัดโรคพืช แมลงศัตรูพืช และวัชพืชสำคัญ 6 ต้นแบบ และระบบการเลี้ยงไก่ดำและสุกรที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่สูงเพื่อเพิ่มสมรรถภาพการผลิต เป็นต้น

รูปแบบการปลูกองุ่นพันธุ์ Beauty Seedless ในภาชนะขนาด 4.1x1.0x0.3 เมตร ทำให้ความหวานของผลองุ่นในฤดูฝนเพิ่มขึ้น 10% และผลผลิตต่อพื้นที่เพิ่มขึ้น 30%

เทคโนโลยีการผลิตองุ่นจากต่างประเทศ (พันธุ์สกาล็อตตา) ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์

วิธีการชักนำการออกดอกและติดเมล็ดของกะหล่ำปลีและกะหล่ำปลีรูปหัวใจอินทรีย์เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์อินทรีย์

การปลูกทดสอบเมลอนพันธุ์ ML 3747-Green

การลดความชื้นในน้ำผึ้งให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน
โดยใช้หม้อระเหยความชื้นระบบปิด

ต้นแบบลังเลี้ยงผึ้งพันธุ์แบบรวง

น้ำผึ้งจากเกสรกัญชงที่มีสารสำคัญ Cannabidiol (CBD)
มีฤทธิ์ลดอาการชัก ต้านการอักเสบ และลดอาการคลื่นไส้

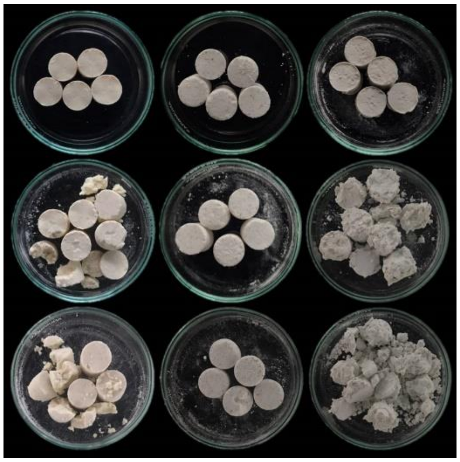

สารชีวภัณฑ์ชนิดเม็ดละลายน้ำ
ผลิตจากเชื้อแอคติโนมัยซีส Streptomyces sp.
ป้องกันโรคโคนเน่ารากเน่าของพืชผัก เช่น
พืชผักตระกูลกะหล่ำ พริก มะเขือเทศ มะเขือ

แปลงทดสอบการใช้ชีวภัณฑ์เกษตร

สารสกัดสะระแหน่เข้มข้น กำจัดวัชพืช (ระดับห้องปฏิบัติการ)
สามารถยับยั้งการงอกและการเจริญของวัชพืช 3 ชนิด คือ ผักโขม ตีนตุ๊กแก หญ้าตีนกา

สารชีวภัณฑ์ชนิดผงละลายน้ำป้องกันโรคทางดิน

เทคโนโลยีการเลี้ยงไก่กระดูกดำสายพันธุ์โครงการหลวงบนพื้นที่สูง
เมื่อเลี้ยง 120 วัน ได้ผลตอบแทน 3,500-3,800 บาท/รุ่น (รุ่นละ 50 ตัว)

เทคโนโลยีการเลี้ยงสุกรดำสายพันธุ์โครงการหลวงบนพื้นที่สูง
ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เฉลี่ย 21,000 บาท/ครัวเรือน

1.3) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรด้วยการแปรรูปผลผลิตที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่สูง สามารถสร้างองค์ความรู้ในการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่พันธุ์พืชท้องถิ่นที่มีลักษณะเฉพาะบนพื้นที่สูง ภายใต้หลักเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Economy) เพื่อให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงมีรายได้เพิ่มขึ้น และพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศ เช่น การพัฒนากระบวนการผลิตและแปรรูปเส้นใยกัญชงเพื่อใช้ในงานหัตถกรรมและอุตสาหกรรม การพัฒนาต้นแบบเครื่องแต่งกายทหาร การพัฒนากระบวนการผลิตแผ่นปิดแผลจากเส้นใยกัญชงจากเศษเหลือในกระบวนการผลิตเส้นด้ายกัญชง ที่มีคุณสมบัติในป้องกันเชื้อแบคทีเรียและการดูดซับน้ำได้ดี ต้นแบบผลิตภัณฑ์ขนมอบจากข้าวพันธุ์ท้องถิ่นเฮงาะเลอทิญและเล่าทูหยาสำหรับเด็กอายุ 1-2 ปี ที่ช่วยสร้างมูลค่าแก่พันธุ์ข้าวท้องถิ่นบนพื้นที่สูง ต้นแบบผลิตภัณฑ์กาแฟโครงการหลวงเสริมสารสกัดจากธรรมชาติ ไอโซฟลาโวนกาบา และคาเทชิน ซึ่งตอบโจทย์ด้านสุขภาพ และต้นแบบผลิตภัณฑ์สเปรย์ระงับกลิ่นปากจากน้ำมันที่สกัดจากกากกาแฟ เป็นต้น

กระบวนการผลิตและแปรรูปเส้นด้ายผสมกัญชงอุตสาหกรรม ซึ่งมีคุณสมบัติในการป้องกันแบคทรีเรีย รังสียูวีเอ รังสียูวีบี และระบายอากาศได้ดี

ผลิตภัณฑ์สเปรย์ระงับกลิ่นปากในรูปแบบนาโนอิมัลชัน

ต้นแบบผลิตภัณฑ์ขนมอบจากแป้งข้าวพันธุ์ท้องถิ่น เฮงาะเลอทิญและเล่าทูหยา สำหรับเด็กอายุ 1-2 ปี สำหรับเด็กที่แพ้สาร gluten จากข้าวสาลี

2) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมบนพื้นที่สูง

การวิจัยแนวปฏิบัติที่ดีด้านการพัฒนาผู้นำเกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงที่ครอบคลุมกลุ่มหญิง ชายและเยาวชน ให้ได้รับโอกาสความเสมอภาคในการเรียนรู้เพื่อการสร้างอาชีพที่มั่นคงเพื่อยกระดับเศรษฐกิจของครัวเรือน ด้วยการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและการประยุกต์ใช้วิทยาการปัจจุบัน ให้ครัวเรือนสามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงและดำรงชีพได้อย่างยั่งยืน โดยมีผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ จำนวน 3 เรื่อง

2.1) การกำหนดกลยุทธ์การยกระดับศักยภาพเกษตรกรบนพื้นที่สูงแบบแม่นยำ จากผลการวิจัยลักษณะผู้นำเกษตรกรชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ม้ง คนเมือง อาข่า และเมี่ยน จำนวน 75 ราย ในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 20 แห่ง ครอบคลุมประชากร 3 ช่วงอายุ ได้แก่ 17-45 ปี 46-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป ที่เป็นแบบอย่างของการสร้างอาชีพและยกระดับรายได้ของครัวเรือนบนฐานความรู้ที่เหมาะสมกับภูมิสังคม

บนพื้นที่สูง โดยมีสัดส่วนผู้นำเกษตรกร 3 กลุ่ม ดังนี้ (1) เกษตรกรที่มีทักษะการเรียนรู้เร็ว (ร้อยละ 30) ที่ต้องการเสริมความรู้เฉพาะเรื่องเพื่อยกระดับรายได้ของตนเอง ส่วนใหญ่เป็นวัยแรงงานอายุ 30-45 ปี และบางส่วนมีประสบการณ์ทำงานภายนอกชุมชน แนวทางการพัฒนาจึงต้องมุ่งเน้นการเสริมความรู้ที่ตรงกับความต้องการในปัจจุบันและรองรับความความท้าทายในอนาคต เช่น เทคโนโลยีการเพาะปลูก มาตรฐานการผลิต และการตลาดสมัยใหม่ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการหนุนเสริมการเรียนรู้ (2) เกษตรกรที่พร้อมปรับเปลี่ยนเมื่อมีข้อมูลที่รอบด้าน (ร้อยละ 37) ครอบคลุมข้อมูลการผลิต การตลาด และผลตอบแทน เพื่อประกอบการตัดสินใจเปรียบเทียบการเกษตรเดิมของครัวเรือนและทางเลือก โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุ 17-30 ปี แนวทางการพัฒนาเกษตรกรจึงควรเป็นรูปแบบผสมผสาน การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน การสาธิตในแปลง การติดตามให้คำแนะนำรวมทั้งการสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขยายเครือข่ายการเรียนรู้ และ (3) กลุ่มที่ปรับเปลี่ยนเมื่อเห็นตัวอย่างความสำเร็จ (ร้อยละ 33) ซึ่งครอบคลุมทุกช่วงอายุ แต่มักจะอยู่ในชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารและการคมนาคมขนส่งยากลำบากทำให้การเข้าถึงความรู้มีจำกัด การตัดสินใจปรับเปลี่ยนจึงเรียนรู้จากความสำเร็จของคนในชาติพันธุ์เดียวกัน แนวทางการพัฒนาที่นอกเหนือจากการส่งเสริมด้วยข้อมูลที่รอบด้านแล้ว ควรเน้นการสร้างตัวอย่างความสำเร็จในชุมชนเพื่อเป็นแรงบันดาลใจและแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ของเกษตรกร

ผู้นำเกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ในจังหวัดเชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน และกำแพงเพชร

2.2) ขยายผลการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรน้ำและป่าไม้ (ทีบอ) ของชาวกะเหรี่ยง ร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ พระสงฆ์ วัดห้วยบง อำเภอกัลยาณิวัฒนา รวมทั้งครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมกัลยาณิวัฒนาเฉลิมพระเกียรติ โดยการสนับสนุนเยาวชนกะเหรี่ยงที่มีทักษะด้านศิลปะถ่ายทอดเรื่องราวของรักษาป่าต้นน้ำ ภูมิปัญญาการจัดการน้ำบนพื้นที่สูงเพื่อนาข้าวและการหล่อเลี้ยงชุมชนผ่านภาพวาดจิตรกรรมฝาผนัง ที่ติดตั้งไว้ ณ ศูนย์ปกาเกอะญอศึกษาวัดห้วยบง ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอกัลยานิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งการเสริมความรู้ของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวทีบอกับผู้มาเรียนรู้

ภาพวาดภูมิปัญญาการจัดการทรัพยากรน้ำและป่าไม้ของชาวกะเหรี่ยงบนพื้นที่สูง วาดโดยเยาวชนกะเหรี่ยง นายบุญโรจน์ มีทรัพย์กว้าง และ นายเปจัง มิตรสาธิต

ทีเตาะ ฝายทดน้ำที่ทำจากวัสดุธรรมชาติตามภูมิปัญญาของชาวกะเหรี่ยง

3) ด้านการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน

สร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย เน้นการสร้างแหล่งอาหารชุมชนจากความหลากหลายของพืชและเห็ดท้องถิ่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดจากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนและเชิงพาณิชย์ ตลอดจนการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงที่สำคัญ และงานวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาต้นแบบชุมชนคาร์บอนต่ำและยั่งยืน จำนวน 20 เรื่อง โดยมีผลงานวิจัยที่พร้อมส่งมอบให้เกษตรกรได้นำไปใช้ประโยชน์ จำนวน 7 เรื่อง ผลิตภัณฑ์ 9 รายการ ได้แก่

3.1) วิธีการเพาะขยายพันธุ์พืชท้องถิ่นหายากหรือใกล้สูญหาย 3 ชนิด ได้แก่ น้อยหน่าเครือ เจ้าแตรวงหรือลิลลี่ป่า และมะเขาควาย

น้อยหน่าเครือ (Kadsura spp.) พืชหายาก พบในพื้นที่สูงที่มีอากาศหนาวเย็น ผลสุกมีรสหวานอมเปรี้ยว อุดมไปด้วยวิตามินและแร่ธาตุ รวมทั้งมีสารต้านอนุมูลอิสระโพลีฟีนอล และแอนโทไซยานินสูง เปลือกผลและใบมีฤทธิ์ต้านการอักเสบ โรคไขข้อ แก้ปวดบวม ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด ตอนกิ่ง และเสียบยอด

เจ้าแตรวงหรือลิลลี่ป่า (Lilium rimulinum Bakervar. burmanica (W.W. Smith) พบเฉพาะในพื้นที่ป่าดิบเขาและป่าสน เป็นพืชหัวที่มีดอกสวยงาม ผลิตเป็นไม้ดอกกระถาง หัวใต้ดินใช้ทำขนม ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด และการชำกลีบหัว

มะเขาควาย (Dittoceras maculatum Kerr) พืชหายากที่พบเฉพาะพื้นที่สูงทางภาคเหนือ มีสรรพคุณทางยา ช่วยรักษาโรคกระเพาะอาหาร โรคไต แก้ท้องเสีย และบำรุงกำลังเพศชาย ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ดและตอนกิ่ง

3.2) ชุมชนตัวอย่างด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ แบ่งตัวอย่างชุมชนออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ (1) ชุมชนแห่งการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่นเป็นแหล่งอาหาร จำนวน 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนป่าเมี่ยงแม่พริก ป่ากล้วย ป่าแป๋ (2) ชุมชนตัวอย่างที่สร้างรายได้จากการเพาะปลูกพืชท้องถิ่น 1 ชุมชน ได้แก่ ห้วยน้ำกืน และ (3) ชุมชนตัวอย่างด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 1 ชุมชน ได้แก่ ห้วยอีค่าง รวมจำนวนชุมชนตัวอย่าง 5 ชุมชน ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบชุมชนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผลการขับเคลื่อนกระบวนการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน สู่ชุมชนเครือข่ายที่มีบริบทพื้นที่ใกล้เคียงกัน 20 ชุมชน ก่อให้เกิดการสร้างอาชีพจากการ

เพาะปลูกพืชท้องถิ่นที่มีศักยภาพ 12 ชนิด นำไปสู่การสร้างรายได้จากฐานความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนกว่า 180,375 บาท

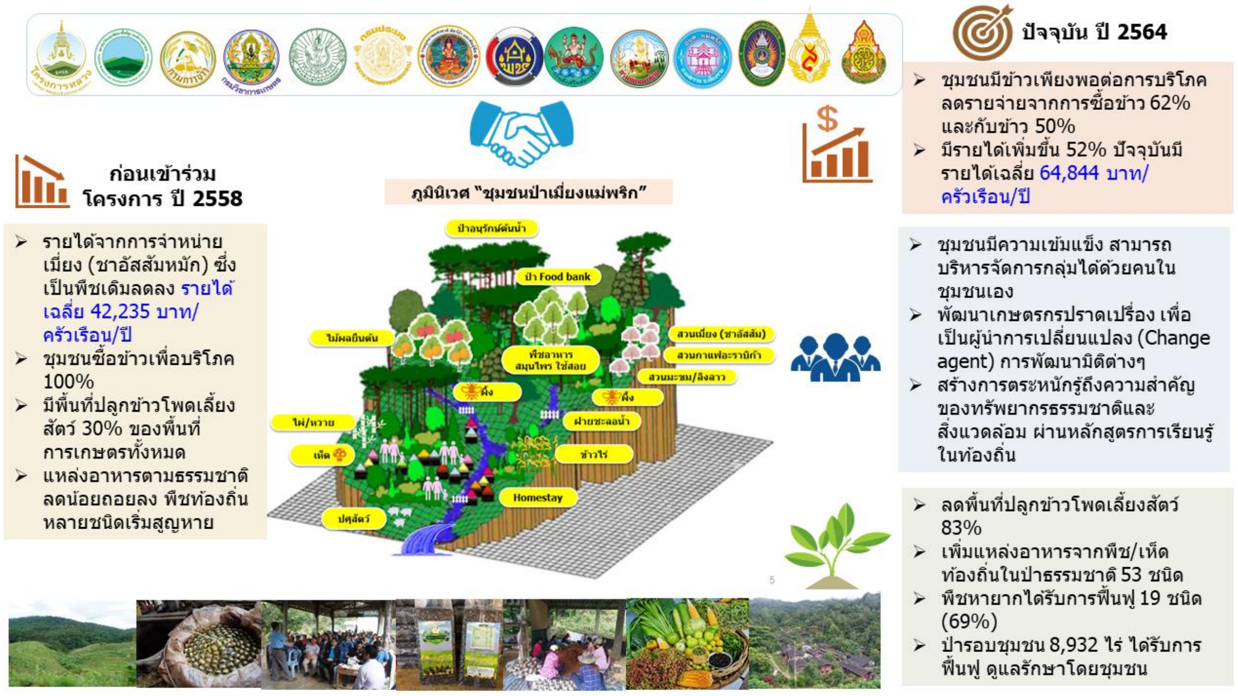

การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ชุมชนต้นแบบที่มีความโดดเด่นด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่นเป็นแหล่งอาหาร

3.3) องค์ความรู้ความหลากหลายของชนิดพันธุ์บุก ในพื้นที่จังหวัดตาก แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย น่าน และ กาญจนบุรี รวม 15 ชนิด แบ่งตามการใช้ประโยชน์ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) บุกที่ใช้หัวเพื่อการแปรรูปทางอุตสาหกรรมผลิตผงวุ้นบุก ได้แก่ *Amorphophallus muelleri* (บุกไข่หรือบุกเนื้อทราย) *Amorphophallus corrugatus* (บุกเขา) และ *Amorphophallus* sp. (บุกเนื้อเหลืองเชียงราย) (2) บุกที่ใช้หัวเป็นอาหารประเภทแป้ง ได้แก่ *Amorphophallus koratensis* (บุกโคราช) *Amorphophallus yunnanensis* (บุกด่าง) และ (3) บุกที่ใช้ต้นอ่อนเป็นอาหาร ได้แก่ กลุ่มบุกคางคก และดอกก้าน ปัจจุบันมีเกษตรกรผู้ปลูกบุกเนื้อทรายในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย แม่สามแลบ และแม่สอง รวมทั้งสิ้น 1,304 ราย พื้นที่ 5,062.5 ไร่ ซึ่งมีรูปแบบการปลูกทั้งปลูกเชิงเดี่ยว ปลูกผสมผสานกับพืชเกษตร (ข้าวไร่ ไม้ผล กล้วย หมากเนียง) และปลูกแบบวนเกษตรร่วมกับไม้ป่ายืนต้น โดยในปี 2563/2564 มีผลผลิตหัวบุกรวม 652,756 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 12.48 ล้านบาท

กลูโคแมนแนน (glucomannan) เป็นสารสำคัญในบุกที่ได้รับการยอมรับว่าสารใยอาหารกลูโคแมนแนนจากหัวบุกเป็น “King of Fiber”

การปลูกบุกร่วมกับไม้ป่ายืนต้น

3.4) องค์ความรู้สารสำคัญในเห็ดท้องถิ่นที่มีศักยภาพบนพื้นที่สูง 8 ชนิด ได้แก่ เห็ดเผาะ เห็ดหล่ม เห็ดฟาน เห็ดแดงหน้าม่อย เห็ดโคนแดง เห็ดแดงก่อ เห็ดไข่เหลือง และเห็ดขมิ้น ซึ่งมีสารประกอบในกลุ่ม antimycobacterial ได้แก่ 2-tetradecene (E) 3-tetradecene และ E-15-Heptadecenal อยู่ในเห็ดทั้ง 8 ชนิด ส่วนสารที่มีฤทธิ์ลดน้ำตาลในเลือด ได้แก่ Butyl Isobutyl Phthalate พบในเห็ดฟาน และกรดแอมิโนจำเป็น ได้แก่ Linoleic acid ethyl ester พบในเห็ด 3 ชนิด คือ เห็ดฟาน เห็ดหน้าม่อย และเห็ดไข่เหลือง สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อใช้ประโยชน์เห็ดท้องถิ่นบนพื้นที่สูงทางด้านเภสัชกรรมและด้านการเกษตรได้

3.5) ตำรับยาพื้นบ้าน/สมุนไพรกลุ่มโรคสำคัญของชุมชนบนพื้นที่สูง รวมทั้งสิ้น 65 เรื่อง โดยจัดเก็บองค์ความรู้ด้านสมุนไพรในรูปแบบลายลักษณ์อักษรเพื่อไม่ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสูญหาย และใช้สืบทอดภูมิปัญญาสู่รุ่นต่อไป ซึ่งในจำนวนนี้มีตำรับยาสมุนไพรพื้นบ้านที่ได้รับการคุ้มครองและขึ้นทะเบียนหมอยาพื้นบ้าน 3 ตำรับ ได้แก่ ตำรับสมุนไพรแก้โรคลม ตำรับสมุนไพรรักษานิ่ว ตำรับสมุนไพรอบตัว นอกจากนี้ มีการพัฒนาต่อยอดพืชสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับใช้ประโยชน์และสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน 7 รายการ ได้แก่ กล้วยอัดเม็ด ลูกประคบ ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรขับสารพิษประเภทยาต้ม/ชาชง ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรสังหยูประเภทยาต้ม/ชาชง และลูกประคบน้ำ และผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพรเชิงพาณิชย์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สังหยูสำหรับขับสารพิษ ซึ่งผ่านการทดสอบในระยะพลีคลินิกและระยะคลินิก

การเก็บองค์ความรู้ด้านสมุนไพรเพื่อไม่ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสูญหาย

ตำรับสมุนไพรรอบตัว (เปล้าหลวง อบเชย อ้อยดำ ไพล)

ตำรับสมุนไพรรักษานิ่ว (ใบอ้อยดำ หญ้าถอดปล้อง มะเดือยหิน หญ้าหนวดแมว)

ครีมบำรุงมือและเล็บ (Hand and nail cream)

3.6) พัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ (Prototype) จากความหลากหลายทางชีวภาพ ในระดับห้องปฏิบัติการเพื่อการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าที่มีส่วนผสมจากน้ำมันเมล็ดกัญชง และสูตรตำรับผลิตภัณฑ์กันแดดที่มีส่วนผสมจากน้ำมันเมล็ดกัญชง รวมทั้งต้นแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนสำหรับใช้ในครัวเรือน จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ยาหม่องบาล์ม สูตรแก้ปวดเมื่อย และแก้แมลงสัตว์กัดต่อย ยื่นคำขอทรัพย์สินทางปัญญา อนุสิทธิบัตร 2 รายการ ได้แก่ (1) สูตรตำรับผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าสำหรับผู้ชายที่มีส่วนประกอบสำคัญจากสารสกัดสมุนไพร (สารสกัดคาเทชิน สารสกัดหญ้าถอดปล้อง) และ (2) สูตรตำรับผลิตภัณฑ์บำรุงมือที่มีส่วนประกอบจากสารสกัดสมุนไพร (สารสกัดหญ้าถอดปล้อง น้ำมันอาโวคาโด และน้ำมันเมล็ดกัญชง) ตลอดจนส่งมอบต้นแบบผลิตภัณฑ์จากงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพในการนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และได้ทดสอบความพึงพอใจจากผู้บริโภคแล้ว ให้กับมูลนิธิโครงการหลวง จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ครีมบำรุงผิวหน้าสำหรับผู้ชายผสมสารคาเทชิน (Men intensive catechins total cream) และครีมบำรุงมือและเล็บ (Hand and nail cream)

3.7) องค์ความรู้ในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่เสื่อมโทรมและการจัดการธาตุอาหารพืช ได้แก่ เทคโนโลยีในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่ปลูกข้าวไร่โดยใช้ถั่วลอด การจัดการธาตุอาหารพืชในรูปแบบการปลูกพืชแบบประณีตสำหรับเมล่อนและมะม่วง และชนิดพืชที่มีความเสี่ยงในการดูดซับอาซินิคและแคดเมียม 2 ชนิด ได้แก่ ผักกาดกวางตุ้งและผักชี ทำให้เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถวางแผนการปลูกพืชผัก เพื่อหลีกเลี่ยงชนิดพืชผักที่มีความเสี่ยงในการดูดซับโลหะหนักอาซินิคและแคดเมียมในดิน เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรมีความปลอดภัย เป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภค

การนำเทคโนโลยีการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินบนพื้นที่สูง ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการดินและธาตุอาหารพืชในแปลงปลูกข้าวไร่ แปลงข้าวไร่ที่ปลูกร่วมกับถั่วลอดให้ผลผลิตข้าวไร่เฉลี่ย 733 กก./ไร่

การจัดการธาตุอาหารพืชในรูปแบบการปลูกพืชแบบประณีตในมะม่วง ช่วยให้เกษตรกรลดรายจ่ายจากการใช้ปุ๋ย สอดคล้องกับความต้องการของพืช มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตที่มีคุณภาพเพิ่มสูงขึ้น

การทดสอบชนิดพืชที่มีความเสี่ยงในการดูดซับอาซินิคและแคดเมียมในผักกาดกวางตุ้ง เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรมีความปลอดภัย

3.8) ชุมชนตัวอย่างที่ได้รับการรับรองเป็นชุมชนบนพื้นที่สูงคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืน ในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จำนวน 15 ชุมชน ส่งผลให้เกษตรกรเกิดความตระหนักและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่า ตลอดจนเริ่มเปลี่ยนวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพด้วยการลดการเผาเศษพืช พื้นที่เกษตร กองขยะ ลดการปล่อยน้ำเสียจากครัวเรือน ผู้ประกอบการ ปศุสัตว์ และร่วมกันรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้เสื่อมโทรมโดยเฉพาะต้นไม้ แหล่งน้ำและดิน ส่งผลให้หน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาของชุมชนหลายแห่งเพิ่มเติม

เกษตรกรในชุมชนที่ได้รับการรับรองเป็นชุมชนชนคาร์บอนต่ำ เริ่มเปลี่ยนวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพด้วยการลดการเผาเศษพืช พื้นที่เกษตร กองขยะ ช่วยบรรเทาผลเสียจากปัญหามลพิษ ซึ่งทำให้ก๊าซเรือนกระจกสะสมในบรรยากาศปริมาณสูงเป็นสาเหตุการเกิดภาวะโลกร้อน

ชุมชนมีแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งทำกินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ช่วยแก้ปัญหาและลดผลกระทบการย้ายถิ่นฐานของคนบนพื้นที่สูงสู่ชุมชนเมือง

4) ด้านการรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาวิกฤตบนพื้นที่สูงของประเทศ

สวพส. ดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ดำเนินงานจริงของเกษตรกรร่วมกับนักวิจัย นักพัฒนารายสาขา นักพัฒนาภาคสนาม และผู้นำเกษตรกร โดยศึกษารูปแบบ (Model) ระบบเกษตรบนพื้นที่สูงที่ดีที่มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้คุ้มค่า ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถนำข้อมูลการวิจัยหรือรูปแบบระบบเกษตรที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ไปปรับใช้ในการส่งเสริมให้เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาช่องทางและพัฒนารูปแบบการตลาดของสินค้าเกษตรบนพื้นที่สูงที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคในปัจจุบันและอนาคต โดยศึกษาช่องทางตลาดที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน (ไฟฟ้า สัญญาณ Internet โทรศัพท์) คุณภาพสินค้าเกษตร ความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งได้ต้นแบบการบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกรในการจำหน่ายสินค้าเกษตรผ่านช่องทางตลาดออนไลน์ คือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า ทำให้เกษตรกรมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น ลดผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าและรายได้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 10 ในขณะเดียวกันเกิดการเรียนรู้และทดลองใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาชีพ ทั้งยังได้วิจัยและพัฒนาต้นแบบชุดทดสอบสารเคมีกำจัดแมลงกลุ่ม Neonicotinoids ได้แก่ อิมิดาคลอพริด และอะเซทามิพริด ซึ่งเป็นอันตรายและมีความเสี่ยงตรวจพบในผลิตผลเกษตรสูง เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค และดูแลสุขภาพประชาชน “ไทยแลนด์ 4.0” อย่างไรก็ตาม สวพส. มีแผนปรับปรุงประสิทธิภาพต่อเนื่องให้เข้าสู่มาตรฐาน “ASSURED” ขององค์การอนามัยโลก (WHO) ก่อนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ต้นแบบชุดทดสอบสารเคมีกำจัดแมลงกลุ่ม Neonicotinoids

“น้ำ 3 สาย by ห้วยเป้า” ต้นแบบการบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกรในการจำหน่ายสินค้าเกษตร ผ่านช่องทางตลาดออนไลน์ https://www.facebook.com/huaipao.online และ Line Official ของกลุ่ม “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่” ช่วยยกระดับรายได้ให้กับเกษตรกร ในช่วงที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 และช่วงที่พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนไปมีการใช้ช่องทางตลาดออนไลน์ในการซื้อสินค้ามากขึ้น ต้นแบบนี้ สวพส. จะนำไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงหลวงที่มีความพร้อมในการจำหน่ายสินค้าในรูปแบบออนไลน์ต่อไป

“น้ำ 3 สาย by ห้วยเป้า” เน้นจำหน่ายสินค้าคุณภาพคัดเกรดพิเศษ (เมลอน กระเทียมไทยหัวพันธุ์ มะม่วงน้ำดอกไม้ มะม่วงมันขุนศรี)
ช่องทางตลาดออนไลน์ช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มมูลค่าสินค้า จำหน่ายและส่งสินค้าตรงถึงลูกค้า
และกำหนดราคาเองโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง

1.2 การยื่นขอจดทะเบียน จดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564

สวพส. ยื่นขอจดทะเบียนและจดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้จากงานวิจัย จำนวน 21 รายการ จำแนกได้ดังนี้

เครื่องหมายการค้า 3 รายการ ได้แก่ (1) โอบดอย (2) ดอกเมี่ยง และ (3) ฉ่ายไน่

ลิขสิทธิ์ 4 รายการ ได้แก่ (1) คู่มือชนิดไม้ท้องถิ่นเพื่อการปลูกป่าชาวบ้าน (2) คู่มือการปลูกและการจัดการไม้สนเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์บนพื้นที่สูง (3) เอกสารเผยแพร่ไม้จันทน์หอม และ (4) คู่มือกระบวนการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษาพื้นที่ป่าสนวัดจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

อนุสิทธิบัตร จำนวน 5 รายการ ได้แก่ (1) ส่วนผสมสารฟีโรโมนสังเคราะห์สำหรับดึงดูดผีเสื้อหนอนใยผัก (2) ส่วนผสมสารล่อดึงดูดผีเสื้อหนอนเจาะผลไม้ (3) สารล่อดึงดูดผีเสื้อหนอนกระทู้ผัก (4) สูตรตำรับผลิตภัณฑ์บำรุงมือที่มีส่วนประกอบจากสารสกัดสมุนไพร และ (5) สูตรตำรับผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าสำหรับผู้ชายที่มีส่วนประกอบสำคัญจากสารสกัดสมุนไพร

ขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช จำนวน 6 รายการ ได้แก่ (1) กาแฟ พันธุ์อาร์พีเอฟ-ซี3 (RPF-C3) (2) กาแฟ พันธุ์อาร์พีเอฟ-ซี4 (RPF-C4) (3) กัญชง (Cannabis sativa L.) พันธุ์อาร์พีเอฟ 5 (RPF5) (4) กัญชง (Cannabis sativa L.) พันธุ์อาร์พีเอฟ 6 (RPF6) (5) กัญชง (Cannabis sativa L.) พันธุ์อาร์พีเอฟ 7 (RPF7) และ (6) กัญชง (Cannabis sativa L.) พันธุ์อาร์พีเอฟ 8 (RPF8)

ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย จำนวน 3 รายการ ได้แก่ (1) ตำรับยาสมุนไพรอบตัว (2) ตำรับสมุนไพรแก้โรคลม และ (3) ตำรับยาสมุนไพรรักษาโรคนิ่ว

เครื่องหมายการค้าทำให้สินค้าของชุมชนเป็นที่รู้จัก
เกิดการสร้างรายได้และสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่น

1.3 การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง และเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้เกษตรกรบนพื้นที่สูง

นักวิจัยและนักพัฒนาของ สวพส. นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ จำนวน 34 รายการ ได้แก่ ผลงานวิจัยด้านพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ องค์ความรู้ด้านเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เกษตรประณีต เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ รวมถึงการใช้ชีวภัณฑ์เกษตรและสารทดแทนสารเคมีเกษตร องค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ และองค์ความรู้ด้านสังคม ร่วมกับเกษตรกรนำร่อง จำนวน 1,835 ราย ใน 55 พื้นที่ ช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่หรือชุมชนบนพื้นที่สูงของประเทศไทย เพิ่มความมั่นคงด้านอาหาร เพิ่มทางเลือกใหม่ในการประกอบอาชีพด้วยพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ องค์ความรู้ใหม่ โดยสามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกร 14.08 ล้านบาท ดังนี้

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
1) พันธุ์ข้าวท้องถิ่นที่มีคุณค่าทางโภชนาการ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์ท้องถิ่น (ข้าวไร่) 3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน สมาชิกกลุ่ม 30 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่ ถ้ำเวียงแก และสะเนียน จังหวัดน่าน มีพันธุ์ข้าวที่มีคุณค่าทางโภชนาการสำหรับบริโภค และมีรายได้จากการจำหน่ายพันธุ์ข้าวท้องถิ่นทั้งในรูปของข้าวเปลือก ข้าวสาร ข้าวบรรจุถุง 1,780,000 บาท ขณะเดียวกันยังสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ข้าวบรรจุถุงในสภาพสุญญากาศ (ข้าวกล้อง ข้าวสาร) ในตลาดนัดท้องถิ่น ตลาดภายนอก และศูนย์แสดงสินค้า OTOP ของจังหวัดน่าน ถือว่าเป็นการอนุรักษ์และเพิ่มมูลค่าให้แก่พันธุ์ข้าวไทย ตลอดจนอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับข้าวในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น กระบวนการคั่วข้าวของชนเผ่าม้ง ประเพณีการกินข้าวใหม่ เป็นต้น
2) วิธีการปลูกข้าวต้นเดียวเพื่อการคัดพันธุ์และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวท้องถิ่น	ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกร 80 ราย 25 ชุมชน ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน 13 แห่ง นำองค์ความรู้วิธีการคัดและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวท้องถิ่นให้บริสุทธิ์ตรงตามพันธุ์ โดยวิธีการปลูกข้าวต้นเดียว (ปลูก 1 ต้นต่อหลุม) และกำจัดต้นพันธุ์ปนใน 3 ระยะสำคัญ คือ ระยะข้าวแตกกอ ระยะโผล่รวงหรือออกดอก และระยะก่อนเก็บเกี่ยว ไปใช้ในฤดูนาปี 2563-2564 เกษตรกรยอมรับในองค์ความรู้และนำไปปฏิบัติจริง ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ปลูกในฤดูนาปี 2563 ผ่านมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ข้าวคิดเป็นร้อยละ 48.14 (ตรวจโดยกรมการข้าว) เกษตรกรที่เคยคัดพันธุ์ข้าวมาก่อนในฤดูนาปี 2563 ได้นำเมล็ดพันธุ์ข้าวมาปลูกต่อเพื่อคัดเลือกให้บริสุทธิ์มากขึ้นในฤดูนาปี 2564 ทำให้มีข้าวบริโภคตลอดทั้งปี ผลผลิตข้าวนาเพิ่มขึ้นจาก 522 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 920 กิโลกรัมต่อไร่ รายได้เสริมจากผลผลิตข้าวประมาณ 14,700 บาทต่อปี ลดต้นทุนการปลูกข้าวจาก 7,825 บาทต่อไร่ เหลือ 6,481 บาทต่อไร่ และพบว่าเกษตรกรรวมกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว แลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ในและนอกชุมชน มีความมั่นคงทางอาหาร บรรเทาความกังวลในภาวะวิกฤติ เช่น การระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
3) การปลูกข้าวนาด้วยระบบนาน้ำน้อย	เกษตรกร 82 ราย ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน 13 แห่ง นำองค์ความรู้การให้น้ำแบบนาน้ำน้อยไปใช้ปฏิบัติร่วมกับวิธีการคัดและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวท้องถิ่นให้บริสุทธิ์ ตรงตามพันธุ์ สามารถลดการใช้น้ำลงร้อยละ 35-38 ลดการปล่อยก๊าซมีเทน (CH4) ร้อยละ 75 และลดการปล่อยก๊าซไนตรัสออกไซด์ร้อยละ 14 เมื่อเทียบกับนาน้ำขัง การลดน้ำในแปลงนาก่อนใส่ปุ๋ยช่วยทำให้ปุ๋ยเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และบรรเทาความกังวลในภาวะวิกฤติ เช่น การระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 นอกจากนี้ โรงเรียนบ้านผาหมอนนิยมไพร (สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์) ได้นำองค์ความรู้ไปสร้างเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการปลูกข้าวจนกระทั่งเก็บเกี่ยวข้าวในฤดูทำนา และผลผลิตข้าวที่ได้ทางโรงเรียนได้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องบรรจุถุงในสภาพสุญญากาศจำหน่าย สร้างรายได้แก่ทางโรงเรียน
4) พันธุ์กัญชง (เฮมพ์) THC ต่ำ	เกษตรกรบนพื้นที่สูงสามารถอนุรักษ์วิถีการทำเส้นใยกัญชงเพื่อทำเป็นเครื่องนุ่งห่มและสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตกัญชงเชิงพานิชย์ เกิดการเผยแพร่องค์ความรู้การปลูกกัญชงให้กับเกษตรกรและบุคคลที่สนใจได้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ เกษตรกร กรมวิชาการเกษตร บุคคลธรรมดา วิสาหกิจชุมชน และนิติบุคคล นำเมล็ดพันธุ์กัญชงไปปลูกเพื่อการพาณิชย์ และเพื่อศึกษาวิจัยและพัฒนาต่อยอด รวม 98 ราย จำนวน 975.30 กิโลกรัม
5) การปลูกกัญชง (เฮมพ์) ภายใต้ระบบควบคุม	เกษตรกร 31 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงพบพระ นำเมล็ดพันธุ์กัญชง 560 กก. ไปปลูกในพื้นที่ 182 ไร่ เพื่อใช้สอยในครัวเรือน 2 ราย 2 ไร่ และเพื่อการพาณิชย์ 29 ราย 180 ไร่ ทำให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงสามารถอนุรักษ์วิถีการทำเส้นใยกัญชง เพื่อนำมาทำเป็นเครื่องนุ่งห่มและสร้างรายได้เสริม
6) ระบบการปลูกพืชที่ลดการเผาในแปลงปลูกข้าวไร่	ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกร 190 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 17 แห่ง เกษตรกรสามารถนำระบบการปลูกข้าวไร่สลับแปลงถั่วนิ้วนางแดงไปปรับใช้ช่วยลดรอบการปลูกได้จาก 7 ปี เหลือ 2 ปี และสามารถสร้างรายได้เสริมจากถั่วที่ปลูกได้อีกด้วย ทำให้เกิดระบบการผลิตข้าวไร่ที่ยั่งยืนและเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินให้คุ้มค่ามากที่สุดภายใต้การจัดระบบเกษตร
7) การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในแปลงข้าวโพดด้วยการปลูกเหลื่อมด้วยพืชตระกูลถั่ว	ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกร 165 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 4 แห่ง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 3 แห่ง นำระบบการปลูกข้าวโพดโดยไม่เผาและเหลื่อมด้วยพืชตระกูลถั่วไปปรับใช้ ช่วยลดการเผาเตรียมพื้นที่ ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น และโครงสร้างดินมีความร่วนซุยขึ้น ผลผลิตข้าวโพดต่อพื้นที่เพิ่มขึ้น วัชพืชในแปลงปลูกข้าวโพดน้องลง รายได้ต่อพื้นที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายข้าวโพด และพืชตระกูลถั่วรวมทั้งปริมาณการชะล้างหน้าดินลดลงจากการมีพืชตระกูลถั่วคลุมดิน

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
8) การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในแปลงข้าวนาด้วยระบบการปลูกพืชหมุนเวียน	ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกร 125 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 15 แห่ง นำระบบการปลูกหมุนเวียนข้าวและถั่วบำรุงดินไปปรับใช้ ช่วยลดการสูญเสียของธาตุอาหารในพื้นที่ปลูกข้าวทำให้มีไนโตรเจนหมุนเวียงลงดินมากว่าการปลูกข้าวอย่างเดียว 2.0-2.7 เท่า และทำให้ข้าวนาแตกกอดีมีปริมาณผลผลิตมากกว่าการปลูกข้าวอย่างเดียว ส่งผลให้เกิดการทำเกษตรบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน
9) การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในแปลงปลูกข้าวไร่ด้วยถั่วลอด	ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกร 50 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 7 แห่ง ได้เรียนรู้และนำองค์ความรู้เรื่องการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในแปลงข้าวไร่ โดยใช้ถั่วลอดเพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินในแปลงข้าวไร่ของตัวเอง รวมทั้งเรียนรู้วิธีการเก็บตัวอย่างดินที่ถูกต้องเพื่อนำไปวิเคราะห์สมบัติดินเบื้องต้น ทำให้ทราบคุณสมบัติดินและปริมาณธาตุอาหารเบื้องต้นในดินที่ปลูกข้าวไร่ของตนเอง พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในการปลูกถั่วลอดในแปลงข้าวไร่ เนื่องจากเป็นวิธีการที่ง่าย ไม่ยุ่งยาก ที่สำคัญถั่วลอดไม่เลื้อยพันต้นข้าวไร่ซึ่งเป็นพืชหลัก และลำต้นของถั่วลอดยาวได้ถึง 10 เมตร จึงช่วยในการคลุมวัชพืชและช่วยรักษาความชุ่มชื้นในดิน นอกจากนี้ มีปมที่รากช่วยในการตรึงไนโตรเจน และให้ปุ๋ยกลับคืนสู่ดิน N 1.35% 0.09% และ K 1.74% เป็นการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินได้อีกทางหนึ่ง ฝักและเมล็ดสามารถนำมาบริโภคได้ด้วย
10) การปลูกกาแฟอะราบิก้าภายใต้สภาพร่มเงาบนพื้นที่สูง	เกษตรกร 64 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน 16 แห่ง นำองค์ความรู้ไปปลูกกาแฟอะราบิกาใต้ร่มเงา ทำให้ต้นกาแฟเจริญเติบโตและพร้อมสำหรับการออกดอกและติดผลเต็มที่ในฤดูกาลถัดไป
11) การแปรรูปกาแฟอะราบิก้าเพื่อเพิ่มคุณภาพและสร้างรายได้	เกษตรกร 41 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 9 แห่ง สามารถแปรรูปกาแฟอะราบิกาที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น และผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดทุกราย เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับกลุ่มเกษตรกร โดยทางมูลนิธิโครงการหลวงมีการเพิ่มค่าตอบแทนของคุณภาพของกาแฟกะลาเพิ่มให้กับกลุ่มเกษตรกร 5 และ 10 บาท ตามเกณฑ์ของมูลนิธิโครงการหลวง ทำให้เกษตรกรมีการใส่ใจและให้ความสำคัญในการคัดคุณภาพของเมล็ดกาแฟก่อนการขายออกสู่ท้องตลาด
12) การผลิตเสาวรสคุณภาพด้วยต้นกล้าเสาวรสปลอดโรค	เกษตรกร 52 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 12 แห่ง นำต้นกล้าเสาวรสปลอดโรคไปปลูก สามารถเพิ่มคุณภาพผลผลิตได้มากกว่า 70% เมื่อเปรียบเทียบกับต้นที่เป็นโรคไวรัส และมีคุณภาพของผลผลิตตรงกับความต้องการของตลาด (ผิวผลสม่ำเสมอ มีผลขนาดใหญ่)

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
13) การเก็บเกี่ยวผลอะโวคาโดด้วยดัชนีเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม	เกษตรกร 51 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 13 แห่ง ใช้วิธีการนับอายุเก็บเกี่ยวอะโวกาโดจากการทำเครื่องหมายวันที่ดอกบาน 50% ร่วมกับวิธีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางภายนอกและการผ่าดูเยื่อหุ้มเมล็ด เพื่อใช้เป็นดัชนีในการเก็บเกี่ยวผลอะโวกาโดที่แก่จัด ทำให้เกิดความผิดพลาดในการเก็บเกี่ยวผลผลิตลดลง และผลผลิตมีคุณภาพเพิ่มขึ้นและตรงกับความต้องการของตลาดและผู้บริโภค
14) การปลูกองุ่นภายใต้ระบบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานเพื่อลดการใช้สารเคมี	เกษตรกร 44 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 14 แห่ง นำองค์ความรู้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานไปใช้ พบว่า การเข้าทำลายราแป้ง เพลี้ยไฟ หนอนกระทู้ และเพลี้ยแป้งลดลง หรือไม่พบการเข้าทำลาย เกิดการยอมรับวิธีการปลูกองุ่นภายใต้ระบบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานเพื่อลดการใช้สารเคมี ปลอดภัยต่อตัวเกษตรกร สร้างความเชื่อมั่นและปลอดภัยแก่ผู้บริโภค และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
15) การจัดการธาตุอาหารมะม่วงบนพื้นที่สูง	เกษตรกร 15 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะฟ้าสวยและห้วยโป่งพัฒนา นำองค์ความรู้การจัดการธาตุอาหารมะม่วงบนพื้นที่สูงไปใช้แก้ไขอาการผิดปกติของผลผลิตมะม่วงนวลคำ มะม่วงน้ำดอกไม้ ที่มีอาการเนื้อผลเป็นเสี้ยน เป็นโพรง และ/หรือเนื้อเละเป็นวุ้น ซึ่งเกิดจากการขาดธาตุอาหารโดยเฉพาะธาตุแคลเซียม ทำให้เกษตรกรทราบถึงคุณสมบัติดิน ปริมาณธาตุอาหารในดินที่ปลูกมะม่วงของตนเอง และยอมรับวิธีการจัดการธาตุอาหารที่เหมาะสม ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผลผลิตมะม่วงที่มีคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ
16) การจัดการโรคกรีนนิ่ง (Citrus Greening) ในส้มบนพื้นที่สูง	เกษตรกร 10 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะผาแดง บ้านสันป่าเกียะ ได้เรียนรู้วิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยไก่แจ้ส้มซึ่งเป็นแมลงพาหะโรคกรีนนิ่งและนำไปประยุกต์ใช้ โดยหมั่นสำรวจแปลง เมื่อพบการระบาดจึงป้องกันกำจัดโดยเร็วด้วยการพ่นสารเคมีเกษตร ได้แก่ คาร์บาริล ไดเมทไธเอล หรืออิมิดาโคลพริด ตลอดจนศัตรูส้มอื่นๆ การใช้สารล่อแมลง การวางกับดัก ซึ่งช่วยลดการใช้สารเคมีเกษตรในการปลูกส้มบนพื้นที่สูง ลดต้นทุนการผลิต และเกิดผลดีต่อสุขภาพของเกษตรกรในระยะยาว
17) การปลูกผักอินทรีย์บนพื้นที่สูง	เกษตรกร 96 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่พาะ และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน 13 แห่ง ปลูกผักอินทรีย์และนำความรู้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การป้องกันกำจัดโรคและแมลง การทำปัจจัยการผลิต การเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวไปใช้ สามารถผลิตผักอินทรีย์ได้มากถึง 76.43 ตัน สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร 10.87 ล้านบาท

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
18) การปลูกกระเทียม (พืชหลังนา) โดยใช้ปัจจัยการผลิตอินทรีย์	เกษตรกร 37 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะบ้านขุนตื่นน้อยและป่าเกี๊ยะใหม่ และศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเลอตอ นำองค์ความรู้ไปใช้ปลูกกระเทียม และเก็บเกี่ยวหรือถอนกระเทียม มีน้ำหนักผลผลิตกระเทียมสดเฉลี่ย 878.47 กิโลกรัมต่อไร่ ได้ผลผลิตกระเทียมสดสูงสุดที่ 1,786 กก./ไร่ ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตกระเทียมเพียงพอสำหรับบริโภคตลอดทั้งปี ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อเพื่อการบริโภค สามารถแบ่งปันญาติพี่น้องในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ตลอดจนใช้ในงานพิธีกรรมต่างๆ ในชุมชน นอกจากนี้ สามารถจำหน่ายกระเทียมสดได้ในราคากิโลกรัมละ 25-40 บาท จำหน่ายในรูปกระเทียมแห้งมัดจุกกิโลกรัมละ 35 บาท และกระเทียมแห้งแกะกลีบกิโลกรัมละ 36 บาท สร้างรายได้รวมได้ 66,025 บาท และมีการเทียมสำหรับทำหัวพันธุ์เพื่อปลูกในฤดูปี 2565 ต่อไป
19) การปลูกมันเทศญี่ปุ่นบนพื้นที่สูง	เกษตรกร 18 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วงก้างปลา สบเมย ผาผึ้ง-ศรีคีรีรักษ์ แม่จริม ห้วยเขย่ง และแม่มะลอ นำองค์การปลูกมันเทศญี่ปุ่นไปใช้ตั้งแต่ผลิตยอดพันธุ์มันเทศญี่ปุ่นจนถึงการเก็บเกี่ยว ทำให้เกษตรมีมันเทศญี่ปุ่นเป็นพืชทางเลือก สามารถปลูกเพื่อจำหน่าย และสร้างรายได้ให้กับครอบครัว โดยเกษตร 9 ราย สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 3,130 กิโลกรัม สร้างรายได้ 43,364 บาท
20) กระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชผักที่ลดการสูญเสียของผลิตผล	เกษตรกร 37 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋ โหล่งขอด ห้วยเป้า แม่มะลอ ปางหินฝน ขุนสถาน และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะห้วยแห้ง นำวิธีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชผักไปปรับใช้กับบริบทของพื้นที่ เพื่อลดการสูญเสียของผลิตผลพืชผัก 13 ชนิด ได้แก่ ฟักทองญี่ปุ่น ฟักทองญี่ปุ่นมินิ แตงหอมตาข่ายเนื้อส้ม หน่อไม้ฝรั่ง พริกหวานสีแดง พริกหวานสีเหลือง มะเขือม่วงก้านเขียว มะเขือเทศเชอร์รีแดง กะหล่ำปลี ฟิลเลย์ไอซ์เบิร์ก โอ๊คลีฟแดง โอ๊คลีฟเขียว และผักกาดหวาน ทำให้ผลิตผลพืชผักมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานชั้นคุณภาพของมูลนิธิโครงการหลวง ตลาดข้อตกลง และตลาดท้องถิ่น ลดการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวผลิตผลพืชผัก ช่วยเพิ่มโอกาสทางการตลาด ผลิตผลพืชผักมีความปลอดภัยตามหลักการระบบประกันคุณภาพ GMP สร้างความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับให้กับผู้บริโภค
21) สารชีวภัณฑ์เกษตรและฟีโรโมนสำหรับใช้ในการผลิตพืชเพื่อลดการใช้สารเคมีเกษตรบนพื้นที่สูง	เกษตรกร 247 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน 13 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่ปลูกพืชผักและไม้ผล เป็นผู้ที่เคยใช้ผลิตภัณฑ์ คือ (1) พีพี-ไตรโค ร้อยละ 53.9 (2) พีพี-เมทา ร้อยละ 42 (3) พีพี-บีเค 33 ร้อยละ 37.4 (4) พีพี-บี10 ร้อยละ 33.7 และ (5) พีพี-สเตร็ปโต ร้อยละ 31.3 โดยที่เกษตรกร ร้อยละ 98.3 เห็นด้วยกับการนำสารชีวภัณฑ์จากผลงานวิจัยไปใช้แทนสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช เนื่องจากการใช้ชีวภัณฑ์และฟีโรโมนช่วยลดปริมาณการใช้สารเคมีเกษตรโดยเฉพาะชนิดที่เกษตรกรนิยมใช้และเป็นอันตรายรุนแรง เช่น คาร์เบนดาซิม เทอร์ราคลอ คลอไพรีฟอส ไซเปอร์เมทริน อะบาเม็กติน ส่งผลให้ความเชื่อมั่นในการบริโภคผลิตผลที่มีคุณภาพและศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดตามนโยบายมาตรฐานอาหารปลอดภัยเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังช่วยลดโอกาสการเกิดผลเสีย

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
	จากการใช้สารเคมีเกษตรที่ไม่เหมาะสมจนสารพิษสะสมในร่างกายเกษตรกร และผู้บริโภค รวมทั้งปนเปื้อนในดินบริเวณแปลงปลูกพืชและแหล่งน้ำของประเทศด้วย
22) การเลี้ยงผึ้งโพรงบนพื้นที่สูง	เกษตรกร 40 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางมะโอ ป่าแป๋ สบเมย ดอยปุย และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะแม่ระมีด นำองค์ความรู้เรื่องการเลี้ยงผึ้งโพรงไปประยุกต์ใช้กับบริบทของชุมชน โดยสามารถเลี้ยงผึ้งโพรงบนพื้นที่สูงร่วมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการเผาป่า ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของป่าเพิ่มมากขึ้น นับเป็นการใช้ประโยชน์ในการอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน น้ำผึ้งที่ได้มีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น ชุมชนป่าเมี่ยงในพื้นที่ป่าแป๋และปางมะโอ มีการปลูกชาอัสสัมร่วมกับกาแฟมีการผลิตน้ำผึ้งกาแฟ ส่วนชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่สบเมยมีการผลิตน้ำผึ้งป่าจากการเลี้ยงผึ้งโพรง เป็นต้น ทั้งนี้ เกษตรกรสามารถผลิตน้ำผึ้งได้ 483 กก. มีรายได้จากการจำหน่ายน้ำผึ้งโพรง 111,220 บาท/ปี
23) ไก่กระดูกดำสายพันธุ์แท้สำหรับการเลี้ยงบนพื้นที่สูง	ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกร 52 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเขย่ง แม่สามแลบ วาวี ป่ากล้วย ปางมะโอ น้ำแป่ง และขุนสถาน นำไก่กระดูกดำสายพันธุ์แท้ไปเลี้ยงบนพื้นที่สูง 1,091 ตัว สามารถสร้างแหล่งอาหารโปรตีนในพื้นที่ สร้างอาชีพ สร้างรายได้จากการจำหน่ายไก่กระดูกดำสายพันธุ์แท้ โดยเกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวาวีและปางมะโอ 11 ราย มีรายได้จากการเลี้ยงไก่กระดูกดำสายพันธุ์แท้ จำนวน 299,245 บาท อีกทั้งมีการเลี้ยงเพื่อขยายพันธุ์ และขยายไปยังเกษตรกรรายอื่นที่สนใจอีกด้วย
24) รูปแบบคอกสำหรับการเลี้ยงหมูบนพื้นที่สูงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	เกษตรกร 25 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า ปางมะโอ แม่มะลอ คลองลาน วาวี และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะผีปานเหนือ เลี้ยงหมูโดยใช้รูปแบบคอกสำหรับการเลี้ยงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในรูปแบบคอกหมูหลุม 59 คอก 150 ตัว และอุทยานหลวงราชพฤกษ์ 1 คอก 10 ตัว สามารถสร้างแหล่งอาหารโปรตีนในพื้นที่ สร้างอาชีพ และสร้างรายได้จากการหน่ายจำหน่ายลูกสุกรและสุกรขุน 592,200 บาท สามารถใช้ประโยชน์จากมูลสุกรที่หมักในคอกแบบหมูหลุมมาเป็นปุ๋ยสำหรับปลูกพืชผักทำให้เกษตรกรลดต้นทุนในการปลูกพืชผัก เป็นการทำการเกษตรที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
25) การปลูกและการจัดการไผ่เพื่อการใช้ประโยชน์บนพื้นที่สูง	เกษตร 77 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวาวี แม่สลอง ห้วยก้างปลา ดอยปุย สบเมย และแม่สอง นำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของตนเอง ชนิดไผ่ 13 ชนิด 3,925 ต้น มีรูปแบบการปลูกทั้งปลูกเป็นแปลง ปลูกเป็นแนวเขตพื้นที่/แนวรั้วบังลมรอบพื้นที่ทำกิน ปลูกแบบวนเกษตร และปลูกผสมผสานร่วมกับพืช/ไม้เศรษฐกิจชนิดต่าง ๆ ในระบบเกษตร และนำไผ่มาปลูกร่วมกับการปลูกป่าชาวบ้าน การปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง การสร้างป่าสร้างรายได้ การปลูกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่สูง และการส่งเสริมการปลูกภายใต้กลไกธนาคารต้นไม้ มีการตั้งกลุ่มเกษตรผู้ผลิตกล้าพันธุ์ไผ่คุณภาพเพื่อใช้เป็นแหล่งต้นพันธุ์ในการปลูกและแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่น เกิดการสร้างรายได้และเครือข่ายร่วมกัน ในปี 2564

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
	เกษตรกร 4 ราย มีรายได้จากการเพาะขยายพันธุ์ไผ่และจำหน่ายกล้าไผ่ 8 ชนิด จำนวน 811 ต้น รวม 33,145 บาท
26) การเพาะเลี้ยงเห็ดท้องถิ่นเสริมแหล่งอาหารชุมชน	เกษตรกร 15 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางมะโอ วาวี (แม่พริก) โป่งคำ (ศรีบุญเรือง) น้ำแป่ง และแม่มะลอ นำองค์ความรู้การเพาะเลี้ยงเห็ดท้องถิ่นเสริมแหล่งอาหารไปใช้ในชุมชน โดยมีการเพาะเลี้ยงเห็ดเสริมแหล่งอาหารและรายได้ของครัวเรือน 2 รูปแบบ ได้แก่ การผลิตก้อนเชื้อเห็ดในถุงพลาสติก ประกอบด้วย เห็ดนางฟ้า เห็ดนางรม และเห็ดชาง และการเพาะเลี้ยงเห็ดไมคอร์ไรซ่าร่วมกับพืชอาศัย ได้แก่ เห็ดตับเต่า และเห็ดเผาะ โดยมีชนิดพืชอาศัย ได้แก่ มะนาว ส้มโอ หว้า มะกอกน้ำ กระท้อน ผักเฮือด และยางนา สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนรวม 61,190 บาท ทำให้ชุมชนมีแหล่งอาหารจากเห็ด เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับครัวเรือน มีรายได้เสริม และเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสมาชิกชุมชนจากการรวมกลุ่ม เป็นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้พื้นที่น้อย และสามารถเพาะเลี้ยงเห็ดไมคอร์ไรซ่าร่วมกับการปลูกต้นไม้ในพื้นที่สวนหลังบ้าน พื้นที่เกษตร และพื้นที่ป่าธรรมชาติ ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร จัดทำแนวกันไฟ ดูแลป้องกันไฟป่า นอกจากนี้ เห็ดไมคอร์ไรซ่ายังช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตของต้นไม้ที่เป็นพืชอาศัย ช่วยให้ต้นไม้ทนแล้งมากขึ้น จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการฟื้นฟูป่าไม้
27) การปลูกพืชท้องถิ่นสร้างรายได้	เกษตรกร 18 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางมะโอ ห้วยเป้า ปางแดงใน โหล่งขอด วาวี และห้วยก้างปลา นำองค์ความรู้การปลูกพืชท้องถิ่นสร้างรายได้ไปใช้ในชุมชน โดยพิจารณาชนิดพืชที่ตลาดมีความต้อง จำนวน 28 ชนิด จากนั้นคัดเลือกพืชท้องถิ่นที่เหมาะสมกับพื้นที่สำหรับนำร่องการปลูกร่วมกับเกษตรกร 12 ชนิด แบ่งตามช่วงอายุการเก็บเกี่ยวออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ระยะสั้น ประกอบด้วย เลือดมังกร ช้าพลู ผักกูด โหระพา กะเพรา เจียวกู้หลาน 2) ระยะกลาง ประกอบด้วย ชะอมหนาม เชียงดา พริกไทย และ 3) ระยะยาว ประกอบด้วย ลิงลาว หวายหนามขาว มะกรูด รวมทั้งให้ความรู้การเพาะขยายพันธุ์ การเตรียมพื้นที่ การปลูก การปฏิบัติรักษา ตลอดจนให้ความรู้การปลูกและการจัดการภายใต้มาตรฐานอาหารปลอดภัยให้กับเกษตรกรนำร่อง เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวเป็นแหล่งอาหารในครัวเรือน เช่น ผักกูด โหระพา กะเพรา เชียงดา และช้าพลู ทั้งนี้ มีเกษตรกร 5 ราย สามารถเก็บเกี่ยวและจำหน่ายพืชท้องถิ่น 4 ชนิด ได้แก่ ผักกูด หวายหนามขาว กะเพรา และโหระพา ก่อให้เกิดรายได้รวม 19,185 บาท
28) การปลูกและการจัดการต๋าวเพื่อการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์	เกษตรกร 21 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโหล่งขอด ปางมะโอ วาวี ถ้ำเวียงแก น้ำแป่ง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะบ้านฟ้าสวย ได้นำองค์ความรู้ไปใช้ในชุมชน โดยนำต้นกล้าต๋าวไปปลูกเพื่อการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ในชุมชน 1,100 ต้น โดยปลูกเสริมในพื้นที่ป่าธรรมชาติ ป่าชุมชนที่มีต๋าวเจริญเติบโตอยู่เดิมแล้ว และปลูกในพื้นที่ทำกินที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์และมีอากาศชุ่มชื้น สำหรับพื้นที่ที่มีต้นต๋าวอยู่เดิมแล้ว เกษตรกรสามารถจำหน่ายต๋าวภายในชุมชนและพ่อค้าคนกลางเพื่อส่งให้โรงงานแปรรูป สร้างรายได้ 35,000-40,000 บาท/ปี เกิดการสืบทอดองค์ความรู้การใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่นจากผู้รู้

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
	สู่คนรุ่นใหม่ มีการปกป้องคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ และรักษาพันธุกรรมพืชท้องถิ่น (ต๋าว) มิให้สูญหาย
29) การต่อยอดพืชสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน	เกษตรกร 65 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโป่งคำ ห้วยน้ำขาว และศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย นำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ “ลูกประคบน้ำ” สามารถจำหน่ายสร้างรายประมาณ 200,000 บาท “ตำรับขับสารพิษ” และการปลูกขิงเป็นวัตถุดิบพืชสมุนไพร (Product Spec) บนพื้นที่สูง ทำให้ชุมชนมีองค์ความรู้และแนวทางการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการรักษาสุขภาพตนเอง ต่อยอดและสร้างรายได้เพิ่ม ตลอดจนทำเป็นอาชีพได้
30) ผลิตภัณฑ์จากงานวิจัยส่งมอบโครงการหลวงและมีการผลิตเพื่อจำหน่ายเชิงพาณิชย์	สวพส. ส่งมอบผลิตภัณฑ์จากงานวิจัยให้แก่มูลนิธิโครงการหลวงผลิตเพื่อจำหน่ายเชิงพาณิชย์ จำนวน 10 รายการ ได้แก่ แฮร์โทนิค ผลิตภัณฑ์ขจัดรังแค ซีซีครีม อะโวคาโดบอดีออยล์ และไนท์ครีม มูลค่ารวมท 325,652.55 บาท ซึ่งมูลนิธิโครงการหลวงมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายสำหรับตอบสนองความต้องการของลูกค้า รวมไปถึงเกษตรกรมีรายได้เสริมจากการปลูกและเก็บเกี่ยวพืชท้องถิ่นบนพื้นที่สูงในรูปวัตถุดิบของผลิตภัณฑ์ มีการใช้ประโยชน์จากพืชท้องถิ่นที่มีการนำมาเป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ดังกล่าว เช่น หญ้าถอดปล้อง ว่านน้ำ ชาเมี่ยง ตะไคร้ต้น ฟักข้าว อะโวคาโด
31) กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรด้านการปลูกไม้ผลทางเลือกร่วมกับระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในชุมชนที่มีฐานจากการปลูกฝิ่น	เกษตรกร 18 ราย จาก 3 กลุ่มบ้าน ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะห้วยน้ำเย็นและผีปานเหนือ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการคัดเลือกชนิดพืชตามความเหมาะสมของพื้นที่และการตลาด การเปลี่ยนยอดพันธุ์ไม้ผล การจัดการผลผลิตอะโวคาโดในปีแรก ความสำคัญและวิธีการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำตามความเหมาะสมของพื้นที่ เกษตรกรมีชนิดพืชทางเลือกสร้างรายได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่เหมาะสมกับพื้นที่ นอกจากนี้ มีการสร้างแปลงเรียนรู้ในการปรับระบบการปลูกข้าวไร่หมุนเวียนและข้าวโพดเป็นระบบเกษตรผสมผสานร่วมกับระบบอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยการปลูกไม้ผลและพืชทางเลือกระหว่างแถวไม้ผล การปลูกกาแฟร่วมกับป่า สามารถเป็นวิทยากรท้องถิ่น เพื่อให้เกษตรกรรายอื่นในชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียงได้เห็นตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสื่อสารหรือส่งต่อข้อมูลที่เข้าใจง่ายเพราะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน สื่อสารภาษาเดียวกัน
32) กระบวนการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไร่หมุนเวียนเป็นนาขั้นบันไดและป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วม (นาแลกป่า)	เกษตรกร 8 ราย จาก 5 กลุ่มบ้าน ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะบ้านขุนตื่นน้อย ได้แก่ ขุนตื่นน้อย ปิพอ แมะแตะแหละกุยเลอะกรา และบราโกร ปรับพื้นที่ไร่หมุนเวียนเป็นนาขั้นบันได 24 ไร่ และคืนพื้นที่ไร่หมุนเวียนที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ จำนวน 80 ไร่ เป็นป่าชุมชน ส่งผลให้เกษตรกรสามารถคาดการณ์ผลผลิตจากการปลูกข้าวในนาขั้นบันไดได้ค่อนข้างแน่นอน เมื่อเทียบกับการปลูกข้าวไร่ที่ให้ผลผลิตในแต่ละปีไม่แน่นอน และการปลูกข้าวนาใช้แรงงานลดลงมากกว่าครึ่ง ทำให้มีเวลาพอสำหรับการเลี้ยงสัตว์และหัตถกรรม รวมทั้งลดการแผ้วถางป่าและตัดไม้เพื่อปลูกข้าวไร่ได้กว่า 300 ไร่

รายการ	ผลการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาบนพื้นที่สูง
33) การสืบทอดภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงด้านการจัดการทรัพยากรน้ำบนพื้นที่สูง	สวพส. พัฒนารูปแบบการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรน้ำและป่าไม้ (ทีบอ) ของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบนพื้นที่สูง 3 ชุมชน ได้แก่ (1) บ้านห้วยบง ต.บ้านจันทร์ อ.กัลยาณิวัฒนา จ.เชียงใหม่ ในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ (2) บ้านหัวเลา ต.ป่าแป๋ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ ในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋ และ (3) บ้านปิพอ ต.แม่ตื่น อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ ในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะขุนตื่นน้อย โดยการถ่ายทอดเรื่องราว วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนกะเหรี่ยง ผ่านภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังที่ติดตั้งไว้ภายในศูนย์ปกาเกอะญอศึกษาวัดห้วยบง ซึ่งเยาวชนกะเหรี่ยงมีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรน้ำและป่าไม้ (ทีบอ) อีกทั้งชุมชนเป้าหมายเกิดการตระหนักถึงคุณค่าของการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถนำความรู้ไปต่อยอดโดยผสมผสานกับความรู้ปัจจุบัน ในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่สอดคล้องกับภูมิสังคมบนพื้นที่สูง รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้การสืบทอดภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงด้านการจัดการทรัพยากรน้ำบนพื้นที่สูงแก่บุคคลทั่วไปผ่านช่องทางออนไลน์ของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง และวิกิพีเดียสารานุกรมเสรี
34) กระบวนการเสริมสร้างการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม	กลุ่มผู้นำและคณะกรรมการชุมชนกลุ่มบ้านห้วยน้ำเย็น หมู่ที่ 1 โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะบ้านห้วยน้ำเย็น ต.แม่ตื่น อ.แม่ระมาด จ.ตาก และชุมชนกลุ่มบ้านห้วยต้นตอง หมู่ที่ 7 โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะบ้านห้วยโป่งพัฒนา ต.แม่ทะลบ อ.ไชยปราการ จ.เชียงใหม่ เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของแผนพัฒนาชุมชนและระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงการใช้แผนพัฒนาชุมชนเป็นเครื่องมือในการบูรณาการความร่วมมือจากทั้งภายในและภายนอกชุมชนได้

ตัวอย่างการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของ สวพส.

การส่งเสริมให้ปลูกกัญชง (เฮมพ์) THC ต่ำ เป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศ สามารถใช้ประโยชน์จากเส้นใย แกน ใบ และยอดได้ นอกจากจะทำให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงสามารถอนุรักษ์วิถีการทำเส้นใยกัญชงไว้ได้แล้ว ยังสร้างรายได้จากการผลิตกัญชงเชิงพานิชย์ด้วย

ระบบการปลูกพืชที่ลดการเผาในแปลงปลูกข้าวไร่ โดยลดรอบการปลูกข้าวไร่ด้วยระบบการปลูกข้าวหมุนเวียนพื้นที่กับพืชตระกูลถั่ว สามารถลดรอบการปลูกได้จาก 7 ปี เหลือ 2 ปี และสร้างรายได้เสริมจากถั่วที่ปลูกได้

การปลูกข้าวต้นเดียวเพื่อการคัดพันธุ์และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวท้องถิ่น ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตข้าวนาเพิ่มขึ้นจาก 522 กก./ไร่ เป็น 920 กก./ไร่ รายได้เสริมจากผลผลิตข้าวประมาณ 14,700 บาท/ปี ลดต้นทุนการปลูกข้าวจาก 7,825 บาท/ไร่ เหลือ 6,481 บาท/ไร่

การผลิตเสาวรสคุณภาพด้วยต้นกล้าเสาวรสปลอดโรค ช่วยให้ผลผลิตเสาวรสหวานของเกษตรกรมีคุณภาพดีขึ้นมากกว่า 80% เมื่อเปรียบเทียบกับต้นที่เป็นโรคไวรัส และตรงกับความต้องการของตลาด (ผิวผลสม่ำเสมอ ผลใหญ่)

การเลี้ยงผึ้งโพรงบนพื้นที่สูงทำให้ได้น้ำผึ้งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น น้ำผึ้งกาแฟ น้ำผึ้งป่าจากจากการเลี้ยงผึ้งโพรง สร้างรายได้ให้เกษตรกรกว่า 100,000 บาท/ปี

1.4 การสร้างความร่วมมือด้านการวิจัย พัฒนา และเรียนรู้เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง

สวพส. พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการเรียนรู้ การวิจัย และการพัฒนาพื้นที่สูง ในระดับประเทศและนานาชาติ เพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ได้แก่

- **ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนากัญชง (เฮมพ์)** กับมูลนิธิโครงการหลวง และหน่วยงานคู่ความต่าง ๆ เพื่อศึกษาวิจัยการใช้ประโยชน์เส้นใยกัญชงในด้านหัตกรรม อุตสาหกรรม การใช้ประโยชน์เมล็ดบริโภค และการใช้ประโยชน์จาก CBD เช่น ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาเฮมพ์กับสำนักงานวิจัยและพัฒนาการทางทหาร กองทัพบก ทดสอบวิธีการเตรียมเส้นใยเฮมพ์ในการปั่นเส้นด้ายโดยใช้เฮมพ์เข้าไปทดแทนฝ้ายใน เพื่อจัดทำเครื่องแต่งกายทหารตามมาตรฐานกรมพลาธิการทหารบกสำหรับการทดสอบภาคสนาม ความร่วมมือทางวิชาการในการวิจัยและพัฒนาพืชกัญชงของประเทศสู่อุตสาหกรรม กับสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) และมูลนิธิเพื่อสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ศึกษาวิจัยและพัฒนาต่อยอดงานวิจัยด้านกัญชงอย่างครบวงจร และร่วมกันนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไปต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบาย เชิงสาธารณะ และเชิงพาณิชย์ ตลอดจนถ่ายทอดเทคโนโลยีและส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการกับภาคส่วนต่าง ๆ
- **ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกบนพื้นที่สูง** กับมูลนิธิโครงการหลวง มหาวิทยาลัยมหิดล และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ด้านการเกษตรกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อสนับสนุนและต่อยอดการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงให้เป็นสังคมคาร์บอนต่ำ ยกระดับเทคโนโลยีด้านการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gases; GHG) บนพื้นที่สูง
- **ความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการวิจัยทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ** กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร เพื่อร่วมมือทางวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนาการเกษตร สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ บุคลากร และทรัพยากรในการดำเนินงาน รวมทั้งส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยให้กว้างขวางและเกิดประโยชน์กับชุมชนบนพื้นที่สูงและพื้นที่ราบสูง ได้แก่ การวิจัยและพัฒนาพืชเส้นใยธรรมชาติและสีย้อมธรรมชาติพร้อมใช้จากครามและฮ่อม เพื่องานหัตถกรรม การป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยชีววิธี การวิจัยและพัฒนาพันธุ์กัญชงและกัญชา และการทดสอบทางคลินิกพืชสมุนไพรที่โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยสกลนคร หลวงปู่แฟ๊บ
- **การศึกษาสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพของพืชสมุนไพรและเห็ดราบนพื้นที่สูง เพื่อใช้ประโยชน์ทางเภสัชกรรมและการเกษตร** ร่วมกับศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เพื่อเพื่อพัฒนาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น เห็ด รา จุลินทรีย์ อื่นๆ และพืชสมุนไพรในพื้นที่สูง เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่สูงของประเทศไทย รวมถึง

ผลักดันองค์ความรู้ เทคโนโลยีและผลงานวิจัยสู่ผู้ใช้ประโยชน์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการสร้างรายได้และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ตลอดจนก่อให้เกิดการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง

- **การวิจัยและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญของพื้นที่สูง** ร่วมกับ TaiwanICDF เพื่อวิจัยและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการผลิตพืชเศรษฐกิจที่มีมูลค่าสูง ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดการสูญเสีย และสอดคล้องกับพื้นที่ ทั้งการทดสอบสาธิต และการวิจัยร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่ ตลอดจนถ่ายทอดสู่เกษตรกรผู้เป็นนักวิจัยร่วมและกลุ่มเกษตรกร โดยทำการศึกษาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญที่เหมาะสมกับภูมินิเวศของพื้นที่ ร่วมกับการทดสอบพันธุ์พืชใหม่ที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับพื้นที่สูง (เมลอน) และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชแบบประณีตโดยผู้เชี่ยวชาญจากประเทศไต้หวัน
- **เครือข่ายงานวิจัยด้านดินถล่มในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แห่งชาติ Developing a Framework for Landslide Susceptibility in South East Asia (SEAL)** ร่วมกับคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Durham University, UK และ Japan Science and Technology Agency (JST) ทดสอบใช้แบบจำลองความสูงเชิงเลขความละเอียดสูง (High resolution digital elevation models: DEMs) ในการประเมินพื้นที่ slope บนพื้นที่สูงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดทำแผนที่เสี่ยงภัยดินถล่มบนพื้นที่สูงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงถ่ายทอดองค์ความรู้และการสร้างความตระหนักรู้ให้กับชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัยในการป้องกันและเฝ้าระวังจากภัยพิบัติดินถล่ม
- **ความร่วมมือทางวิชาการหนุนนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่** ร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อวิจัยและพัฒนานวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่แก่ชุมชนบนพื้นที่สูง รวมทั้งต่อยอดและใช้ประโยชน์จากผลงานทางวิชาการด้านต่าง ๆ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรสายวิชาการ สายสนับสนุนวิชาการและนักศึกษา โดยให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน และใช้ทรัพยากรทางวิชาการร่วมกัน รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือในการให้บริการวิชาการแก่สังคม ชุมชน ตลอดจนผลักดันองค์ความรู้ เทคโนโลยีและผลงานวิจัยสู่ผู้ใช้ประโยชน์ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

2. ด้านการสนับสนุนงานโครงการหลวงเพื่อเป็นต้นแบบและเป็นแหล่งเรียนรู้ การเผยแพร่องค์ความรู้และผลสำเร็จของงานโครงการหลวง

ปีงบประมาณ พ.ศ.2564 สวพส. เชื่อมโยงองค์ความรู้โครงการหลวงจากงานวิจัยและงานพัฒนา ไปสู่การสร้างรายได้ของชุมชนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน สนับสนุนและส่งเสริมการเผยแพร่ผลสำเร็จการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนแบบโครงการหลวงไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เผยแพร่งานโครงการหลวง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ดังนี้

2.1 การสนับสนุนงานโครงการหลวงเพื่อเป็นต้นแบบและเป็นแหล่งเรียนรู้

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้โครงการหลวงเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ของการพัฒนาพื้นที่สูง ที่มีความสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม สวพส. ได้ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง/สถานีเกษตรหลวง 39 แห่ง ซึ่งดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทศูนย์พัฒนาโครงการหลวงระยะ 6 ปี (พ.ศ. 2560 - 2565) ที่ได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2559 โดยมีหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 24 หน่วยงาน เข้าร่วมบูรณาการแผนงานและงบประมาณ รวม 550.04 ล้านบาท ดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมาย 468 กลุ่มบ้าน 23 อำเภอ 6 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ตาก แม่ฮ่องสอน ลำพูน และพะเยา ทำให้ประชาชนบนพื้นที่สูง จำนวน 49,624 ครัวเรือน ประชากร 191,821 ราย ได้รับประโยชน์จากการพัฒนามิติต่าง ๆ ดังนี้

1) การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ภายใต้มาตรฐานอาหารปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สวพส. ถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ลดต้นทุนการผลิต และลดใช้สารเคมีในการทำการเกษตรบนพื้นที่สูง ภายใต้มาตรฐานอาหารปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้แก่เกษตรกรของมูลนิธิโครงการหลวงทั้ง 39 ศูนย์/สถานี โดยเกษตรกร 28,069 ราย สามารถนำองค์ความรู้ไปก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวในพื้นที่ทำกินที่มีจำกัด จากจำนวนเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ มีเกษตรกร 11,183 ราย (นับซ้ำ) ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในพืชผัก สมุนไพร ไม้ผล ชา กาแฟ ข้าวและพืชไร่ รวม 144 ชนิดพืช ครอบคลุมพื้นที่ 34,634.15 ไร่ ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ (IFOAM) 842 ราย จากพื้นที่ 18 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 1,998.05 ไร่ และได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) 587 ราย จากพื้นที่ 15 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 1,103.918 ไร่ นอกจากนี้ได้สนับสนุนแปลงทดสอบสาธิตและเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 126 แปลง รวมถึงพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงสุกรพ่อ-แม่พันธุ์ ตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสุกร (มกษ 6403) ในพื้นที่สถานีเกษตรหลวงแม่หลอด ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียวและหนองหอย สนับสนุนการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ใน

ระบบอินทรีย์ ซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกษ 9000 เล่ม 2) ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ ห้วยเสี้ยว และทุ่งเริง และสนับสนุนการจัดตั้งฟาร์มวิจัยและพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่สถานีเกษตรหลวงปางดะ เพื่อให้เป็นศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ปีกแบบครบวงจร เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทำให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงสามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างมั่นคง และเกิดความเชื่อมั่นในกลุ่มผู้บริโภคผลผลิตจากพื้นที่สูง

ผลผลิตไม้ดอกจากการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การปลูกไม้ดอก

ผลผลิตพืชผักจากการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การปลูกผักอินทรีย์

การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การปลูกพืชไร่ให้เกษตรกร

การส่งเสริมการเลี้ยงไก่ในระบบอินทรีย์

การส่งเสริมการเลี้ยงหมูหลุม

การถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตเสาวรส

2) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

สร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมและพัฒนาการรวมกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง 26 กลุ่ม สมาชิกรวม 1,650 ราย ทุนดำเนินงานรวม 10.36 ล้านบาท จำแนกเป็นกลุ่มออมทรัพย์ 18 กลุ่ม และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 8 กลุ่ม ขณะเดียวกันได้พัฒนาศักยภาพกลุ่มเยาวชน 70 กลุ่ม สมาชิกรวม 1,877 ราย ให้เกิดทักษะในการประกอบอาชีพและทักษะต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นรากฐานในการดำรงชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน สนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูงานหัตถกรรมที่มีคุณค่าของชนเผ่าบนพื้นที่สูง โดยรวบรวมลวดลายและภูมิปัญญาดั้งเดิมด้านงานหัตถกรรมของชนเผ่าที่ใกล้สูญหายของชนเผ่าไทลื้อ ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง จำนวน 25 ลวดลาย และสร้างเครือข่ายกลุ่มหัตถกรรม 14 กลุ่ม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าหัตถกรรมให้เป็นรายได้นอกภาคการเกษตร โดยมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมผ่านมูลนิธิโครงการหลวง มูลค่า 2.06 ล้านบาท

พัฒนาชุมชนตัวอย่าง 9 ชุมชน ให้มีความพร้อมและสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้งานโครงการหลวงที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ (1) ศูนย์เรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าเกี๊ยะน้อย ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ (2) บ้านหนองเขียวลั๊วะ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว (3) ศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจชุมชน บ้านใหม่สันคะยอม ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว (4) บ้านปางปง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง (5) ศูนย์เรียนรู้ออมทรัพย์ บ้านขอบด้ง สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง (6) บ้านเหล่า ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ (7) ศูนย์เรียนรู้

สิ่งแวดล้อม บ้านวังไผ่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง หมอกจ๋าม (8) บ้านห้วยทรายขาว ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูนหลวง และ (9) บ้านป๊อก ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความพร้อมทั้งสื่อการเรียนรู้ที่เกษตรกร เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ สามารถเข้ามาเรียนรู้และนำกลับไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้

นอกจากนี้ สวพส. ยังสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเลอตอ โครงการหลวงแห่งใหม่ ลำดับที่ 35 ให้เป็นต้นแบบการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนด้วยงานวิจัยและพัฒนา เช่น การทำแปลงสาธิตการปลูกผักในโรงเรือน การพัฒนาแปลงเรียนรู้การปลูกไม้ผลโครงการหลวง (อาโวกาโด สาลี่ พลับ มะม่วง ทับทิม น้อยหน่า องุ่น) การสนับสนุนการจัดทำระบบกระจายน้ำขนาดเล็ก (บ่อพวง) พร้อมระบบกระจายน้ำเพื่อสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรในการผลิตพืช และการส่งเสริมให้เด็กนักเรียนปลูกและดูแลพืชผักชนิดต่าง ๆ ภายใต้โรงเรือน เพื่อนำไปประกอบเป็นอาหารกลางวันรับประทาน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้งานด้านการเกษตร และได้รับประทานอาหารที่มีคุณประโยชน์ ปลอดภัย ภายใต้โครงการ “1 โรงเรียน 1 โรงเรือน” เป็นต้น

การผลิตสื่อเรียนรู้พืชเศรษฐกิจบนพื้นที่สูง

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน

การผลิตสื่อเรียนรู้การอนุรักษ์และฟื้นฟูงานหัตถกรรมชนเผ่า

การสนับสนุนการจัดงานนิทรรศการโครงการหลวง

เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ

3) สนับสนุนให้ชุมชนในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรป่าไม้ เน้นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ระหว่างคนกับป่าอย่างสมดุลและยั่งยืน ด้วยการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง คือ ป่ากินได้ ป่าฟืน ป่าใช้สอยหรือสร้างบ้าน และป่าเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกป่าชาวบ้านเอาใจใส่ดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกให้มีคุณภาพดีตามหลักวิชาการจัดการป่าไม้ อันนำไปสู่การนำไม้มาใช้ประโยชน์มากขึ้น นอกจากนี้ ยังพัฒนาแปลงสาธิตการปลูกป่าชาวบ้าน เพื่อเป็นแปลงเรียนรู้ของชุมชน ครอบคลุมพื้นที่ 21.5 ไร่ ในพื้นที่โครงการหลวง 8 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ ทุ่งหลวง แม่แฮ ห้วยลึก ห้วยน้ำริน แม่หลอด สะโงะ และเลอตอ รวมถึงสนับสนุนกิจกรรมที่ให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วม ได้แก่ การทำแนวกันไฟ ระยะทางรวม 310.49 กิโลเมตร การสร้างฝาย ซ่อมแซมฝาย และขุดลอกฝาย รวม 89 ตัว การปลูกป่าชุมชน ป่าต้นน้ำ ปลูกไม้ริมถนนและพื้นที่สาธารณะ รวม 23,600 ต้น สนับสนุนส่งเสริมการอารักขาพืชอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพภายใต้มาตรฐานโครงการหลวง เฝ้าระวังผลกระทบของสารเคมีเกษตร การสุขาภิบาลและลดการปนเปื้อนมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม ด้วยการรณรงค์จัดการขยะบริเวณแหล่งต้นน้ำและชุมชนได้มากถึง 3 ตัน ส่งผลให้ชุมชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติเกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างคนกับป่าอย่างสมดุลและยั่งยืน

ส่งเสริมการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำแนวกันไฟป้องกันไฟป่า

สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างฝาย ซ่อมแซม และขุดรอกฝาย

2.2 การพัฒนาเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การวิจัยและพัฒนากับนานาชาติ

สวพส. สนับสนุนงานด้านต่างประเทศของมูลนิธิโครงการหลวงด้านการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน และแนวทางการพัฒนาทางเลือกตามแบบโครงการหลวงในต่างประเทศ โดยการเข้าร่วมการประชุมด้านวิชาการและการประชุมระดับนานาชาติ การจัดงานนิทรรศการต่างๆ เพื่อสืบสาน รักษา และต่อยอดการดำเนินงานของมูลนิธิโครงการหลวง ตามพระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัววชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร โดย “สืบสาน” ส่งเสริมและสนับสนุนงานของมูลนิธิโครงการหลวง “รักษา” ไว้ซึ่งคุณค่าของผลิตภัณฑ์ของมูลนิธิโครงการหลวง เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้อย่างยั่งยืน สามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียง และ “ต่อยอด” ผลการดำเนินงานของมูลนิธิโครงการหลวงให้ดำรงคุณค่าสืบไป ดังนี้

1) การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทางเลือก (Expert Group Meeting on Alternative Development-EGM) โดย UNODC ร่วมกับรัฐบาลไทย เปรู และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ระหว่างวันที่ 15-18 มีนาคม 2564 (รูปแบบออนไลน์) โดยพลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรีและประธานกรรมการบริหารมูลนิธิโครงการหลวง ได้กล่าวถ้อยแถลง ในรูปแบบของวีดิโอ (Video Statement) และผู้แทนมูลนิธิโครงการหลวง ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในหัวข้อ The Royal Project Alternative Development Model: Pathways to Green Production and Sustainable Development ในช่วงการอภิปรายประเด็นด้านการปลูกพืชเสพติด การพัฒนาทางเลือก และสิ่งแวดล้อม (Illicit Drug Cultivation, Alternative Development and the Environment)

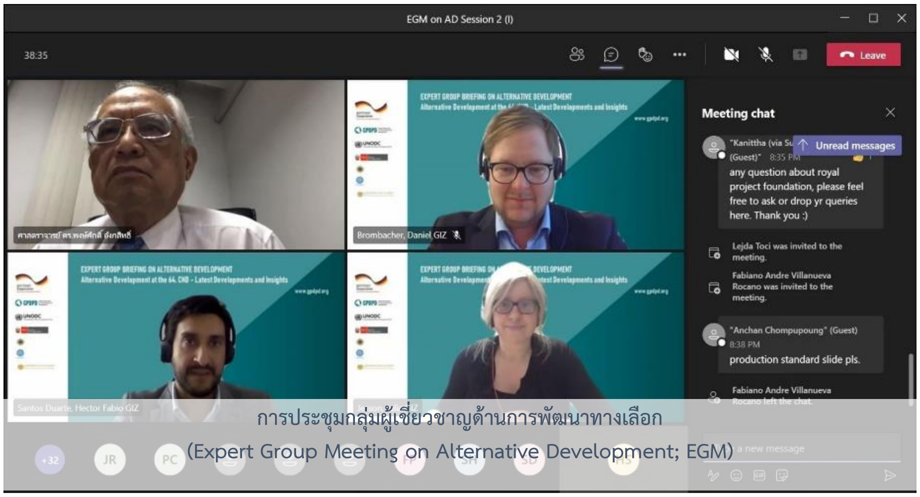

การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทางเลือก
(Expert Group Meeting on Alternative Development; EGM)

2) การประชุมคณะกรรมาธิการยาเสพติด สมัยที่ 64 (Commission on Narcotic Drugs – CND) ระหว่างวันที่ 12-16 เมษายน 2564 (รูปแบบออนไลน์) โดยที่มูลนิธิโครงการหลวงเป็นหนึ่งในองค์กรที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาอาชีพทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาฝิ่น และความยากจนบนพื้นที่สูง ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวปฏิบัติที่เกิดผลเป็นรูปธรรม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่สูงต่าง ๆ ในประเทศและนานาชาติได้อย่างแท้จริง จึงได้รับการยอมรับในเวทีการประชุมเพื่อถ่ายทอดรูปแบบความสำเร็จให้เป็นแบบอย่างแก่ประเทศอื่น ๆ ทั้งนี้ พลเอก

การประชุมคณะกรรมาธิการยาเสพติด สมัยที่ 64

กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรีและประธานกรรมการบริหารมูลนิธิโครงการหลวง ได้กล่าวถ้อยแถลง ในรูปแบบของวีดิโอ (Video Statement) ต่อประเด็น “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการป้องกันยาเสพติด” โดยเน้นย้ำว่า โครงการหลวงมุ่งพัฒนาเยาวชนให้มีศักยภาพ มีความเข้มแข็ง และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับมือจากความเสี่ยงต่าง ๆ โดยเฉพาะจากยาเสพติด โดยดำเนินงานภายใต้โครงการ “วัคซีนวัยรุ่น” ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาความรู้ และฝึกทักษะด้านการเกษตร การสร้างจิตสำนึกรักและตระหนักถึงคุณค่าของการทำเกษตรที่ยั่งยืนเพื่อนำไปสู่การเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ และฝึกทักษะวิชาชีพนอกภาคเกษตรเพื่อสร้างรายได้เพิ่ม โดยมีเยาวชนบนพื้นที่สูงเข้ารับการพัฒนาเป็นเกษตรกรต้นแบบ และมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายร่วมช่วยกันคิด พัฒนา และสร้างประโยชน์แก่ชุมชนของตนเอง

3) การจัดนิทรรศการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนตามแนวทางโครงการหลวง (Royal Project Model) ได้แก่ งานโครงการหลวง 2563 ระหว่างวันที่ 21 – 27 ธันวาคม 2563 ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้แนวคิด “สายธารแห่งภูมิปัญญา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยเผยแพร่ผลงานวิจัยโดดเด่น ผลผลิต ผลิตภัณฑ์ใหม่ จากการส่งเสริมอาชีพเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของเกษตรกรบนพื้นที่สูง และเผยแพร่ผลสำเร็จของโครงการหลวง ในงานเทศกาลไทยออนไลน์ “Seoul Thai Festival Online 2021: Imagine Thailand” ณ สาธารณรัฐเกาหลีใต้ โดยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโซล และทีมประเทศไทย เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2564 ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนอย่างกว้างขวาง

2.3 การเสริมสร้างศักยภาพด้านการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงและสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุลกับต่างประเทศ

สวพส. เสริมสร้างศักยภาพเยาวชนบนพื้นที่สูงซึ่งถือว่าเป็น Young Smart Farmer ภายใต้โครงการฝึกงานผู้นำเยาวชนเกษตรไทยในประเทศญี่ปุ่น ตามข้อตกลงความร่วมมือกับสภาการแลกเปลี่ยนทางการเกษตรแห่งประเทศญี่ปุ่น (The Japan Agricultural Exchange Council; JAEC) ระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งร่วมกันดำเนินโครงการฝึกงานผู้นำเยาวชนเกษตรไทยในครอบครัวเกษตรกรญี่ปุ่น โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมปศุสัตว์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และ สวพส. คัดเลือกเยาวชนเกษตรไปฝึกปฏิบัติงานด้านการเกษตรในฟาร์มเกษตรกรญี่ปุ่น พัฒนาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำเกษตรจากการฝึกงานในฟาร์ม (On The Job Training) เป็นเวลา 11 เดือน ปีงบประมาณ พ.ศ.2564 มีผู้นำเยาวชนเกษตรของมูลนิธิโครงการหลวง ผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ 2 ราย ได้แก่ นายวีรพล แสงสรทวีศักดิ์ เยาวชนเกษตรกรจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง จังหวัดเชียงใหม่ และนายณรงค์ศักดิ์ แสนสิงขร เยาวชนเกษตรกรจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเลอตอ จังหวัดตาก ทั้งนี้ มีผู้นำเยาวชนเกษตรกรรุ่นปีงบประมาณ พ.ศ.2563 ของ

สวพส. 2 ราย ได้แก่ นายณัฐพงษ์ สีคำสุข เยาวชนจากโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางมะโอ จังหวัดเชียงใหม่ และนายโยธิน ก้อวงค์ เยาวชนจากโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม จังหวัดน่าน เดินทางไปฝึกงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2563 โดยเมื่อสิ้นสุดการฝึกงาน เยาวชนจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้กลับมาต่อยอดและประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต รวมทั้งถ่ายทอดให้กับชุมชนผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ ทาง social media และการปฏิบัติจริงกับเกษตรกรอื่น ๆ เป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนต่อไป

2.4 การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับต่างประเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์การ

สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมูลนิธิโครงการหลวง สวพส. กับนานาชาติ ได้แก่

1) การจัดการศึกษาดูงานด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ให้แก่คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (Thailand International Cooperation Agency; TICA) ณ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางแดงใน โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปามะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งจัดประชุมหารือความร่วมมือทางวิชาการและเปลี่ยนองค์ความรู้ ระหว่างวันที่ 3–4 ธันวาคม 2563 โดยผลการประชุมหารือที่สำคัญ คือ ทั้ง 2 ฝ่าย เห็นชอบร่วมกันในการจัดอบรมสัมมนาในรูปแบบออนไลน์ หัวข้อ “การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน: ความท้าทายและการแก้ปัญหาในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 (Sustainable Highland Development: Challenges & Response to Covid-19 and the Application of Sufficiency Economy Philosophy)” เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ถ่ายทอดประสบการณ์ และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเกษตรพื้นที่สูงอย่างยั่นยืนตามแนวทางโครงการหลวงในระดับนานาชาติ

คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ TICA ศึกษาดูงานด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ณ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางแดงใน ห้วยเป้า และหลวงปามะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

2) การจัดสัมมนาออนไลน์นานาชาติ International Online Seminar Course “Sustainable Highland Development: Challenges & Response to Covid-19 and the Application of Sufficiency Economy Philosophy เพื่อถ่ายทอดแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนและเอเชียใต้เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการพัฒนาพื้นที่สูงตามแนวทางโครงการหลวงของประเทศไทยกับนานาประเทศ ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง สวพส. กับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA) และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 13 - 16 กันยายน 2564 ณ ห้องประชุมสะลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตสะลวง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้แทนจาก 6 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ติมอร์-เลสเต ศรีลังกา อินเดีย ภูฏาน และเนปาล รวมถึงบุคลากรภาครัฐ นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่รับชมการสัมมนาผ่าน Facebook Live ได้ร่วมศึกษาตัวอย่างแนวทางปฏิบัติที่ดีในพื้นที่การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 6 ตัวอย่าง ได้แก่ (1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืนด้วยพลังของกลุ่มเกษตรกร (2) ผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนา (3) เกษตรกรก้าวหน้า เศรษฐกิจก้าวไกล (4) กาแฟ แก้จน ฟื้นป่า พัฒนายั่งยืน (5) การขับเคลื่อนความเข้มแข็งของชุมชนด้วยพลังของสตรี โดยใช้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาชนเผ่า และ (6) การอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน: โมเดลน้ำแลกป่า

Driving Rural Poverty Alleviation with Coffee Production
กาแฟใต้ร่มเงา แม่สลอง จ.เชียงราย

Driving Sustainable Development through Farmer Groups
โครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดินลุ่มน้ำภาค

ตลอดจนการปรับกระบวนการทำงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ซึ่งนับเป็นผลลัพธ์สำคัญจากการที่ สวพส. น้อมนำแนวทางการพัฒนาพื้นที่สูงตามแนวทางโครงการหลวง และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อสร้างความสมดุลของการพัฒนาพื้นที่สูงในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งพัฒนาคนให้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ยึดหลักการทรงงาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เน้นการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ สร้างความพร้อมการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทั้งนี้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว

ชุมชน จนถึงภาครัฐ ในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปด้วยความสมดุล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

International Online Seminar Course "Sustainable Highland Development: Challenges & Response to Covid-19 and the Application of Sufficiency Economy Philosophy

3. การพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งเรียนรู้

สวพส. พัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์ให้เป็นต้นแบบของแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีมาตรฐาน รองรับสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น และเป็นจุดหมายปลายทางของผู้รับบริการทุกช่วงวัย ด้วยการมีองค์ความรู้ในแต่ละด้านที่ครอบคลุมหลากหลาย ทั้งด้านพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ โครงการตามแนวพระราชดำริ โครงการหลวง และการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการเกษตร ด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ที่มากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย แม้การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการให้บริการของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ จะต้องเผชิญกับสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) เป็นปีที่สอง แต่ก็ยังสามารถปรับตัวให้สอดรับกับสถานการณ์ปัจจุบันได้ ด้วยการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ สร้างแหล่งเรียนรู้และสิ่งดึงดูดใหม่ โดยใช้ประโยชน์จากโซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น กระทั่งสามารถให้บริการถ่ายทอดความรู้และการให้บริการทางสังคมแก่ผู้เรียนรู้และผู้เข้ารับบริการได้มากถึง 799,353 ราย (รวมจำนวนผู้เข้ารับบริการผ่านสื่อออนไลน์) มีรายได้จากการดำเนินงาน 19.53 ล้านบาท รวบรวมอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อจัดแสดงทั้งหมด 17,761 รายการ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อบริการของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ คิดเป็นร้อยละ 87.80 (พอใจมาก) ความไว้วางใจของผู้รับบริการดังกล่าวคือดอกผลจากการพัฒนาให้อุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ 3 ด้านหลัก

ได้แก่ (1) ด้านพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ โครงการตามแนวพระราชดำริ โครงการหลวง และการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน (2) ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการรวบรวมพรรณไม้ และ (3) ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นศูนย์กลางการส่งเสริมสุขภาพและเชื่อมความสัมพันธ์ในครอบครัว รวมถึงการยกระดับมาตรฐานการให้บริการต่างๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใส่ใจต่อสุขภาพ และได้รับความประทับใจจากผู้รับบริการอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ได้รับการรับรองมาตรฐาน เช่น Thailand Tourism Awards ครั้งที่ 13 ประเภทแหล่งท่องเที่ยว สาขาการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ Museum Thailand Awards 2021 ประเภทพิพิธภัณฑ์ด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมและรางวัลพิพิธภัณฑ์เพื่อชุมชนและสังคม Thailand Mice Venue Standard (TMVS) มาตรฐานสถานที่จัดงานประเทศไทย มาตรฐานการท่องเที่ยวอาเซียนประจำปี 2563 ประเภทมาตรฐานห้องน้ำสาธารณะอาเซียน และมาตรฐานสำนักงานสีเขียว (Green Office) เป็นต้น

3.1 การเผยแพร่องค์ความรู้ด้านพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ โครงการตามแนวพระราชดำริ โครงการหลวง และการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน

พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ โครงการตามแนวพระราชดำริ โครงการหลวง และการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ได้มากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย เพื่อสานต่อพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการสืบสาน รักษา ต่อยอด การพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระราชบิดา โดยจัดแสดงในรูปแบบนิทรรศการมีชีวิต นิทรรศการถาวร และสื่อเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ไว้มากถึง 15 แหล่ง ได้แก่ (1) นิทรรศการ 7 ทศวรรษ กษัตริย์นักพัฒนา (2) นิทรรศการ ธ สถิตในดวงใจไทยตราบนิจนิรันดร์ (3) นิทรรศการ 236 ใต้ร่มพระบารมีจักรีวงศ์ (4) นิทรรศการบัวบาทยาตรา (5) ประติมากรรม ธ ทรงเมตตา ปวงประชาอยู่ร่มเย็น (6) นิทรรศการ ธ คือปราชญ์แห่งแผ่นดิน (7) นิทรรศการสวนอัศจรรย์สีสันแห่งดาวอังคาร (8) นิทรรศการบ้านสวนพอเพียงตามแนวพระราชดำรัสในหลวงรัชกาลที่ 9 (9) นิทรรศการการเงินตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (10) นิทรรศการสร้างสังคมไทย เสริมทุนทางปัญญาอย่างยั่งยืน (11) นิทรรศการโครงการพัฒนาชีวิตชนบทตามแนวพระราชดำริ (12) สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ (13) สวนป่า 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง (14) นิทรรศการเผยแพร่องค์ความรู้โครงการหลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และ (15) แหล่งเรียนรู้การอนุรักษ์ดิน น้ำ ป่า

ความสุขที่ผลิบานตามรอยพระบาทที่ยาตราไปทรงแก้ไขปัญหาของพสกนิกร ณ นิทรรศการบัวบาทยาตรา

น้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ไทยแห่งราชวงศ์จักรี ณ สวนประติมากรรม

แหล่งเรียนรู้พระราชกรณียกิจสถาบันพระมหากษัตริย์ โครงการพระราชดำริ และงานโครงการหลวง

พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้องค์ความรู้จากโครงการหลวง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และโครงการตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ให้บริการกลุ่มเป้าหมายในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตรและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการนำองค์ความรู้สู่การลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา 3 กลุ่มสาระวิชา ได้แก่ (1) วิชาสังคมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (2) วิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ (3) วิชาการงานอาชีพ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ปัจจุบัน มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 และเขต 4 ได้บรรจุกิจกรรมการเรียนรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนแล้ว 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านตองกาย โรงเรียนบ้านแม่เหียะสามัคคี และโรงเรียนบ้านฟ่อน มีนักเรียนเข้ารับการเรียนรู้หลักสูตรดังกล่าวรวม 121 ราย

“มือเปื้อนดิน หน้าเปื้อนยิ้ม” การเรียนรู้ในหลักสูตรวิชาการงานอาชีพของน้อง ๆ โรงเรียนบ้านฟ่อน โรงเรียนบ้านตองกาย และโรงเรียนบ้านแม่เหียะสามัคคี

เทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ด้วยการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้รัก สามัคคี และความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในวาระสำคัญต่าง ๆ ตลอดทั้งปี

12 ตุลาคม 2563 พิธีบำเพ็ญกุศล เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

5 ธันวาคม 2563 วันคล้ายวันพระบรมราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติและวันพ่อแห่งชาติ

28 กรกฎาคม 2564 เฉลิมพระเกียรติเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีสินทรมหา วชิราลงกรณพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมายุครบ 68 พรรษา พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณ เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน

12 สิงหาคม 2564 งานเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

3.2 การเผยแพร่องค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการรวบรวมพรรณไม้

พัฒนาแหล่งเรียนรู้ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ทำการศึกษา รวบรวม อนุรักษ์พันธุกรรมพืชและความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อจัดแสดงทั้งหมด 17,761 รายการ นอกจากนี้ ได้จัดทำฐานข้อมูลพรรณไม้ จัดแสดงพรรณไม้ดอกไม้ประดับ ไม้กลุ่มสี โดยใช้ความงามของธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและวิถีชีวิตเป็นหลักคิดในการออกแบบและตกแต่งภูมิทัศน์ โดยนำเสนอองค์ความรู้ของการปลูกไม้ดอกเมืองหนาวทดแทนการปลูกฝิ่นบนพื้นที่สูงตามแนวทางโครงการหลวง และจัดแสดงพรรณไม้ด้วยไม้ดอกเมืองหนาวนานาพรรณจากมูลนิธิโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง สวพส. เช่น กล้วยไม้ เยอร์บีร่า ลิ้นมังกร เทียนนิวกินี เทียนฝรั่ง บิโกเนีย ไซคลาเมน ไฮเดรนเยีย ลูพิน เบญจมาศ เจอราเนียม กุหลาบ กุหลาบหิน รักเร่ ด้วยการสร้าง Gimmick และจุด Landmark ตามสวนต่าง ๆ โดยในปีนี้ได้ดำเนินการจัดหาพรรณไม้สำหรับจัดแสดงและตกแต่งภูมิทัศน์ จากเอกชน เกษตรกรจากมูลนิธิโครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จำนวนทั้งสิ้น 683,344 ต้น คิดเป็นมูลค่า 8.40 ล้านบาท โดยในจำนวนนี้เป็นเป็นการรับซื้อสร้างรายได้ให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงกว่า 4 ล้านบาท ขณะที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์สามารถผลิตพรรณไม้ได้เอง จำนวน 537,145 ต้น คิดเป็นมูลค่า 9.29 ล้านบาท ซึ่งเมื่อเทียบกับมูลค่าการจัดซื้อในปีผ่านมา อุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้ลดต้นทุนการจัดซื้อพรรณไม้เพื่อจัดแสดง เน้นพรรณไม้ประเภทไม้ยืนต้นแบบถาวรแทนพรรณไม้ประเภทไม้ล้มลุก ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนพรรณไม้ทุกๆ 3 เดือน จึงทำให้มูลค่าการจัดซื้อพรรณไม้จากหน่วยงานภายนอกลดลงถึงร้อยละ 16.99 นอกจากนี้ ยังจัดแสดงองค์ความรู้เกี่ยวกับแมลงและระบบนิเวศที่น่าสนใจอีกด้วย

ทุ่ง Spider Flower (ดอกเสี้ยนฝรั่ง) ณ สวนพรมบุปผา

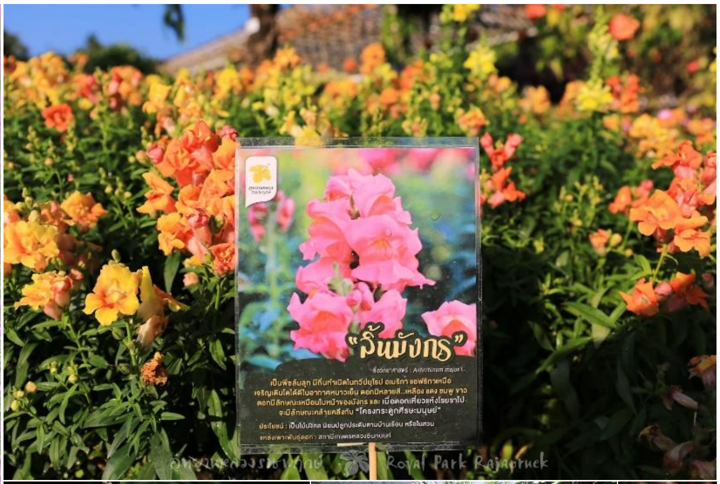

บีโกเนีย ไม้ใบที่นิยมปลูกประดับในสวนสวย ออกดอกให้ชมเพียงปีละ 1 ครั้ง

ปัจจุบันอุทยานหลวงราชพฤกษ์ มีแหล่งเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้บริการประชาชน 11 แห่ง ได้แก่ เรือนร่มไม้ สวนสมุนไพร สวนไม้ผล เรือนพืชไร้ดิน โดมกุหลาบ สวนกล้วยไม้และเรือนไม้ดอก พืชทะเลทราย อาคารโลกแมลง การกำจัดขยะและการผลิตปุ๋ยหมัก การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และซุ้มไม้เลื้อย รวมถึงดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่เพื่อรองรับการให้บริการ ได้แก่ สวนไม้กลุ่มสีสำหรับฤดูฝน ทั้งนี้ ได้จัดหาพรรณไม้ทดแทนประเภทกลุ่มไม้ใบประดับ จำนวน 874 รายการ สำหรับจัดแสดงความหลากหลายของพรรณไม้รอบบริเวณอุทยานหลวงราชพฤกษ์

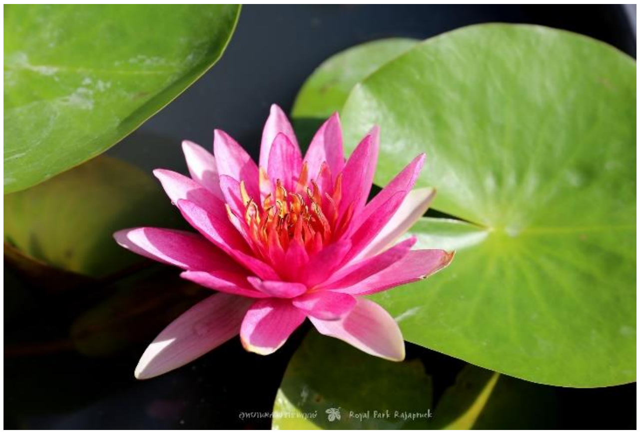

ชมความงามของราชินีแห่งไม้น้ำ ณ สวนบัว

ฟิโลหูช้างหนึ่งในกลุ่มฟิโลเดนดรอน ใบเขียวมันช่วยฟอกอากาศได้เป็นอย่างดี

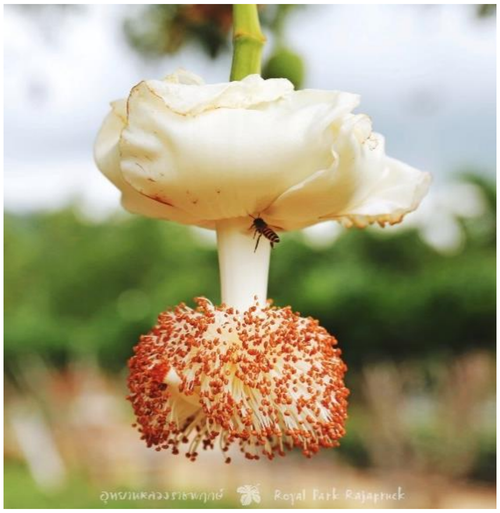

ต้นเบาบับ ต้นไม้ที่มีอายุยืนที่สุดในโลก มีขนาดใหญ่มากที่สุดในโลก ณ สวนฤดูฝน

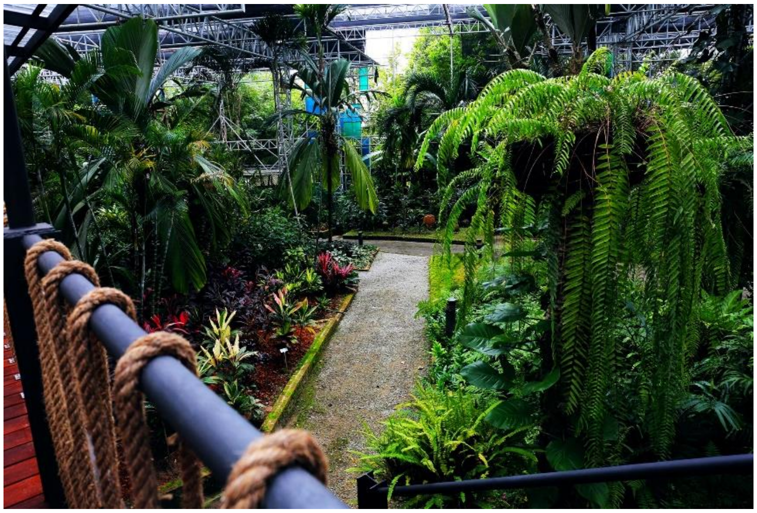

เรือนร่มไม้ รวมพรรณไม้หายาก มากกว่า 500 ชนิด อาทิ สับปะรดสี เฟิร์น ปาล์ม หน้าวัว คล้า บีโกเนีย ฯลฯ สวย ร่มรื่นเย็นสบาย ให้ความรู้สึกเหมือนเดินอยู่ในป่า

แหล่งเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
เรือนร่มไม้
การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
พืชทะเลทราย
เรือนพืชไร้ดิน
โดมกุหลาบ
สวนสมุนไพร
การกำจัดขยะและผลิตปุ๋ยหมัก
สวนฤดูฝน
โลกแมลง
สวนไม้ผล
ซุ้มดอกพวงคราม
อุโมงค์ซุ้มไม้เลื้อย
สวนกล้วยไม้และเรือนไม้ดอก

อุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้ทำการศึกษาและติดตามการเจริญเติบโตและชีพลักษณ์ของพรรณไม้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการจัดการไม้ดอกยืนต้นและสนับสนุนการจัดแสดงไม้ดอกยืนต้นภายในพื้นที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ให้มีความสวยงามเป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ และสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่มีศักยภาพทางวิชาการ ได้แก่ (1) การศึกษาอิทธิพลของเทคนิคการดูแลไม้ยืนต้นที่มีผลต่อการออกดอกของประดู่แดง (2) การศึกษาการเจริญเติบโตและการออกดอกของสาวสันทราย (3) การศึกษาการออกดอกและการพัฒนาการของดอกเหลืองอินเดียโดยวิธีการเสียบยอด (4) การศึกษาความหลากชนิดและความแปรปรวนทางลักษณะของสีดอกต้นอินทนิลน้ำ (5) การศึกษาสถานภาพ อัตราการรอดตาย การเจริญเติบโต และลักษณะทางชีพลักษณ์ของรวงผึ้ง (6) การศึกษาอัตราการใช้ปุ๋ยหมักอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีต่อการเจริญเติบโตของกล้าไม้ยืนต้น (ไม้กลุ่มสี) ที่ปลูกในสภาพวงบ่อปูนในช่วงระยะ 3 ปีแรก (7) โครงการศึกษาการเจริญเติบโตของดอกเอเดลไวส์ภายใต้สภาพการปลูกเลี้ยงในโรงเรือนควบคุม และ (8) การศึกษาพัฒนาดอกพวงหยก พวงโกเมน และพวงคราม

รู้หรือไม่?

ประดู่แดง ณ ลานประดู่แดง (สวนพรมบุปผา)

เมื่อใช้ปุ๋ยบำรุงต้นร่วมกับการใช้สารควบคุม (พาโคลบิวทราโซล) ส่งผลต่อการพัฒนาการของตุ่มดอกประดู่แดงและเปอร์เซ็นต์การให้ดอกสูงขึ้นได้

ต้นรวงผึ้ง (yellow star) ต้นไม้ประจำพระองค์ในหลวงรัชกาลที่ 10

ภายในอุทยานหลวงราชพฤกษ์ มีต้นรวงผึ้ง 235 ต้น ซึ่งมีขนาดความโต (DBH) โดยเฉลี่ย 1.5- 2 เซ็นติเมตร ความสูงเฉลี่ย 1.5–2 เมตร จากการสำรวจสภาพและความสมบูรณ์ของต้นพบว่า โดยรวมมีอัตราการรอดตายประมาณ 90%

สาวสันทรายไม้พื้นเมืองของประเทศฟิลิปปินส์
ณ โซนด้านข้างซุ้มหมอกเมืองหนาว

การปลูกสาวสันทรายในสภาพกลางแจ้ง จะมีจำนวนดอกที่ติดต่อต้นมากกว่าการปลูกในร่มเงา พบว่าในสภาพกลางแจ้งมีการติดดอกมากกว่า 80% ต่อต้น ส่วนในสภาพร่มเงามีการติดดอกเพียง 20 - 40% ต่อต้น

นอกจากนี้ ได้ดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สนองพระราชดำริ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 อุทยานหลวงราชพฤกษ์ส่งโครงการเข้าร่วมสนองพระราชดำริ 36 โครงการ ได้รับการพิจารณาสนับสนุนและนำความกราบบังคมทูลทรงทราบฯ 3 โครงการ ได้แก่ โครงการสำรวจแมลงผสมเกสร (ชันโรง) ในพื้นที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ โครงการศึกษาหนอนกำจัดขยะเพื่อการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และการใช้ประโยชน์ทางปศุสัตว์ และโครงการคัดเลือกแม่พันธุ์ไม้และการทดสอบคุณภาพเมล็ดไม้เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ซึ่งช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรพันธุกรรมพืชและทรัพยากรของประเทศไทย

พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ จากองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงวัย ได้แก่

1) หลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน “ไม่ต้องลดเวลาเรียน...ไม่ต้องเพิ่มเวลาเล่น” สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา 2 รายวิชา ได้แก่ (1) วิชาวิทยาศาสตร์ โดยนักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างและการแยกพืชดอกและพืชไม่มีดอก การสังเกตเซลล์สืบพันธุ์ของพืชผ่านกล้องจุลทรรศน์ กลไกการปรับตัวของพืชทะเลทรายที่แตกต่างจากพืชทั่วไป การสร้างสมดุลของระบบนิเวศแมลงและได้นำหนอนผีเสื้อไปเลี้ยงที่โรงเรียนเพื่อสังเกตวงจรชีวิต วัฏจักรของพืชมีดอกและไม่มีดอก ภาวะเรือนกระจก ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีวิตทั้งพืชและสัตว์ และการจัดการแหล่งน้ำ (2) วิชาการงานอาชีพ เรียนรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชผักปลอดภัย เทคโนโลยีการปลูกพืชไฮโดรโปนิกและการนำไปประยุกต์ใช้อย่างง่าย การปลูกพืชสมุนไพรในแปลงและวิธีการขยายพันธุ์ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับและการจัดการดูแล

“วิทยาศาสตร์นอกห้องเรียน” ด้านพืช แมลง ความหลากหลายทางชีวภาพ กิจกรรมที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ร่วมกับโรงเรียนจัดให้เป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนบ้านฟ่อน โรงเรียนบ้านตองกาย และโรงเรียนบ้านแม่เหียะสามัคคี

2) กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ (1) ค่ายลูกเสือ-เนตรนารี (Day Camp) สำหรับนักเรียนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย และโรงเรียนเทศบาลวัดหมื่นเงินกอง มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวม 679 ราย (2) English Camp พัฒนาทักษะในการสื่อสารทางภาษาส่งเสริมการเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษจาก แหล่งท่องเที่ยวอุทยานหลวงราชพฤกษ์ โดยมีนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 จากโรงเรียนหางดงรัฐราษฎร์ อุปถัมภ์เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 35 ราย (3) คณะศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในอุทยานหลวงราชพฤกษ์

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 อุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้ต้อนรับคณะศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้มากถึง 123 คณะ รวม 7,506 ราย

3) กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับบุคคลทั่วไป ที่เข้ามาอบรม เสวนา และศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เน้นให้บุคคลทั่วไปสามารถนำความรู้กลับไปประยุกต์ใช้ได้จริง ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การเลี้ยงหนอนกำจัดขยะ การเลี้ยงไส้เดือนดิน และการผลิตปุ๋ยอินทรีย์” มีผู้เข้าร่วม จำนวน 30 ราย “การผลิตผักอินทรีย์ และมาตรฐานการผลิต” มีผู้เข้าร่วม จำนวน 34 ราย “เกษตรอัจฉริยะและเทคโนโลยีการเกษตรสู่ Smart Farmer” มีผู้เข้าร่วม จำนวน 38 ราย และร่วมเสวนา เรื่อง “วิถีเกษตรไทย ก้าวไกลเทคโนโลยี คืนชีวี สู่ปฐพีอย่างยั่งยืน” โดยมีบุคคลทั่วไปเข้ามาเรียนรู้ตลอดช่วงเวลาจัดกิจกรรม จำนวน 163 ราย

จอมราชย์ ปราชญ์แห่งดิน ไฮไลท์เนื่องในวันดินโลก โดยอุทยานหลวงราชพฤกษ์จัดภายใต้แนวคิด “รักษ์ปฐพี คืนชีวีที่หลากหลายให้ผืนดิน”

4) กิจกรรมสำรวจธรรมชาติ (Nature Camp) "ปลูกรักนักอนุรักษ์ตัวน้อย" เพื่อส่งเสริมและปลูกฝังให้เด็ก ๆ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศของสิ่งมีชีวิต ตลอดจนส่งเสริมความสัมพันธ์ของเด็กให้เรียนรู้อย่างสนุกสนานร่วมกับเพื่อนและผู้ปกครองภายใต้สภาพแวดล้อมจริง และปรับรูปแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไว้รัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) ให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้จากที่บ้านในรูปแบบ Box Set มีผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 332 ราย จากกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ ส่องชีวิตเร้นลับยามค่ำคืน Mysterious Nightlife) หนูน้อยนักพฤกษศาสตร์ (Junior Botanist) ท่องโลกดวงดาว (Milky Way Journey) พืชน่าทึ่ง (The X-Plants) นักสืบธรรมชาติ (Doikham Track & Trail) ส่องอาณาจักรลับใต้ดิน (Underground Life) สวรรค์คนรักผีเสื้อ อุตุน้อย..นักสืบท้องฟ้า ตามล่าหาหิ่งห้อย เรื่องลับๆ ของพืช และการสำรวจสิ่งมีชีวิตกลางคืน

ท่องโลกดวงดาว (Milky Way Journey) เรียนรู้และเดินสำรวจสิ่งมีชีวิตตัวจิ๋วยามค่ำคืน และพืชพรรณที่อาศัยอยู่บนดาวเคราะห์โลก

เดินไป ส่องไป สัมผัสธรรมชาติพร้อมเดินสำรวจพรรณไม้ในอุทยานหลวงราชพฤกษ์ กับ "พืช น่า ทึ่ง" X-Plants

เรียนแฝงเล่น เล่นแฝงรู้ ส่องอาณาจักรลับใต้ดิน (Underground Life)

เพลินไปกับการเดินสำรวจผีเสื้อ และสิ่งมีชีวิตเล็กๆ รอบตัว กับกิจกรรมสวรรค์คนรักผีเสื้อ

3.3 การเผยแพร่องค์ความรู้ด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนาพื้นที่เพื่อส่งเสริมสุขภาพและความสัมพันธ์ในครอบครัว

ให้บริการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมนานาชาติ ผ่านการเยี่ยมชมสวนนานาชาติ และการจัดแสดงนิทรรศการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับยุคสมัย ปัจจุบันมีแหล่งเรียนรู้ประกอบด้วย หอคำหลวง สุดยอดสถาปัตยกรรมล้านนา สวนนานาชาติ 22 สวน บ้านเรือนไทย และเส้นทางสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 9 แห่ง สำหรับบริการกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ คือ ผู้เข้ารับการเรียนรู้ เด็ก นักเรียน นักศึกษาเกษตรกร หน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนทั่วไป

พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับการบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน ในรายวิชาสังคมศึกษา เน้นถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเรียนรู้ศิลปะแบบล้านนาและการสังเกตเอกลักษณ์ของพื้นถิ่นสำหรับเด็กและเยาวชน สร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ให้เกิดการปฏิบัติจริงของเด็ก ๆ ในการสืบสานภูมิปัญญาล้านนา

จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่สร้างจิตสำนึกให้ผู้รับบริการ ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจัดเทศกาลชมสวนประจำปี (Flora Festival) ภายใต้แนวคิด “ความสุขจากยอดดอย (Love From Doi)” เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านโครงการหลวง โครงการพระราชดำริ และการพัฒนาพื้นที่สูง รวมทั้งจัดแสดงความหลากหลายของพรรณไม้ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีความสุข ผ่อนคลาย เสริมสร้างสุขภาพดี ทั้งยังเป็นการปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงาน รวมถึงการได้รับรู้ถึงความสำเร็จในการดำเนินงานของ สวพว. ในการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน มีจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 192,546 คน มีรายได้ 9.12 ล้านบาท

เทศกาลชมสวนประจำปี (Flora Festival) ความสุขจากยอดดอย

หอคำหลวง
สวนบริเวณโรงแรมราชพฤกษ์เพลซ
สวนนานาชาติ 22 สวน
เรือนไทย 4 ภาค
พื้นที่เสริมสร้างการเรียนรู้และความสัมพันธ์สำหรับเด็กและครอบครัว
ลานออกกำลังกาย
แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และการส่งเสริมการเรียนรู้และสุขภาพ

ชมดอกไม้บาน งามวัฒนธรรมล้านนา ประจำปี 2564 ระหว่างวันที่ 1 - 30 เมษายน 2564 และกิจกรรม "Feel Like A Camping" เที่ยวสวนหน้าร้อน ให้บริการพบกับมุมถ่ายภาพสไตล์แคมป์ปิ้ง มีจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 25,391 ราย

ชมดอกปทุมมาบานสะพรั่ง รวมการจัดแสดงดอกปทุมมาหลากหลายสายพันธุ์ ตลอดเดือนสิงหาคม 2564 โดยอุทยานหลวงราชพฤกษ์เน้นการลดต้นทุนในการจัดซื้อพรรณไม้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 จึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบแบบการจัดกิจกรรมผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น มีจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมรวมผู้รับบริการผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน 68,119 ราย

พัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นพื้นที่บริการสังคม การสันทนาการและส่งเสริมสุขภาพ ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพที่ดีของประชาชนชาวเชียงใหม่และพื้นที่ใกล้เคียง โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง สุขภาพที่ดี และเสริมสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของทุกช่วงวัย ผ่านการจัดกิจกรรมสันทนาการและส่งเสริมสุขภาพตลอดทั้งปี ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายแบบแอโรบิคเพื่อสุขภาพ (Sport Dance) การเปิดให้บริการพื้นที่สำหรับออกกำลังกาย บริเวณลานด้านหน้าของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ 2 ช่วงเวลา ตั้งแต่เวลา 05.00 – 08.00 น. และตั้งแต่เวลา 16.00 – 19.30 น. การส่งเสริมสุขภาพที่ดีของชาวเชียงใหม่ โดยติดตั้งจุดตรวจวัดคุณภาพอากาศฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ และประชาสัมพันธ์ค่าปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 ผ่านเว็บไซต์ https://mehigh.hrdi.or.th/Raj การส่งเสริมการออกกำลังกาย เดิน – วิ่ง เพื่อสุขภาพ “Run รั้น Run #3” ในรูปแบบ Virtual Run รวมถึงการปรับปรุงภูมิทัศน์และเพิ่มพื้นที่สีเขียวลานจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมสุขภาพและการท่องเที่ยวอุทยานหลวงราชพฤกษ์โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน สร้างความร่วมมือในการจัดกิจกรรมระหว่างผู้เข้ามาใช้พื้นที่ในการออกกำลังกายกับอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ให้เป็นแหล่งรวบรวมไม้ดอกยืนต้น (ไม้กลุ่มสี) ที่สมบูรณ์และความสวยงามในพื้นที่ตลอดปี

เรียนรู้แบบ New Normal

การปรับรูปแบบการให้บริการของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19)

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนสู่ความปกติใหม่ (New Normal) อุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นอีกภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว จึงได้ดำเนินการทบทวนแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการคงไว้ซึ่งเป้าหมายที่จะพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับ และมีความยั่งยืนบนพื้นฐานของการบริหารจัดการที่ดี นอกจากนี้ ได้ปรับแนวทางการให้บริการเน้นพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์ให้เป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิตนอกห้องเรียน โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในหลักสูตรของสถานศึกษา พร้อมทั้งพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อสร้างสรรค์บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้กับแหล่งเรียนรู้และสร้างสิ่งดึงดูดใหม่ เพิ่มการสร้างรายได้ และเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านการบริหารจัดการและการบริการที่ทันสมัยแก่ผู้เข้ารับบริการ นอกจากนี้ ยังพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ให้มีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับบริการมากยิ่งขึ้น รวมถึงการพัฒนารูปแบบการเข้าชมสวนผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อขยายการให้บริการในวงกว้าง และสร้างการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว และกิจกรรมอื่น ๆ ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ได้แก่

การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มทางการศึกษา DLTV สถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อเพิ่มจำนวนผู้รับบริการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ตามเป้าหมายของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ให้กับประชาชนทุกช่วงวัยให้สามารถเข้าถึงการบริการของอุทยานหลวงราชพฤกษ์มากยิ่งขึ้น ผ่านช่อง DLTV9 การเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ช่อง DLTV 4 การเรียนการสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 4

การผลิตสื่อออนไลน์เพื่อการเรียนรู้สำหรับประชาชนทุกช่วงวัย ผ่าน 3 รายการใหม่ ได้แก่ **รายการเม้าท์มอย...จอยสวน** ออกอากาศทุกวันศุกร์สัปดาห์ที่ 4 ของเดือน ในรูปแบบรายการวาไรตี้ท่องเที่ยวที่จะพาผู้ชมไปชมดอกไม้สวย สวนยอดฮิต มุมลับ พร้อมพาไปรู้จักกับต้นไม้ พรรณไม้แปลกในอุทยานหลวงราชพฤกษ์ **รายการเรียนแล้ว..เรียนเล่า (Live)** ออกอากาศทุกวันเสาร์สัปดาห์ที่ 3 ของเดือน ในรูปแบบรายการส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะมอบความสนุกสนาน พร้อมพาทุกคนไปเรียนรู้ท่ามกลางธรรมชาติแสนร่มรื่น รู้จักกับพรรณไม้ ดอกไม้ สิ่งมีชีวิตแสนน่ารัก และพบกับกิจกรรมสาธิตอันน่าตื่นเต้น และเล่าต่อความรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และ **รายการสุขภาพดี With me, With us** ออกอากาศทุกวันอาทิตย์สัปดาห์ที่ 1 ของเดือน ในรูปแบบรายการส่งเสริมสุขภาพ ที่จะเป็นจุด Start และสร้างแรงบันดาลใจสำหรับผู้ที่อยากเริ่มต้นในการฟิตร่างกาย และมีเป้าหมายเพื่อสุขภาพที่ดี นำเสนอเทคนิคและวิธีการเบื้องต้นในการออกกำลังกาย ที่สามารถเรียนรู้และนำไปทำตามได้ ทั้งนี้ มีจำนวนผู้เข้ารับการเรียนรู้และเยี่ยมชมสื่อออนไลน์ทาง Facebook อุทยานหลวงราชพฤกษ์ Page ราชพฤกษ์ สคูล และ Page Good Health : สุขภาพดี With me with us เข้าถึงสื่อการเรียนรู้ทั้ง 3 ช่องทางกว่า 100,000 ราย และเมื่อเทียบ

กับจำนวนผู้เข้ารับการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ของปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ในช่วงเวลาเดียวกัน พบว่าในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 มีจำนวนผู้เข้ารับการเรียนรู้และเยี่ยมชมสื่อออนไลน์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 16.37

3.4 อุทยานหลวงราชพฤกษ์กับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกและนานาชาติ

อุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีในการจัดนิทรรศการเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เครือเจริญโภคภัณฑ์ และสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ในการจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้จากการน้อมนำแนวพระราชดำริของพระมหากษัตริย์ไปปฏิบัติในองค์กรจนประสบความสำเร็จ และนำมาเผยแพร่ให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ได้เรียนรู้ในพื้นที่สวนองค์กรตลอดทั้งปี ผ่านทั้งช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ ได้แก่

Facebook live ร่วมกับหน่วยงานภาคีภายใต้โครงการ "ห่วงใย ใส่ใจ สุขภาพ" เพื่อแสดงถึงความห่วงใยของหน่วยงานภาคีที่มีต่อประชาชน ให้ความรู้สำหรับประชาชนในการป้องกันปรับตัวกับโรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างถูกวิธี โดยการเชิญแพทย์และผู้เชี่ยวชาญในโรคต่าง ๆ มาให้ความรู้ มีผู้สนใจเข้าถึงสื่อ จำนวน 19,079 ราย

จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนในพื้นที่สวนองค์กร เช่น กิจกรรม AR Application ถ่ายภาพ 3D เคลื่อนไหวเสมือนจริง กิจกรรมแชะแอนด์ แชร์ ร่วมถ่ายภาพกับสวนองค์กร และร่วมแชร์ความประทับใจลงบน Facebook กิจกรรมแจกเมล็ดพันธุ์ผักพื้นบ้าน ณ สวน ธกส. กิจกรรมส่องธนบัตรปลอม-จริง ณ สวนแบงก์ชาติ กิจกรรม "เปิดบ้านรับงานโครงการหลวง" กิจกรรม "บอกรักบนดาวอังคาร" กิจกรรมใส่ชุดนักบินอวกาศและเล่นเกมส์อวกาศ Egg 9D ณ สวน GISDA และกิจกรรม "ซีพีชวนปลูก" แจกต้นกล้าปาล์มหางกระรอกให้แก่ประชาชนที่สนใจ โดยมีผู้เข้ารับการเรียนรู้ตลอดปี จำนวน 30,860 ราย

สวน GISDA

กิจกรรม "หนาวนี้เพื่อน้อง" มอบอุปกรณ์กีฬาแก่โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลและด้อยโอกาส สนับสนุนทุนการศึกษา สำหรับโรงเรียน 6 แห่ง กิจกรรมสานสัมพันธ์หน่วยงานภาคี การสนับสนุนการปฏิบัติร่วมกับธนาคารกรุงไทยในโครงการ "เราชนะ" โดยลงพื้นที่สนับสนุนการดำเนินงานของธนาคารกรุงไทย ร่วมออกหน่วยให้บริการแก่ประชาชน ณ จุดลงทะเบียนเทศบาลตำบลหางดง ในโครงการเราชนะ (สำหรับผู้ไม่มี Smart Phone) สำหรับประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่วันที่ 25 กุมภาพันธ์ - 5 มีนาคม 2564

สำหรับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับนานาชาติเพื่อปรับปรุงสวนและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ได้มีพิธีลงนามรับมอบแบบจำลองเจดีย์บุโรพุทโธ ณ สวนประเทศอินโดนีเซีย เนื่องในโอกาสครบรอบ 70 ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2563 โดย Mr. Dicky Komar รักษาการเอกอัครราชทูตอินโดนีเซียประจำประเทศไทย เป็นผู้มอบให้จัดแสดงภายสวนประเทศอินโดนีเซีย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชม รวมทั้งเป็นการแสดงถึงความร่วมมือระหว่างสถานเอกอัครราชทูตอินโดนีเซียประจำประเทศไทย อุทยานหลวงราชพฤกษ์ และ สวพส.

พิธีลงนามรับมอบแบบจำลองเจดีย์บุโรพุทโธ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2563 ณ สวนประเทศอินโดนีเซีย

3.5 อุทยานหลวงราชพฤกษ์มอบความห่วงใยสู้ภัย COVID-19

อุทยานหลวงราชพฤกษ์ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง ได้รับจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) จึงจัดกิจกรรมบริการสังคมและโครงการต่าง ๆ เพื่อลดผลกระทบ แสดงความห่วงใย และส่งต่อความปรารถนาดีไปยังผู้รับบริการของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันตัวที่ดี มีความรู้และคุณธรรมเป็นองค์ประกอบ ได้แก่

การฝึกวิชาชีพตามรอยเกษตรทฤษฎีใหม่ “การทำเกษตรเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหารในยุคโควิด” ให้แก่ประชาชนที่สนใจโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ให้ได้เรียนรู้การทำเกษตรประณีตเพื่อให้ได้พืชผักที่ปลอดภัย เมื่อวันที่ 21-25 มิถุนายน 2564 จำนวน 1 รุ่น โดยผลผลิตที่ได้จากการฝึกอาชีพของโครงการฯ จะถูกนำไปแจกจ่ายให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบผ่านตู้ปันสุข บริเวณด้านหน้าอุทยานหลวงราชพฤกษ์

ส่งมอบผลผลิตทางการเกษตรจากอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 ผ่านตู้ปันสุข บริเวณด้านหน้าอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - กันยายน 2564 โดยมีผลผลิตรวมจำนวน 801 กิโลกรัม แบ่งเป็นแตงร้าน 471 กิโลกรัม มะม่วง 120 กิโลกรัม ผักสลัด 87.5 กิโลกรัม ผักบุ้ง 65 กิโลกรัม (259 ถุง) และ 5) มะเขือม่วง 57.5 กิโลกรัม

การให้บริการพื้นที่เพื่อเป็นสถานที่ฉีดวัคซีน COVID-19 ของจังหวัดเชียงใหม่ ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ โดยโรงพยาบาลนครพิงค์เริ่มดำเนินการฉีดวัคซีนตั้งแต่วันที่ 7 มิถุนายน 2564 โดยประชาชนชาวเชียงใหม่ กลุ่มประชาชนทั่วไปที่ได้รับการเรียกคิวจากระบบก๋ำแปงเวียง กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้มีโรคประจำตัว 7 โรคเรื้อรัง และสตรีมีครรภ์ (อายุครรภ์มากกว่า 12 สัปดาห์) ได้ทยอยเดินทางมาฉีดวัคซีน COVID-19 ตลอดทั้งวัน ทั้งนี้ จังหวัดเชียงใหม่ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นสถานที่ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินงานของทีมแพทย์และผู้สูงอายุ ที่จะเป็นกลุ่มแรกในการเข้าฉีดวัคซีน COVID-19 ประกอบกับมีพื้นที่กว้างขวางทั้งสถานที่จอดรถ และภายในอาคารนิทรรศการที่จะจัดให้บริการประชาชน ทั้งจุดทะเบียน จุดวัดอุณหภูมิ ห้องสังเกตอาการ และรับใบนัด ทั้งนี้ มีผู้เข้ารับการฉีดวัคซีน พร้อมผู้ติดตาม และบุคลากรทางการแพทย์ ตั้งแต่วันที่ 7 มิถุนายน 2564 – 4 ตุลาคม 2564 จำนวน 99,996 ราย

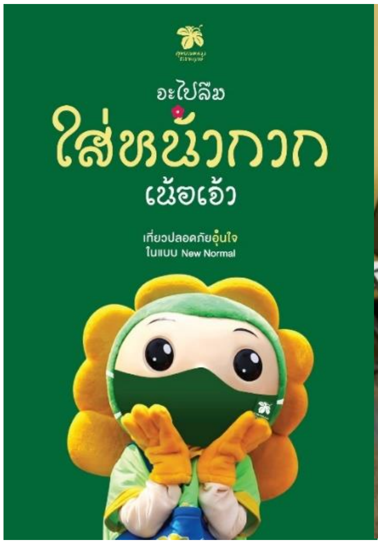

3.6 การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการให้บริการประชาชน

อุทยานหลวงราชพฤกษ์ดำเนินการยกระดับคุณภาพการบริการด้านต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัยให้กับลูกค้าและผู้รับบริการ ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการจัดเลี้ยงและเช่าสถานที่ การจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ ผ่านหน้าร้านและช่องทางออนไลน์ สร้างรายได้ลดการพึ่งพางบประมาณรัฐ จำนวน 3.53 ล้านบาท รวมถึงการเตรียมความพร้อมให้โรงแรมราชพฤกษ์เพลซ เข้ารับการประเมินมาตรฐานที่พักประเภทรีสอร์ท ระดับ 3 ดาว โดยยกระดับภาพลักษณ์ของเจ้าหน้าที่และมาตรฐานการให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง รวมถึงความสะอาดให้ดียิ่งขึ้น ให้สามารถรองรับการเข้าพักภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) คลี่คลายลง ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 อุทยานหลวงราชพฤกษ์มีรายได้จากการให้บริการโรงแรมราชพฤกษ์เพลซ จำนวน 1.22 ล้านบาท นอกจากนี้ ได้จัดให้มีบริการ Free WiFi “rajapruek-guest” ผ่านเครือข่ายการให้บริการของบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ครอบคลุมพื้นที่การให้บริการของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ 468 ไร่ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการให้กับแก่ผู้รับบริการทุกท่าน โดยได้ดำเนินการติดตั้งตู้กดรหัส WiFi อัตโนมัติไว้ให้บริการบริเวณห้องจำหน่ายบัตรเข้าชมสวนและอาคารนิทรรศการ 1 เพียงผู้รับบริการใช้บัตรประชาชนเสียบที่เครื่อง ก็สามารถรับบริการ Free WiFi ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้

บริการ PRIVATE TOUR นำชมสวนพร้อมไกด์ส่วนตัว ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

พักผ่อนปลอดภัยที่ราชพฤกษ์เพลซกับการรับรองมาตรฐาน SHA Plus +

สถิติจำนวนผู้เข้าชม รายได้จากการดำเนินงาน และร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้าชมอุทยานหลวงราชพฤกษ์

กราฟแสดงจำนวนผู้รับบริการอุทยานหลวงราชพฤกษ์ (ราย) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2564

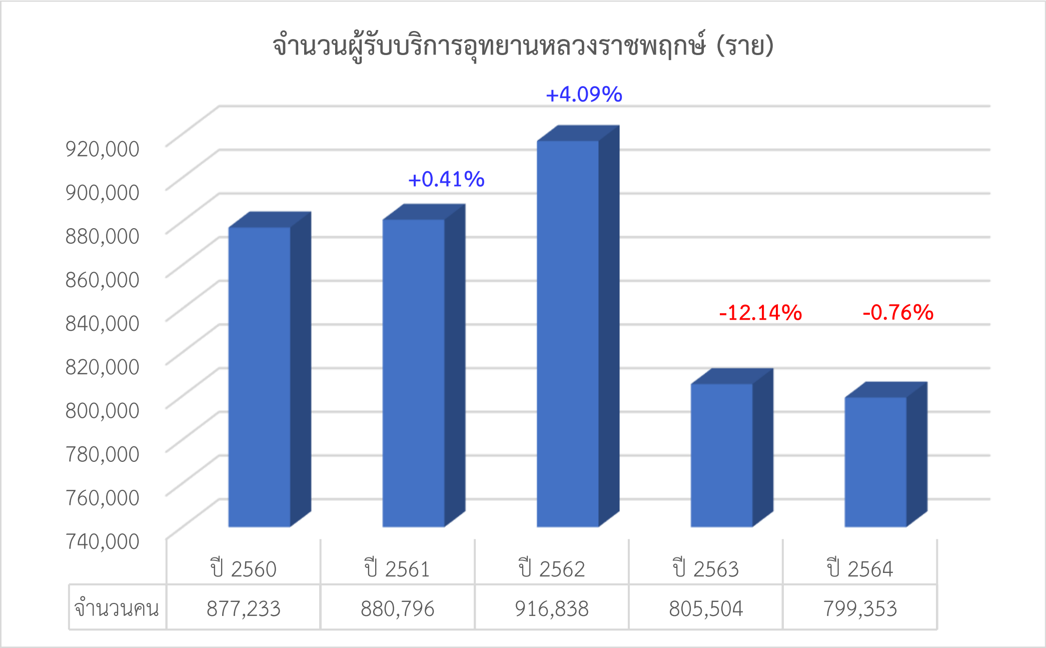

กราฟแสดงรายได้อุทยานหลวงราชพฤกษ์ (บาท) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2564

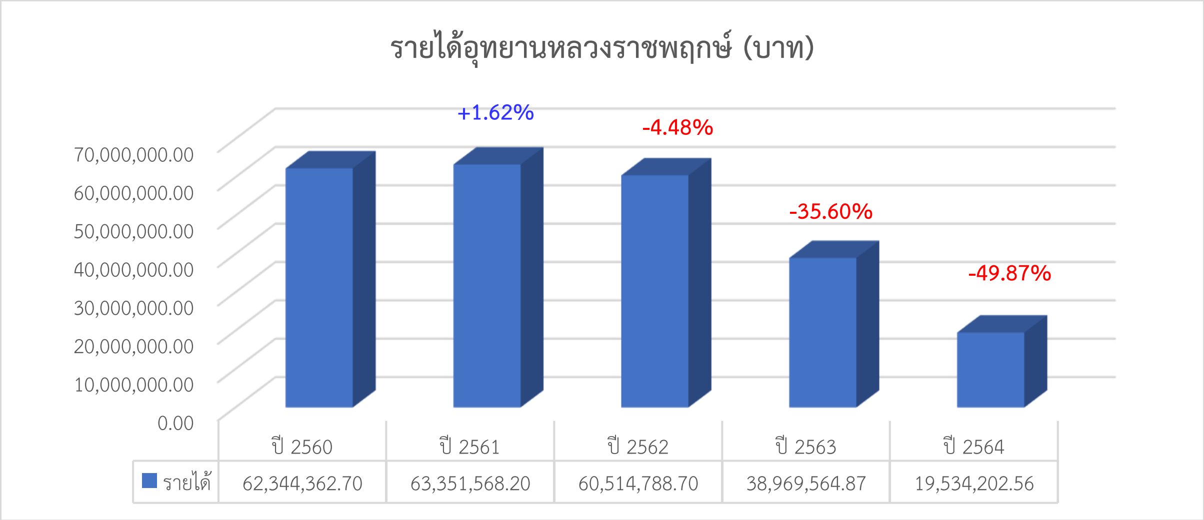

ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้าชมอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2560-2564

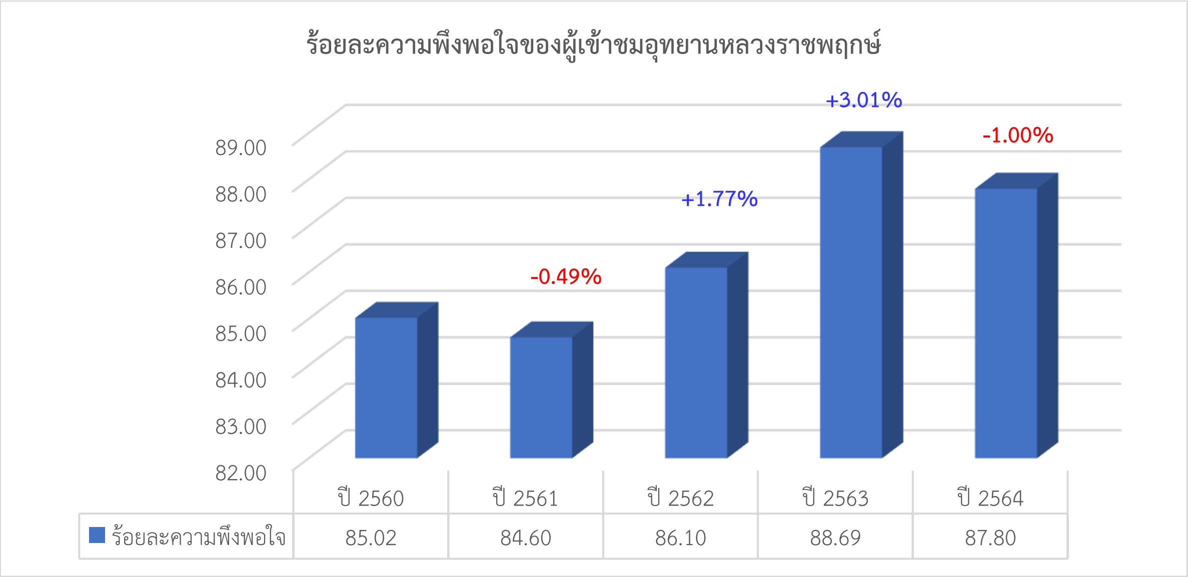

ติดตามความเคลื่อนไหวของอุทยานหลวงราชพฤกษ์วันนี้ ทุกช่องทาง

http://www.royalparkrajapruek.org/
Application : Royal Park Rajapruek

Rajapruek School ราชพฤกษ์ สคูล
Good Health : สุขภาพดี with me with us

Royalparkrajapruek

RoyalPark Rajapruek

YouTube Royalpark Rajapruek

Royal Park Rajapruek

Royal Park Rajapruek

拉查帕皇家花园

การขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวงเพื่อยกระดับชุมชนบนพื้นที่สูง

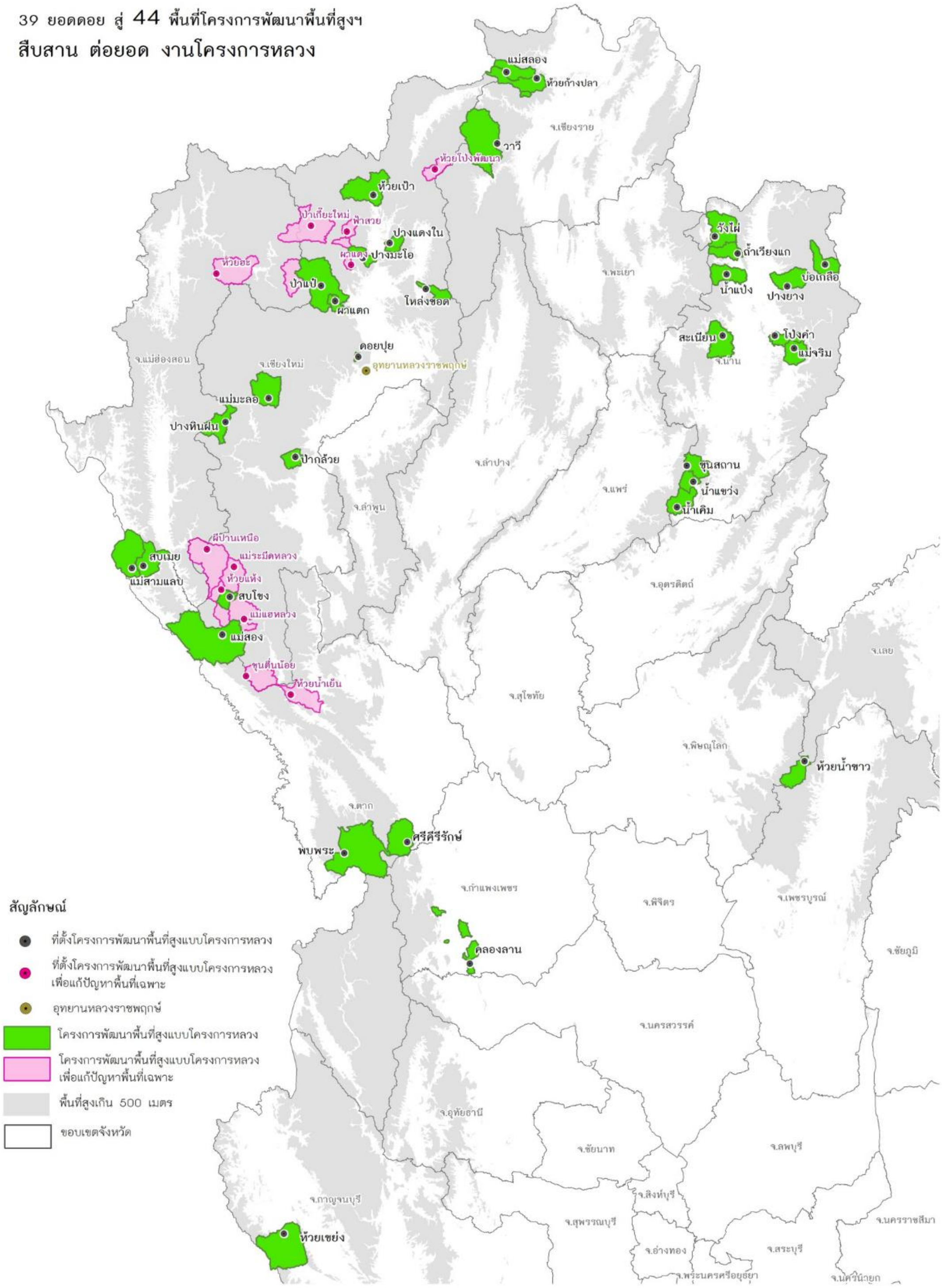

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สวพส. ดำเนินการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนบนพื้นที่สูงด้วยหลักและวิธีการพัฒนาอย่างยั่งยืนแบบโครงการหลวง อย่างสมดุลทั้งด้านการพัฒนาอาชีพและการตลาด การสร้างศักยภาพของชุมชนให้สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมและชุมชน การพัฒนาโครงสร้างและปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ภายใต้การมีส่วนของชุมชน และความร่วมมือของทุกหน่วยงาน โดยใช้องค์ความรู้โครงการหลวง ผลงานวิจัย และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นเครื่องมือในการสร้างการพัฒนา ทั้งนี้เพื่อยกระดับชุมชนสู่ชุมชนพึ่งพาตนเอง และเป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โดยดำเนินงานบนพื้นที่สูง 44 พื้นที่ แบ่งเป็น (1) พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 33 พื้นที่ ดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ระยะ 6 ปี (พ.ศ. 2560-2565) ที่ได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2559 พื้นที่เป้าหมาย 498 กลุ่มบ้าน ในพื้นที่ 24 อำเภอ 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี กำแพงเพชร และเพชรบูรณ์ ผู้ได้รับผลประโยชน์ 62,078 ครัวเรือน ประชากร 232,515 ราย และ (2) พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 11 พื้นที่ ดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2562-2565) ที่ได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2562 พื้นที่เป้าหมาย 118 กลุ่มบ้าน ในพื้นที่ 8 อำเภอ 3 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และตาก ผู้ได้รับผลประโยชน์ 5,249 ครัวเรือน ประชากร 24,440 ราย มีผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์เชิงยุทธศาสตร์

1. การกระจายและยกระดับการพัฒนาของชุมชน

1.1 การยกระดับการพัฒนากลุ่มบ้านเป้าหมาย

จากกลุ่มบ้านเป้าหมายในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ จำนวน 44 พื้นที่ 616 กลุ่มบ้าน สวพส. ดำเนินการพัฒนาตามแผนยกระดับการพัฒนาพื้นที่สูง ภายใต้แผนวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563 - 2570) โดยได้จัดระดับการพัฒนาของกลุ่มบ้าน เป็น 4 กลุ่ม คือระดับ A B C และ D ตามคำนิยาม ดังนี้

กลุ่มบ้านระดับ A	กลุ่มบ้านที่ชุมชนเข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้ด้วยตนเอง และมีผลการพัฒนาที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้
กลุ่มบ้านระดับ B	กลุ่มบ้านที่ชุมชนสามารถร่วมขับเคลื่อนการพัฒนา มีการกระจายและยกระดับการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
กลุ่มบ้านระดับ C	กลุ่มบ้านที่ชุมชนอยู่ระหว่างการเริ่มเรียนรู้และขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อการแก้ไขปัญหาพื้นฐานด้านการประกอบอาชีพ และมีการพัฒนาแปลงเรียนรู้
กลุ่มบ้านระดับ D	กลุ่มบ้านที่ยังไม่เข้าดำเนินการพัฒนา

ระดับการพัฒนาของแต่ละกลุ่มบ้าน สวพส. พิจารณาผลการดำเนินงานครอบคลุมการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐาน จำนวน 10 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

ตัวชี้วัดที่ 1	ประชาชนในชุมชนได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ และมีเกษตรกรหรือผู้นำเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา
ตัวชี้วัดที่ 2	ชุมชนมีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ และสนับสนุนการประกอบอาชีพ เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำอุปโภคและบริโภค และโรงรวบรวมผลผลิต และมีมาตรการดูแลรักษา
ตัวชี้วัดที่ 3	ครัวเรือนนำร่องที่ได้รับการพัฒนาและส่งเสริม ที่สามารถเป็นแปลงเรียนรู้ หรือแปลงสาธิตของชุมชน
ตัวชี้วัดที่ 4	ชุมชนมีแผนอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสมกับชุมชนและการดำเนินกิจกรรมตามแผน
ตัวชี้วัดที่ 5	ครัวเรือนในชุมชนมีการใช้ประโยชน์พื้นที่ตามแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน (land used planning)
ตัวชี้วัดที่ 6	ครัวเรือนส่วนใหญ่ของชุมชนได้รับการพัฒนา และส่งเสริมด้านอาชีพ
ตัวชี้วัดที่ 7	ชุมชนมีสถาบันเกษตรกรที่ดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถการจัดการด้านการผลิตและการตลาดได้
ตัวชี้วัดที่ 8	ครัวเรือนส่วนใหญ่ในชุมชนที่รายได้สูงกว่าเส้นความยากจน
ตัวชี้วัดที่ 9	ชุมชนสามารถจัดทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพ และการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติได้
ตัวชี้วัดที่ 10	ผลการพัฒนาโดยรวมของชุมชนสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ มีการยอมรับและสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ และมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนา

ผลจากการยกระดับการพัฒนาของกลุ่มบ้านเป้าหมาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เป็นไปตามแผนที่กำหนดร้อยละ 100 แบ่งเป็นกลุ่มบ้านระดับ A จำนวน 38 กลุ่มบ้าน กลุ่มบ้านระดับ B จำนวน 163 กลุ่มบ้าน กลุ่มบ้านระดับ C จำนวน 323 กลุ่มบ้าน และกลุ่มบ้านระดับ D จำนวน 92 กลุ่มบ้าน รวม 616 กลุ่มบ้าน ดังนี้

พื้นที่ดำเนินงาน	A	B	C	D	รวม
กลุ่ม 1 เชียงใหม่/กำแพงเพชร/กาญจนบุรี/เพชรบูรณ์	7	33	54	6	100
กลุ่ม 2 เชียงราย	9	30	89	25	153
กลุ่ม 3 น่าน	13	38	33	7	91
กลุ่ม 4 แม่ฮ่องสอน/ตาก	6	30	65	54	155
กลุ่ม 5 พื้นที่เฉพาะ	3	32	82	0	117
รวม	**38**	**163**	**323**	**92**	**616**

กลุ่ม 1 จังหวัดเชียงใหม่ กำแพงเพชร กาญจนบุรี และเพชรบูรณ์ รวม 13 แห่ง ประกอบด้วยพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงคลองลาน ดอยปุย ป่ากล้วย ปางแดงใน ปางมะโอ ปางหินฝน ป่าแป๋ ผาแตก แม่มะลอ ห้วยเป้า โหล่งขอด ห้วยเขย่ง และห้วยน้ำขาว

กลุ่ม 2 จังหวัดเชียงราย รวม 3 แห่ง ประกอบด้วยพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวาวี แม่สลอง และห้วยก้างปลา

กลุ่ม 3 จังหวัดน่าน รวม 11 แห่ง ประกอบด้วยพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงขุนสถาน ถ้ำเวียงแก น้ำแขว่ง น้ำเคิม น้ำแป่ง บ่อเกลือ ปางยาง โป่งคำ แม่จริม วังไผ่ และสะเนียน

กลุ่ม 4 จังหวัดตาก และแม่ฮ่องสอน รวม 6 แห่ง ประกอบด้วยพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สอง แม่สามแลบ สบโขง สบเมย พบพระ และผาผึ้ง-ศรีคีรีรักษ์

กลุ่ม 5 พื้นที่เฉพาะ รวม 11 แห่ง ประกอบด้วยพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง เพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะผาแดง ฟ้าสวย ป่าเกี๊ยะใหม่ ห้วยโป่งพัฒนา ขุนตื่นน้อย ผีปานเหนือ แม่แฮหลวง ห้วยแห้ง ห้วยฮะ เลอตอ และแม่ระมีดหลวง

1.2 การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้แก่เกษตรกรในกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่ยากจนหรือด้อยโอกาส

สวพส. มีเป้าหมายในการกระจายการพัฒนาที่ครอบคลุมถึงกลุ่มเกษตรกรที่ยากจนหรือด้อยโอกาส ไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง จึงดำเนินการส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายพิเศษ จำนวน 1,225 ราย สร้างรายได้ให้เกษตรกรกลุ่มดังกล่าวมากถึง 16.06 ล้านบาท นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่สร้างคุณค่าและประโยชน์แก่เกษตรกร สังคม และชุมชน ได้แก่

เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายพิเศษเมื่อได้รับการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้แล้ว เป็นผู้ที่สามารถดูแลตนเองและครอบครัว ไม่เป็นภาระให้กับสังคมและครอบครัว
เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายพิเศษได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพและนำไปปฏิบัติได้จริงทำให้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง
กลุ่มเกษตรกรที่เคยผ่านการบำบัดยาเสพติดไม่กลับไปปลูกพืชเสพติด เนื่องจากมีอาชีพและรายได้ทดแทน
เกิดการปรับระบบเกษตรให้เป็นการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้พื้นที่น้อยแต่ได้ผลผลิตและรายได้ที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งลดการใช้สารเคมี
เมื่อเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายพิเศษได้รับการส่งเสริมแล้ว ทำให้เป็นผู้ที่มีอาชีพและสามารถสร้างรายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัว เกิดความมั่นใจและความภาคภูมิใจในตนเอง ตลอดจนชุมชนเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพิ่มขึ้น

การส่งเสริมอาชีพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสร้างรายได้แก่เกษตรกรในกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่ยากจนหรือด้อยโอกาสบนพื้นที่สูง

1.3 การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรแก่เกษตรกรให้มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

การส่งเสริมการปลูกเสาวรส

การส่งเสริมการปลูกพริกหวานในโรงเรือน

การส่งเสริมการปลูกองุ่น

การส่งเสริมการปลูกกาแฟ

สวพส. ดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรแก่เกษตรกรพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ ให้มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีความมั่นคงด้านการประกอบอาชีพ โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและคุ้มค่า ด้วยระบบการเกษตรปลอดภัยที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้ข้อมูลจากแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนที่ดินรายแปลง แผนชุมชน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือ ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งมีระบบการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและการตลาดที่ดี ตรงตามความต้องการของตลาด และลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติหรือการแปรปรวนของสภาพแวดล้อม รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาและความหลากหลายทางชีวภาพ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เกษตรกรได้รับการพัฒนาถ่ายทอดความรู้ตามแนวทางโครงการหลวงและนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ 59,029 ราย ทั้งด้านพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล ไม้ดอก ชา กาแฟ การเลี้ยงสัตว์ ประมง ฯลฯ ครอบคลุมพื้นที่ 15,634.85 ไร่ 628 โรงเรือน และการเลี้ยงสัตว์และประมง 152 บ่อ 416 ฟาร์ม

การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกภาคการเกษตร ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตผ่านช่องทางตลาดโครงการหลวง ตลาดข้อตกลง ตลาดท้องถิ่น ตลาดอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ตลาดออนไลน์ และเพื่อการบริโภค รวมมูลค่า 398.20 ล้านบาท แบ่งเป็นเกษตรปลอดภัย มูลค่า 146.37 ล้านบาท คิดเป็นรายได้เฉลี่ย 89,768.59 บาทต่อครัวเรือน

การส่งเสริมงานหัตกรรม

การส่งเสริมการเลี้ยงไก่กระดูกดำ

การส่งเสริมการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง

การส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่

การส่งเสริมเลี้ยงผึ้ง

การส่งเสริมการเลี้ยงหมู

ตาราง ปริมาณผลผลิตและรายได้ของเกษตรกรจากการพัฒนาอาชีพทั้งในและนอกภาคการเกษตร จำแนกรายสาขา

รายสาขา	ปริมาณผลผลิต	รายได้ (บาท)
พืชผัก	8,174,747.41 กก.	129,444,279.34
ไม้ผล	4,142,983.24 กก.	83,447,145.52
พืชไร่	5,962,219.15 กก.	83,043,081.57
ชาและกาแฟ	1,363,492.60 กก.	58,657,474.85
ปศุสัตว์และประมง	173,473.73 ตัว/กก.	17,816,449
พืชท้องถิ่น	491,861 กก.	11,258,221
ท่องเที่ยว	105,836 ราย	4,175,800
หัตถกรรม	32,421 ชิ้น	1,822,571
ไม้ดอก	179,110 ต้น/กระถาง	2,533,515
ผลิตภัณฑ์แปรรูป	10,095 ชิ้น	291,500
อื่นๆ	19,900	5,709,856
รวม	**20,656,139.12**	**398,199,893.28**

แผนภาพ รายได้ของเกษตรกรจากการพัฒนาอาชีพทั้งในและนอกภาคการเกษตร จำแนกรายตลาด

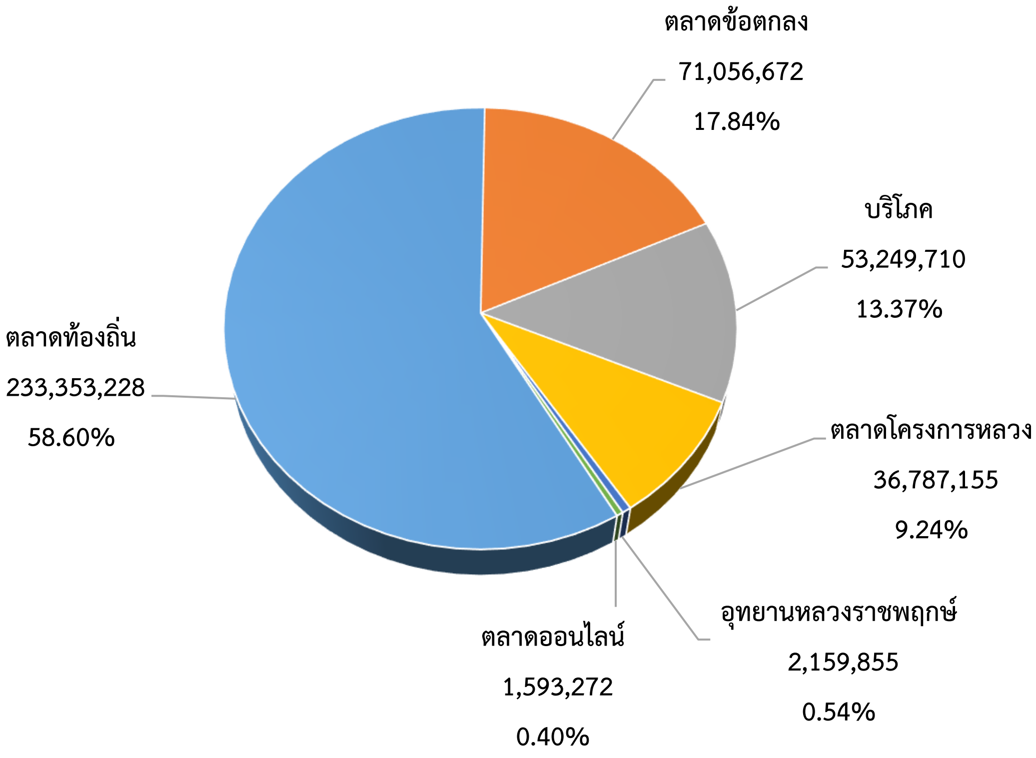

จากการส่งเสริมการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ตามแนวทางโครงการหลวง ส่งผลให้ผลผลิตของเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐาน 3 มาตรฐาน ได้แก่

(1) มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) : เกษตรกรในพื้นที่ดำเนินงาน 41 แห่ง ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชตามมาตรฐาน GAP จำนวน 2,147 ราย 96 ชนิดพืช ครอบคลุมพื้นที่ 17,188.22 ไร่

(2) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) : เกษตรกรในพื้นที่ดำเนินงาน 14 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 330 ราย ใน 56 ชนิดพืช 14 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 2,363.1 ไร่

(3) มาตรฐาน GMP : สนับสนุนสถาบันเกษตรกรในการพัฒนาและรักษาระบบการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวตามมาตรฐาน GMP ของกระทรวงสาธารณสุข ในพื้นที่ดำเนินงาน 4 แห่ง ได้แก่ โรงคัดบรรจุสินค้าเกษตรของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า ปางหินฝน ขุนสถาน และแม่จริม และพัฒนาโรงรวบรวมผลผลิตให้สอดคล้องมาตรฐาน GMP ของกระทรวงสาธารณสุข 2 แห่ง ได้แก่ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่มะลอ และสำนักงานน่าน อีกทั้งพัฒนาอาคารผลิตผลิตภัณฑ์กาบหมากตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ณ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย

การคัดแยกผลผลิตในโรงคัดบรรจุ

การตรวจวิเคราะห์สารเคมีในผลผลิต

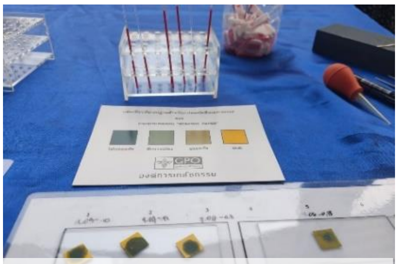
การตรวจวิเคราะห์สารเคมีในเลือดเกษตรกร

ที่ กษ ๐๙๑๗/
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๑
ตู้ ปณ.๑๙๐ ปณฝ.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๒
พฤษภาคม ๒๕๖๔
เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาขึ้นทะเบียนช่วงปรับเปลี่ยนเป็นแหล่งผลิตพืชอินทรีย์
เรียน กลุ่มเกษตรกรกาแฟอินทรีย์บ้านกลอเซโล อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตามที่ กลุ่มเกษตรกรกาแฟอินทรีย์บ้านกลอเซโล อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน หมู่ที่ ๒ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ยื่นขอการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เล่ม ๑ : การผลิต แปรรูป แสดงฉลาก และจำหน่ายผลิตผล และผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ (มกษ. ๙๐๐๐ เล่ม ๑ – ๒๕๕๒) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถานที่ผลิตตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๒ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน นั้น คณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๑ ได้พิจารณาขึ้นทะเบียนแหล่งผลิตดังกล่าวข้างต้น เป็นแหล่งผลิตช่วงปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์ ชนิดพืช ๑ ชนิด รวมพื้นที่ ๑๐๕.๙๕๐๐ ไร่ (ตามเอกสารแนบ ๑ หน้า) โดยมีระยะปรับเปลี่ยนตั้งแต่วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ถึง วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๕

ทั้งนี้ ท่านสามารถแสดงข้อความในฉลากว่าเป็น "ผลิตผลช่วงปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์" ได้ โดยห้ามมิให้แสดงเครื่องหมายรับรอง Organic Thailand บนผลิตผลหรือบรรจุภัณฑ์จากแหล่งผลิตดังกล่าว และ/หรือกล่าวอ้าง ข้อความที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นผลิตผลพืชอินทรีย์บนเอกสาร ประกาศนียบัตร นามบัตร สื่อ วัสดุเพื่อจำหน่ายหรือเผยแพร่ จนกว่าจะพ้นระยะปรับเปลี่ยนและได้รับการพิจารณาเป็นแหล่งผลิตพืชอินทรีย์จากหน่วยรับรองกรมวิชาการเกษตรแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายพิจิตร ศรีปินตา)
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๑

กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ใบรับรองฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า
นายใจ๋ เขื่อนแก้ว
ที่อยู่ 34 หมู่ 5 ตำบลแม่พริก อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกษ.9000 เล่ม 1 - 2552
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แหล่งผลิตพืชอินทรีย์
รหัสรับรอง กษ 03-9000-57-990-055885
ที่ตั้งแปลง หมู่ 5 ตำบลแม่พริก อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
พื้นที่รวม 5.0000 ไร่ จำนวน 1 ชนิดพืช
1. กาแฟ พื้นที่ 5.0000 ไร่
วันที่รับรอง 25 มีนาคม 2564 วันที่หมดอายุ 24 มีนาคม 2566
(นายพิจิตร ศรีปินตา)
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1
ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมวิชาการเกษตร
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 ต. แม่เหียะ อ. เมือง จ. เชียงใหม่ 50100 โทร 053-114121 E-mail : oard1@doa.in.th

กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ใบรับรองฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า
กลุ่มเกษตรกรวิสาหกิจชุมชนอุ่นน้ำจัน โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา
ที่ตั้งกลุ่ม 95 หมู่ 13 ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกษ.9000 เล่ม 1 - 2552
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แหล่งผลิตพืชอินทรีย์
รหัสรับรอง กษ 03-9000-57-990-055890
พื้นที่รวม 10.4375 ไร่ จำนวน 7 ชนิดพืช จำนวนสมาชิก 18 ราย (เอกสารแนบ 1 หน้า)
วันที่รับรอง 25 มีนาคม 2564 วันที่หมดอายุ 24 มีนาคม 2566
(นายพิจิตร ศรีปินตา)
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1
ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมวิชาการเกษตร
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 ต. แม่เหียะ อ. เมือง จ. เชียงใหม่ 50100 โทร 053-114121 E-mail : oard1@doa.in.th

ตัวอย่างหนังสือรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

2. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของคนและชุมชนในการพึ่งตนเองและบริหารจัดการตนเอง และขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยการพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน ผู้นำเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร

2.1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของคนและชุมชนในการพึ่งตนเอง บริหารจัดการตนเอง

สวพส. เสริมสร้างความเข้มแข็งของคนและชุมชนในการพึ่งตนเองด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ ส่งเสริมการจัดทำแผนชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะทั้ง 44 แห่ง พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มในชุมชนไปสู่สถาบันเกษตรกร โดยสนับสนุนการดำเนินธุรกิจและกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็ง เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน และสามารถบริหารจัดการกลุ่มของตนเองได้ ผลจากการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการของสถาบันเกษตรกร ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีจำนวนกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 97 แห่ง ประกอบด้วย สหกรณ์ 11 แห่ง กลุ่มเตรียมสหกรณ์ 7 แห่ง วิสาหกิจชุมชน 50 แห่ง และกลุ่มพึ่งตนเอง 29 แห่ง สมาชิก 3,175 ราย เงินทุนดำเนินงานรวม 25.19 ล้านบาท และส่งผลให้มีสถาบันเกษตรกรตัวอย่าง ประกอบด้วย (1) สหกรณ์พัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สามแลบ จำกัด (2) สหกรณ์การเกษตรขยายผลโครงการขยายผลขุนสถานบ้านแสนสุข จำกัด (3) วิสาหกิจชุมชนบ้านแม่วาก (4) วิสาหกิจชุมชนดอยช้างพัฒนา และ (5) กลุ่มเกษตรกรแม่หลอง

คณะผู้บริหารเยี่ยมชมกลุ่มเตรียมสหกรณ์โครงการฯ ป่ากล้วย

การรวมกลุ่มขนส่งเมล็ดกาแฟ

การส่งเสริมการออม

การแปรรูปผลผลิต

การรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิต

ตาราง จำนวนกลุ่ม สมาชิก และเงินทุนดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร จำแนกตามประเภทของกลุ่ม

ประเภท	จำนวน (กลุ่ม)	สมาชิก (ราย)	เงินทุนดำเนินงาน (บาท)
1. กลุ่มสหกรณ์	11	913	15,189,354.65
2. กลุ่มเตรียมสหกรณ์	7	390	2,473,478.11
3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	50	1,325	5,708,817.30
4. กลุ่มพึ่งตนเอง	29	547	1,813,985.00
รวม	**97**	**3,175**	**25,185,635.06**

การรวมกลุ่มคัดแยกผลผลิต

การขนส่งผลผลิตโดยกลุ่มเกษตรกร

พัฒนาและยกระดับชุมชนสู่ชุมชนต้นแบบและแหล่งเรียนรู้บนพื้นที่สูง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม 65 ชุมชน และพัฒนายกระดับชุมชนสู่ชุมชนต้นแบบมาตรฐานคาร์บอนต่ำ 8 ชุมชน โดยชุมชนที่ได้รับการประเมิน Pre-audit มีค่าคะแนนผ่านเกณฑ์ประเมินอยู่ในระดับดี 3 ชุมชน และระดับดีมาก 5 ชุมชน

นอกจากนี้ จากการดำเนินงานในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 11 แห่ง ส่งผลให้สถานการณ์ปัญหาการลักลอบปลูกฝิ่นในพื้นที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเขตพื้นที่อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นผลจากงานส่งเสริมการพัฒนาอาชีพทางเลือกควบคู่กับการดำเนินงานด้านกฎหมายอย่างเข้มข้น (จากผลการสำรวจของสถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด พ.ศ. 2563/64 พบพื้นที่ลักลอบปลูกฝิ่น จำนวน 62 แปลง 30.95 ไร่ จากเดิม พ.ศ. 2560/61 พื้นที่ลักลอบปลูกฝิ่น จำนวน 118 แปลง 338 ไร่)

2.2 การพัฒนาผู้นำเกษตรกร

สวพส. ได้พัฒนาและขึ้นทะเบียนผู้นำเกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน จำนวน 862 ราย และเมื่อจัดกลุ่มผู้นำเกษตรกรตามเกณฑ์พื้นฐานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับเกณฑ์ของ สวพส. สามารถแบ่งกลุ่มผู้นำเกษตรกรได้ 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มเกษตรกรปราดเปรื่อง (Existing Smart Farmer) จำนวน 455 ราย และ (2) กลุ่มเกษตรกรที่กำลังพัฒนาเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง จำนวน 407 ราย โดย สวพส. ได้จัดกิจกรรมพัฒนาองค์ความรู้และทักษะให้กับผู้นำเกษตรกรโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 33 แห่ง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ 11 แห่ง และโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน 1 โครงการ รวมทั้งหมด 45 แห่ง รวม 431 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนผู้นำเกษตรกรทั้งหมด นอกจากนี้ได้พัฒนาแปลงผู้นำเกษตรกรให้เป็นแหล่งเรียนรู้ 333 แปลง และถอดองค์ความรู้ เพื่อจัดเก็บเป็นคลังความรู้สำหรับเผยแพร่ 1 ระบบ (H-KM)

การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำเกษตรกร

แผนที่แสดงจำนวนผู้นำเกษตรกรของ สวพส. จำแนกตามพื้นที่ดำเนินงาน

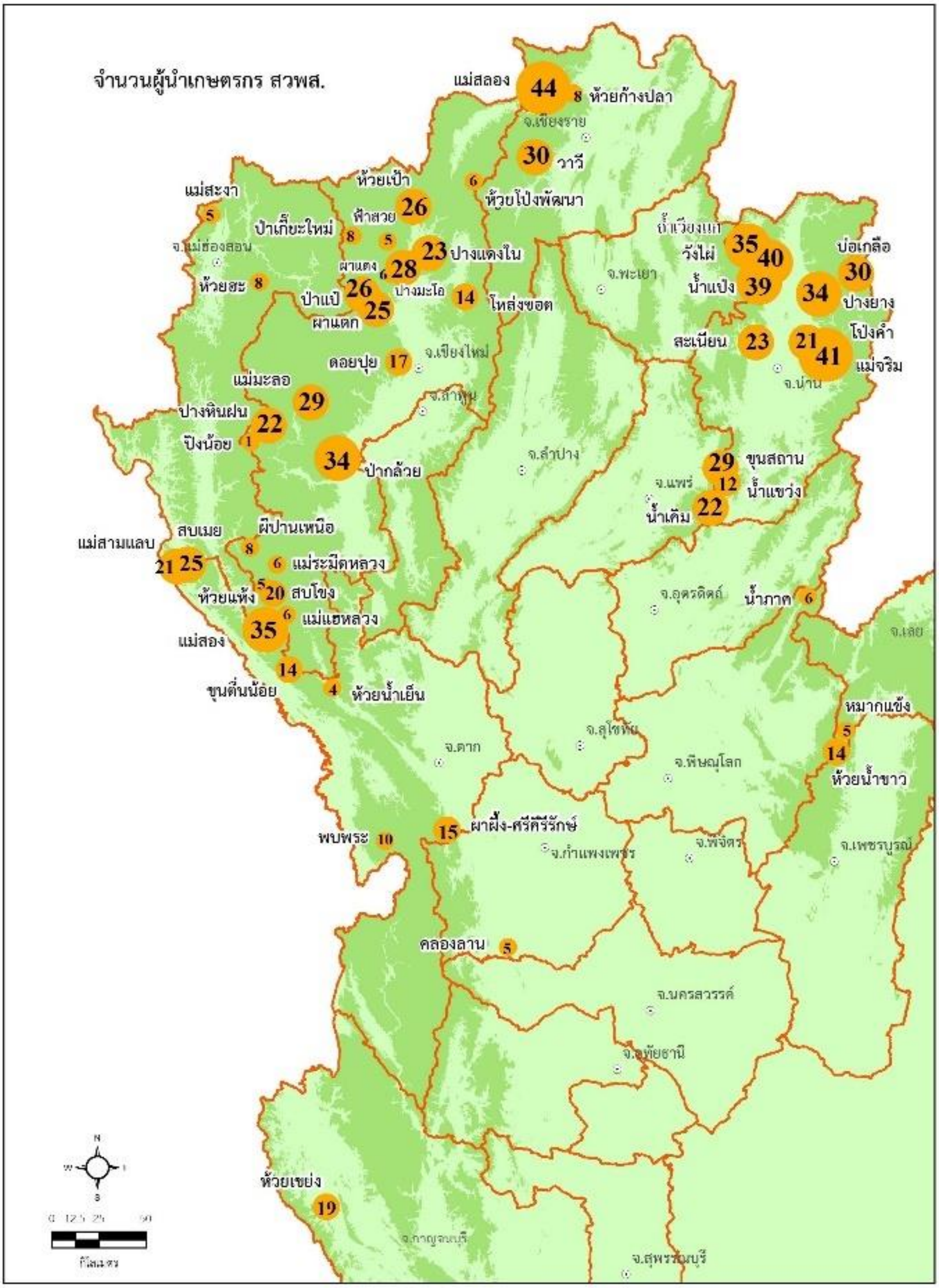

3. การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้สามารถอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สวพส. สนับสนุนให้ทุกกลุ่มบ้านมีการกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Zoning) โดยจัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลงของเกษตรกร และฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ร่วมกับการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประเด็นการพัฒนาฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ทั้งทางด้านกายภาพ ภูมิสังคม สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลรายแปลง ข้อมูล Digital-Shp แผนที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการแปลภาพถ่ายทางอากาศเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง (Drone) เพื่อการจัดทำข้อมูล (Big Data) และการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ได้สำรวจรายแปลง (ชุมชนใหม่) ของเกษตรกร 4,132 ราย ในพื้นที่ 35 ชุมชน จำแนกเป็นพื้นที่ทำกิน 8,691 แปลง 87,993 ไร่ ที่อยู่อาศัย 3,641 ไร่ และพื้นที่ป่า 147,021 ไร่ รวมทั้งปรับปรุงฐานข้อมูลการใช้ที่ดิน (ชุมชนเดิม) 50 ชุมชน และได้นำข้อมูลแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลงไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับจัดทำแผนชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 305 ชุมชน ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยปรับระบบการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการและกฎหมาย ได้แก่ (1) ปรับระบบการใช้ที่ดิน ทำการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 281 ราย 286 แปลง 1,838 ไร่ (2) ลดการใช้สารเคมีและทำการเกษตรภายใต้มาตรฐานอาหารปลอดภัย (3) วิเคราะห์คุณภาพดิน 116 ตัวอย่าง ตะกอนดิน 35 ตัวอย่าง (4) วิเคราะห์คุณภาพน้ำ 100 ตัวอย่าง ตะกอนน้ำ 47 ตัวอย่าง (5) จัดการขยะ คัดแยกขยะ ขยะพิษให้ถูกต้อง 18 ชุมชน (6) จัดการน้ำเสียในชุมชน 4 ชุมชน (7) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 874 ไร่ (8) อนุรักษ์พื้นที่ลาดชันและป้องกันการพังทลายของดินโดยปลูกแฝกรวม 2.31 ล้านกล้า และ (9) สนับสนุนการทำปุ๋ยหมักเพื่อฟื้นฟูและปรับปรุงบำรุงดิน 833 ตัน

ส่งเสริมการปลูกป่า

ส่งเสริมการทำฝาย

ส่งเสริมการปลูกแฝก

ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก

ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชน

นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศน์โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่

ปลูกป่า 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง	ทำแนวกันไฟ 1,094 กิโลเมตร
ปลูกป่าฟื้นฟูอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ 102,193 ต้น	ฟื้นฟูแหล่งอาหารความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนและพืชท้องถิ่นของชุมชน 473.25 ไร่ 35 ชนิด
ปลูกป่าชาวบ้านเพื่อการใช้สอย 58 ชนิด ในพื้นที่ทำกินของเกษตรกร 529 ราย 91,072 ต้น	ดูแลแปลงปลูกป่าชาวบ้านแปลงเดิม 1,904.26 ไร่
ปลูกป่าแนวกันชน (Buffer Zone) 485 ไร่ 2,250 ต้น	ปลูกไม้ริมถนนและพื้นที่สาธารณประโยชน์ 12 ชุมชน
ดูแลป่าต้นน้ำ PES พื้นที่ 10,439 ไร่	บวชป่า สืบชะตาสายน้ำ 11 ชุมชน
ฟื้นฟูพื้นที่ป่าที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเดิม เพิ่มพื้นที่สีเขียว และลดพื้นที่ไร่หมุนเวียน 951 ไร่	สร้างและปรับปรุงฝายชะลอน้ำ 737 ตัว
ผลิตกล้าไม้ป่า 28,950 ต้น	

เจ้าหน้าที่ สวพส. และเกษตรกร
ใช้แผนที่ดินรายแปลงในการดำเนินงาน

เกษตรกรและแผนที่ดินรายแปลงของชุมชน

สำหรับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สวพส. ได้ดำเนินกิจกรรมด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานบูรณาการ เน้นการสร้างความเข้าใจและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงาน กลยุทธ์การพัฒนาด้านอาชีพ สังคม สิ่งแวดล้อมและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ของพื้นที่โครงพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ตลอดจนสอดรับกับแผนการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงแผนของแต่ละจังหวัด ในเรื่องของการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก การปลูกป่า การป้องกันไฟป่า การลดปัญหาหมอกควัน รวมทั้งวางแผนการพัฒนาพื้นที่ชุมชนในด้านต่างๆ ตามแนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับหน่วยงานบูรณาการ ผู้นำหมู่บ้าน นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่ สวพส.

ตัวอย่างการนำข้อมูลแผนที่ดินรายแปลงไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำฐานข้อมูลและพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ในงานพัฒนาพื้นที่สูง ณ พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม จังหวัดน่าน

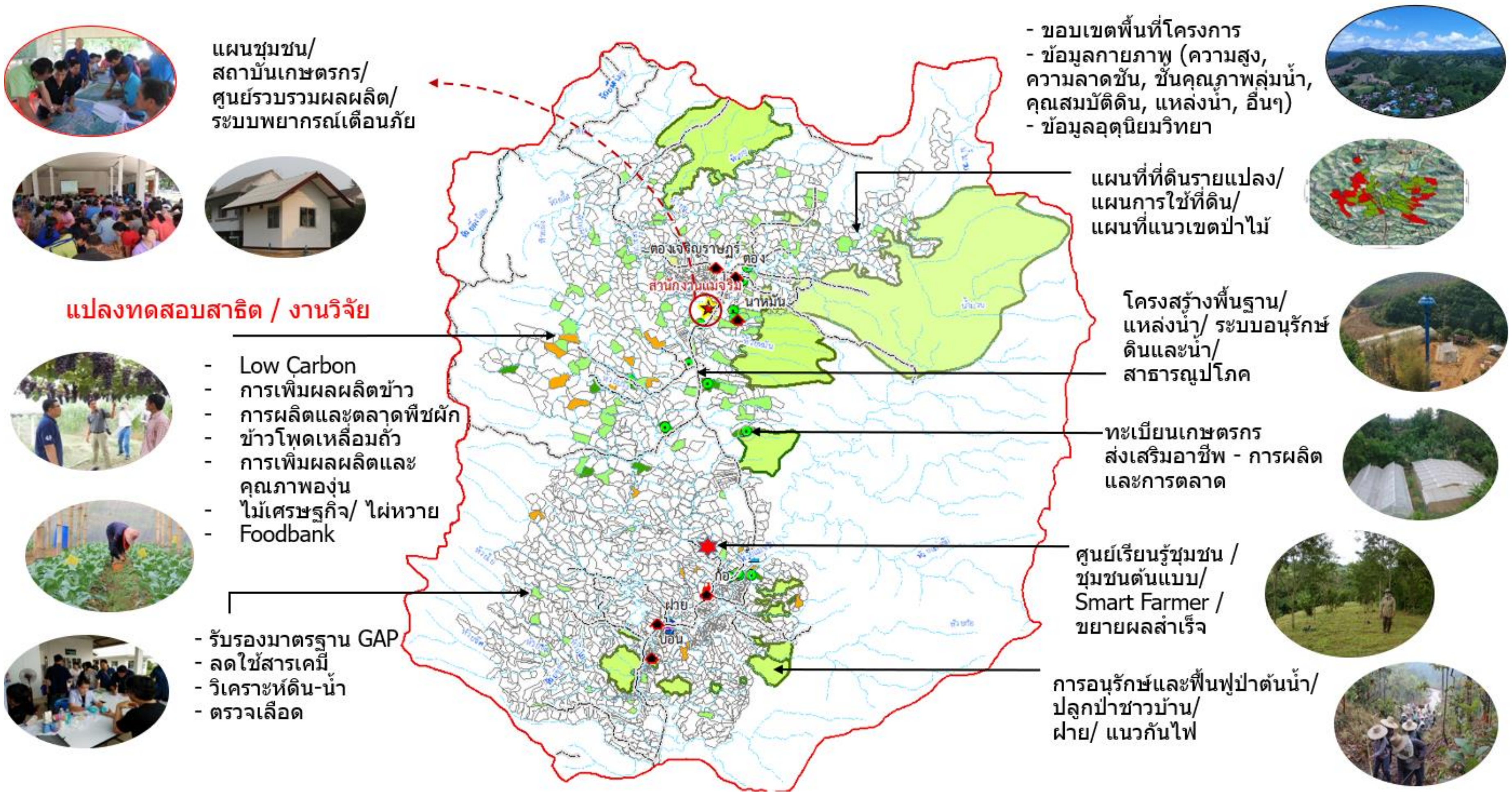

ตัวอย่างผลสำเร็จจากการใช้แผนที่การใช้ประโยชน์แผนที่ดินรายแปลง

พื้นที่บ้านห้วยน้ำใส โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย ได้ใช้ประโยชน์จากแผนที่การใช้ประโยชน์แผนที่ดินรายแปลง โดยบูรณาการองค์ความรู้จากงานวิจัยสหสาขา เพื่อปรับระบบเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มอาชีพทางเลือกจากการปรับเปลี่ยนจากไร่หมุนเวียนเป็นระบบการปลูกแบบผสมผสานและแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม พบว่ามีพื้นที่ไร่หมุนเวียนลดลง สามารถคืนพื้นที่ให้เป็นพื้นที่ป่าชุมชนเพื่อฟื้นฟูป่าต้นน้ำได้ถึง 966.23 ไร่

สภาพพื้นที่บ้านห้วยน้ำใส ก่อนปรับระบบเกษตร

สภาพพื้นที่บ้านห้วยน้ำใส หลังปรับระบบเกษตร

ภาพเปรียบเทียบ ก่อน – หลัง พื้นที่บ้านห้วยน้ำใส
โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การนำแผนที่ดินรายแปลงมาวางแผนกำหนดขอบเขตพื้นที่และวิเคราะห์เชิงพื้นที่ “แม่วากโมเดล” บ้านแม่วาก โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่มะลอ จังหวัดเชียงใหม่

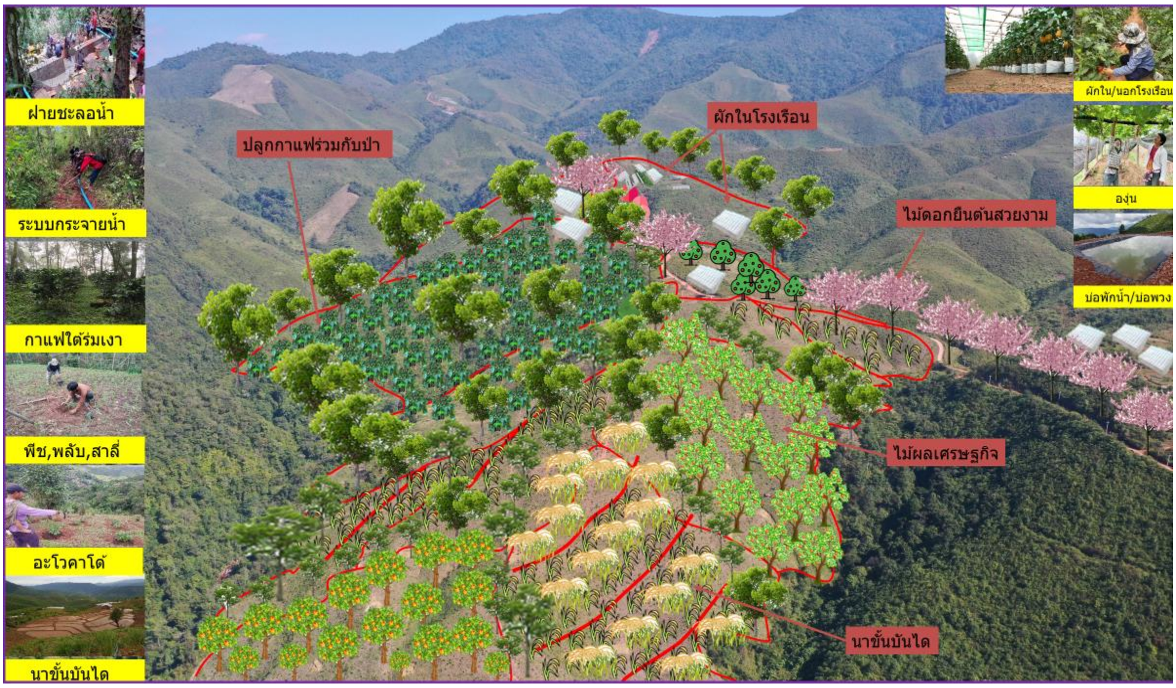

สวพส. ได้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ทั้งด้านป่าไม้ ดิน น้ำ หมอกควัน และขยะ จำนวน 2 กลุ่มบ้าน คือ (1) บ้านแม่วาก ณ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่มะลอ จังหวัดเชียงใหม่ และ (2) บ้านแม่จริม ณ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม จังหวัดน่าน กระทั่งเป็นต้นแบบในการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นไปตามระเบียบกฎหมาย โดยชุมชนเป็นจุดศูนย์กลางในการพัฒนา มีส่วนร่วมกับหน่วยงานในการคิดวิเคราะห์ วางแผน และดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติปละสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดน่าน

ผลสำเร็จจากการพัฒนา ทำให้บ้านแม่วากโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่มะลอ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับรางวัลเกี่ยวกับการพัฒนาแนวคิดการดำเนินงานและการขับเคลื่อนการจัดการน้ำอย่างมีส่วนร่วมภายใต้กิจกรรมเนื่องในวันน้ำโลก ประจำปี 2564 จำนวน 3 รางวัล ทั้งประเภทบุคคลและกลุ่ม นอกจากนี้ ยังเป็นพื้นที่ต้นแบบในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้รับรางวัลในระดับประเทศ ได้แก่ รางวัลเลิศรัฐ จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ รางวัลผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านน้ำ จากสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ รางวัลด้านการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ป่า สสอ.ดีเด่น จากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช รางวัลหมู่บ้านปลอดการเผา โดยโครงการ Haze Free Thailand บริษัทเชียงใหม่วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด กล่าวได้ว่ารางวัลต่าง ๆ ได้สื่อสารผลสำเร็จขององค์การ สร้างการยอมรับจากสาธารณชนและหน่วยงาน สามารถเป็นศูนย์เรียนรู้ตัวอย่างที่ดีและขยายผลสำเร็จให้กับชุมชนบนพื้นที่สูงในประเทศต่อไป

โครงการระบบน้ำเกษตรยั่งยืน ฟื้นป่าสร้างรายได้ บ้านแม่วาก โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่มะลอ จังหวัดเชียงใหม่

4. การยกระดับการทำการเกษตรให้มีคุณภาพและมาตรฐานอาหารปลอดภัย การจัดการหลังเก็บเกี่ยว และการยกระดับมาตรฐานตลาดเกษตรกรบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชน

ผลผลิตแปรรูปของกลุ่มแม่บ้าน

ผลผลิตเมล่อน

ผลผลิตพืชผัก

แผ่นพับโฆษณาสินค้ากาแฟดอยลาง

สินค้างานหัตถกรรม

สวพส. นำเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) มาใช้เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานส่งเสริมการตลาดและสถาบันเกษตรกร จำนวน 3 ระบบ ได้แก่ (1) การจัดเก็บและรายงานข้อมูลรายได้จากส่งเสริม (2) ระบบช่วยบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชีของสถาบันเกษตรกร และ (3) แพลตฟอร์มแนะนำผลผลิตของเกษตรกรบนพื้นที่สูง “ของดีบนดอย” และนำระบบโปรแกรมขายหน้าร้าน “ระบบ POS” มาช่วยในการจำหน่ายสินค้า 2 แห่ง ได้แก่ อาคารร้านค้าตลาดและสถาบันเกษตรกร และร้านค้าสำนักงานน่าน

ดำเนินการยกระดับมาตรฐานสินค้า โดยสุ่มวิเคราะห์สารเคมีตกค้างในผลผลิต สนับสนุนการนำระบบสอบทวนย้อนกลับมาใช้ในการสอบทวนผลผลิตของผู้บริโภคผ่านรูปแบบ QR Code จัดทำแคมเปญส่งเสริมการพัฒนาตลาดสีเขียว ใช้วัสดุธรรมชาติทดแทนถุงพลาสติก รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการจำหน่ายผลผลิตผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ผลจากการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่

(1) ปรับปรุงพื้นที่ตลาดชาวดอยให้มีความพร้อมสำหรับการจำหน่ายสินค้า ตลอดจนมีกิจกรรมสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ผลผลิตแก่ผู้บริโภคและกลุ่มลูกค้าภายในตลาด ตลาดนัดชาวดอยสร้างรายได้แก่เกษตรกรรวม 1.43 ล้านบาท โดยเป็นรายได้ที่มาจากโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 10 แห่ง รวม 806,846 บาท และเป็นรายได้จากเกษตรกรศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 6 แห่ง รวม 623,375 บาท

(2) พัฒนากาดเกษตรกรน่าน จังหวัดน่าน และจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายและถ่ายทอดความรู้แก่ผู้บริโภค การให้บริการวิเคราะห์หาสารพิษตกค้างในผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรและประชาชนที่มีความต้องการนำผลผลิตมาตรวจวิเคราะห์สาร และมีการรณรงค์การลดใช้ถุงพลาสติกในการจัดกิจกรรมกาดเกษตรกรน่าน สามารถสร้างรายได้แก่กลุ่มเกษตรกรจากการจำหน่ายสินค้าจำนวน 289,349 บาท และเกิดเครือข่ายผู้ซื้อใน

จังหวัดน่าน โดยเป็นรายได้จากการจำหน่ายผลิตผลให้กับผู้ค้าส่งภายในจังหวัดน่าน จำนวน 1.27 ล้านบาท รวมทั้งออกบูธประชาสัมพันธ์และจำหน่ายสินค้าร่วมกับหน่วยงานภาคีภายในจังหวัดน่านและเชียงใหม่ และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดยการออกหน่วยขายเคลื่อนที่จำหน่ายผลผลิตภายในหน่วยงานราชการในจังหวัดน่าน มูลค่ารวม 68,105 บาท

(3) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางตลาดออนไลน์ มูลค่าการจัดจำหน่ายรวม 1.60 ล้านบาท จาก 8 แหล่งผลิต และได้กลุ่มเกษตรกรต้นแบบในการจำหน่ายสินค้าผ่านตลาดออนไลน์ จำนวน 1 กลุ่ม

(4) จัดกิจกรรมส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าร่วมกับเกษตรกรผ่านอาคารตลาดและสถาบันเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ และร้านค้าสำนักงานน่าน จังหวัดน่าน สร้างรายได้แก่เกษตร รวม 674,671 บาท เป็นรายได้ที่มาจากการจำหน่ายสินค้าผ่านอาคารตลาดและสถาบันเกษตรกร 663,621 บาท จากเกษตรกร 37 แห่ง แบ่งเป็นยอดขายจากผลผลิตสด 628,305 บาท และจากสินค้าแปรรูป 35,316 บาท ส่วนที่สองเป็นรายได้ที่มาจากการจำหน่ายสินค้าผ่านร้านค้าสำนักงานน่าน มูลค่ารวม 11,050 บาท โดยเป็นผลผลิตที่มาจากเกษตรกร 11 แหล่ง โดยมาจากผลผลิตสด 3,685 บาท ผลิตภัณฑ์แปรรูป 6,925 บาท และหัตถกรรม 540 บาท

ผลสัมฤทธิ์เชิงโครงการ

1. การสนับสนุนโครงการ “รักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน”

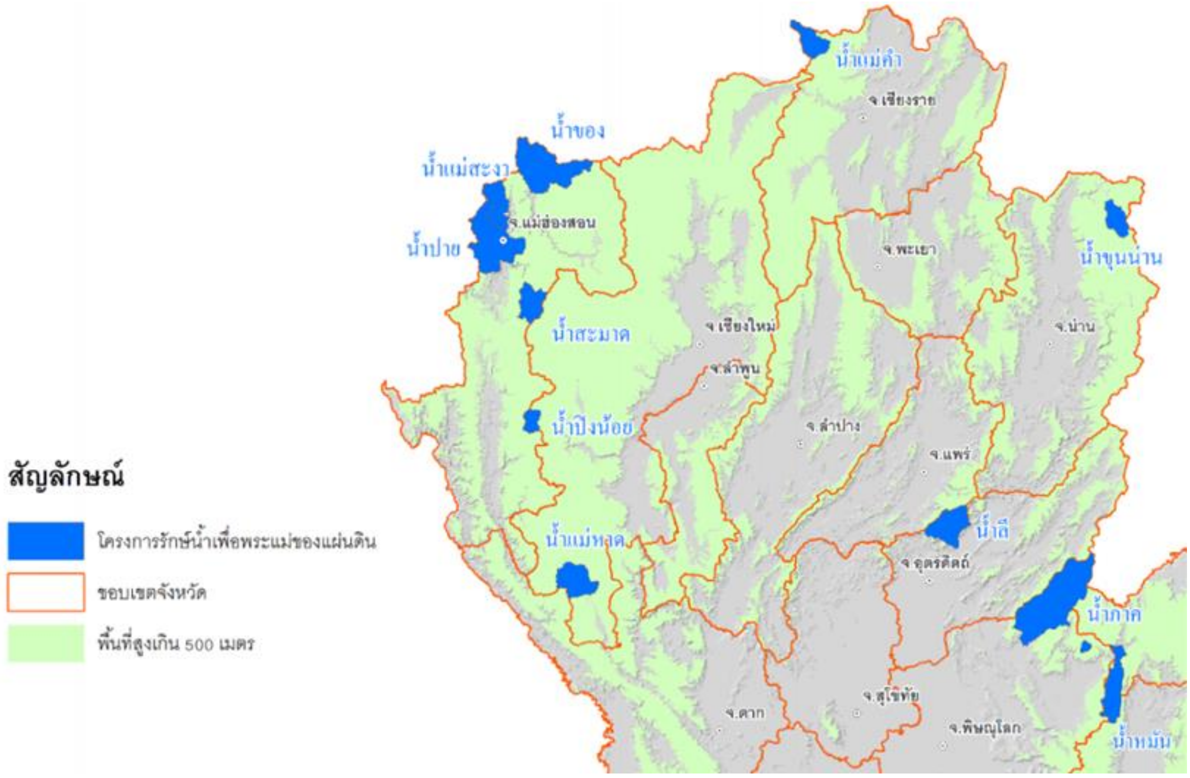

โครงการ "รักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน" มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงห่วงใยทรัพยากรธรรมชาติและสภาพป่า ต้นน้ำลำธาร และขยายผลแนวพระราชดำริในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต้นน้ำของลุ่มน้ำต่าง ๆ และมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อการจัดตั้งถิ่นฐานและพัฒนาชุมชนอย่างเหมาะสมตามแนวพระราชดำริการอยู่ร่วมกันของคนและป่าอย่างสมดุลยั่งยืน เพื่ออนุรักษ์พัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและการมีงานทำให้กับประชาชนให้พออยู่พอกินและพึ่งตนเองได้ เพื่อพัฒนาคุณภาพคนในชุมชนให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีโอกาสเข้าถึงบริการพื้นฐาน และเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการพัฒนาในพื้นที่ลุ่มน้ำ มุ่งบูรณาการดำเนินงานอย่างเป็นองค์รวมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันรองรับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สวพส. ดำเนินงานในพื้นที่โครงการ "รักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน" 11 พื้นที่ ภายใต้แผนแม่บทโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2560 ภายใต้กรอบงบประมาณ 1,199.74 ล้านบาท พื้นที่เป้าหมาย 129 กลุ่มบ้านในพื้นที่ 10 อำเภอ 7 จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ น่าน อุตรดิตถ์ พิษณุโลก และเลย ผู้ได้รับผลประโยชน์ 24,534 ครัวเรือน ประชากร 76,630 ราย โดยมีหน่วยงานร่วมดำเนินงาน 15 หน่วยงาน มีผลการดำเนินงานที่สำคัญของ สวพส. ในฐานะหน่วยงานดำเนินการและเลขานุการ ดังนี้

1) การส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ส่งเสริมความรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ โดยเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้การปลูกพืชที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง เช่น การปลูกพืชอินทรีย์ การปลูกพืชตามมาตรฐาน GAP การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง การบริหารจัดการน้ำ ฯลฯ มีเกษตรกรได้รับองค์ความรู้รวม 606 ราย ปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นพืชผสมผสานหรือพืชสร้างมูลค่า 337 ไร่ และเกษตรกรของโครงการรักษ์น้ำฯ 3 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 19 ราย ใน 9.88 ไร่ สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร รวม 3.96 ล้านบาท

พัฒนาศักยภาพพื้นที่แปลงของเกษตรให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาในโครงการ "รักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน" ซึ่งมีทั้งแปลงสาธิตการปลูกไม้ผล แปลงสาธิตการผลิตผักปลอดภัย โดยพื้นที่ที่เป็นแปลงเรียนรู้และขยายผลการดำเนินงานของโครงการฯ ที่ประสบผลสำเร็จเชิงประจักษ์ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำภาค จังหวัดพิษณุโลก ที่มีการรวมกลุ่มเกษตรกรปลูกพืชอินทรีย์ โดยอาศัยการทำงานแบบบูรณาการ และได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้นจากหน่วยงานร่วมบูรณาการ กระทั่งปัจจุบันได้จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์รักษ์น้ำลุ่มน้ำภาค ซึ่งเป็นสถาบันเกษตรกรตัวอย่าง มีสมาชิก 17 ราย ทุนดำเนินงาน 57,000 บาท สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการปลูกพืชอินทรีย์ให้กับเกษตรกรบนพื้นที่สูงใกล้เคียง สามารถขยายผลการดำเนินงานให้กับชุมชนใกล้เคียง 5 ชุมชน และขยายไปยังจังหวัดใกล้เคียง 3 จังหวัด

ส่งเสริมการปลูกผักอินทรีย์ในโรงเรือน

ส่งเสริมการปลูกผักนอกโรงเรือน

ดำเนินงานด้วยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การขนส่งผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรด้วยรถห้องเย็น

2) การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน โดยสนับสนุนมูลสัตว์สำหรับปรับปรุงดิน รวมถึงติดตามให้คำแนะนำการผลิตปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์และเศษผักที่เหลือจากการผลิตเพื่อเพิ่มปริมาณอินทรียวัตถุในดิน และลดการเผาในพื้นที่เกษตร รวมทั้งสนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ดิน โดยเก็บตัวอย่างดินจากแปลงของเกษตรกรมาตรวจวิเคราะห์คุณสมบัติของดินเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนการใช้ปุ๋ยหรือการปรับปรุงดินเพื่อเพิ่มผลผลิตของพืช รวมทั้งร่วมบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้เกิดการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดทำระบบกระจายน้ำให้กับกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกไม้ผลในพื้นที่ลุ่มน้ำหมัน จังหวัดเลย

3) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

สวพส. ในฐานฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการโครงการ "รักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน" ดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของโครงการเพื่อให้เกิดการบูรณาการกิจกรรมที่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงาน ในแต่ละลุ่มน้ำ ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน อาทิเช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการทบทวนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของโครงการ การประชุมสรุปผลการดำเนินงานประจำปีผ่านระบบออนไลน์ และการตรวจเยี่ยมของคณะกรรมการโครงการ ในพื้นที่ลุ่มน้ำหมัน จังหวัดเลย เพื่อติดตามความก้าวหน้าและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การใช้แผนที่ดินรายแปลงเพื่อการบริหารจัดการน้ำ
ร่วมกับหน่วยงานร่วมบูรณาการ

2. โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแบบโครงการหลวงเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง

โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแบบโครงการหลวงเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง เป็นความร่วมมือของ มูลนิธิโครงการหลวง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และ สวพส. ตลอดจนองค์กรและหน่วยงานท้องถิ่นในรูปแบบของหุ้นส่วนการดำเนินงาน ดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแบบโครงการหลวงเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2562-2565) งบประมาณ 33.31 ล้านบาท พื้นที่การดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ ศศช. ทั่วประเทศ จำนวน 785 ศศช. ใน 14 จังหวัด 72 อำเภอ เพื่อผลักดันให้สังคมบนพื้นที่สูงเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และการพัฒนาบนฐานความรู้ที่เหมาะสมที่ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้แล้ว เพื่อนำผลสำเร็จของโครงการหลวงไปถ่ายทอดสู่ชุมชนบนพื้นที่สูงผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูที่ปฏิบัติงานประจำศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" (ศศช.) นำไปประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาตามความเหมาะสมของภูมิสังคมในแต่ละท้องถิ่น เกิดเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ครู ศศช. และชาวบ้านในชุมชนผ่านการใช้สื่อในรูปแบบที่หลากหลาย

การถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแบบโครงการหลวงเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง 3 รูปแบบ		
(1) การเรียนรู้จากพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จ	(2) การใช้รูปแบบการทำงานแบบพื้นที่เยี่ยมเยียน (Training and Visiting: T&V)	3) การถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงไปยังชุมชนผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้

ผลการดำเนินงานภายใต้โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแบบโครงการหลวงเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีดังนี้

(1) การเรียนรู้จากพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จ

สนับสนุนการนำเอาองค์ความรู้โครงการหลวงไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ 70 แห่ง 26 อำเภอ 9 จังหวัด ซึ่งมีเกษตรกรได้รับประโยชน์ 232 ราย โดยเน้นการเรียนรู้จากพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จึงร่วมกันพัฒนาและส่งเสริมให้ครู ศศช.และเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการการปฏิบัติ เช่น ศศช.บ้านซอแข่วาคี ศศช.แม่ละเมา ศศช.บ้านห้วยโต้ง ศศช.บ้านเลาสิบ ศศช.บ้านห้วยน้ำกืน และ ศศช.บ้านกิ่วสะไต ซึ่งมีการขับเคลื่อนงานในพื้นที่โดยใช้แนวทางเดียวกันและมีกิจกรรมครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

(2) การใช้รูปแบบการทำงานแบบพื้นที่เยี่ยมเยียน (Training and Visiting : T&V)

ดำเนินงานบูรณาการร่วมกับเจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงที่อยู่ใกล้ (ระบบพื้นที่พี่เลี้ยง) เพื่อติดตามให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับเกษตรกร และการสร้างแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ของ ศศช.หลัก เพื่อสามารถเป็นตัวอย่างและแหล่งเรียนรู้ของ ศศช. ที่อยู่ใกล้เคียงได้ เช่น การพัฒนาส่งเสริมอาชีพการปลูกพืชในโรงเรือนและไม้ผล พื้นที่ ศศช.บ้านมณีพฤกษ์ ส่งเสริมการปลูกไม้ผลร่วมกับไม้โตเร็วให้แก่เกษตรกร 26 ราย 2,650 ต้น ศศช.บ้านสว่าง ส่งเสริมเกษตรกร 23 ราย ปลูกอะโวกาโด้ 450 ต้น ในพื้นที่ 18 ไร่ ศศช.บ้านแม่อุมอง ส่งเสริมปลูกฟักทองญี่ปุ่น 1 ราย ส่งเสริมปลูกอะโวกาโด้ 300 ต้น เกษตรกร 16 ราย 12 ไร่ และองุ่น 3 ราย 20 ต้น

(3) การถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงไปยังชุมชนผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้

ถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงไปยังพื้นที่ ศศช.จำนวน 715 แห่ง ซึ่งเป็นพื้นที่ ศศช. ที่อยู่ห่างไกลทุรกันดาร ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ชุมชนให้ได้เข้าถึงองค์ความรู้โครงการหลวงมากที่สุด โดยประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ต่าง ๆ ผ่านทางเพจโครงการ "ชุมชนชนถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวง" และเฟซบุค "โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้" ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ผ่านแอปพลิเคชั่นไลน์ของ สวพส. "ของดีบนพื้นที่สูง" ให้กับครู ศศช. นำไปเผยแพร่และจัดกระบวนการเรียนรู้ต่อไป นอกจากนี้ ยังมีการติดต่อสื่อสารกับคุณครูที่ร่วมโครงการทั้ง 90 ราย ผ่านทางแอปพลิเคชั่นไลน์และถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงไปยังชุมชนผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการใช้สื่อองค์ความรู้โปสเตอร์ (ไฟล์ดิจิทัล) ส่งผ่านแอปพลิเคชั่นไลน์ และผลิตสื่อองค์ความรู้ในรูปแบบปฏิทินโรคและแมลง จำนวน 2,000 ชุด เพื่อให้ครูใช้ในการจัดกิจกรรมในพื้นที่และยังมีผู้ได้รับถ่ายทอดองค์ความรู้จากการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีจำนวนผู้เรียนและเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดอบรมและจัดกิจกรรมรวมทั้งสิ้น 2,177 ราย ในพื้นที่ 70 ศศช. และมีผู้ลงทะเบียนเรียนรู้ 2,182 ราย

นอกจากนี้ สวพส. ได้จัดทำแผนการดำเนินงานร่วมกันทั้งผู้บริหาร กศน. ครูนิเทศก์และครู ศศช. เพื่อเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกันในแต่ละปี ผู้เข้าร่วมจำนวนทั้งสิ้น 243 ราย ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพครู ศศช. โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาพื้นที่สูงตามแนวทางโครงการหลวงและการศึกษาดูงานโครงการหลวง ในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ และสถานีเกษตรหลวงปางดะ รวม 75 ราย และได้บูรณาการงบประมาณกับกรมทรัพยากรน้ำในการสนับสนุนการจัดทำระบบผลิตน้ำสะอาดในพื้นที่ ศศช.จังหวัดเชียงราย 10 แห่ง เพื่อให้ครู ศศช. และคนในชุมชนมีน้ำสะอาดสำหรับบริโภคและอุปโภค ได้แก่ ศศช.บ้านกิ่วสะไต ศศช.บ้านแสนใหม่ ศศช.บ้านห้วยน้ำกืน ศศช.บ้านเลาสิบ ศศช.บ้านอาแบ ศศช.บ้านอาแหละ ศศช.บ้านจะทอ ศศช.บ้านขาแหย่ง ศศช.บ้านแสนเมืองโก ศศช.บ้านแม่คำน้อย

ครู ศศช. ร่วมศึกษาดูงานที่สถานีเกษตรกลวงปางดะ

สื่อการเรียนรู้

ผลสัมฤทธิ์เชิงนโยบาย

1. การดำเนินงานเพื่อรองรับปัญหาภัยแล้งบนพื้นที่สูง

สวพส. พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อแก้ไขปัญหาผลกระทบจากภัยแล้ง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับสถานการณ์ปัญหาผลกระทบจากภัยแล้งที่จะเกิดขึ้น ได้สำรวจข้อมูลความต้องการเบื้องต้นเพื่อการวางแผนดำเนินงานแต่ละพื้นที่ (ชุมชน) มุ่งเน้นให้เกษตรกรมีน้ำเพื่อการเกษตรอย่างพอเพียง มีรายได้การจากปลูกพืชที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการแก้ไขปัญหาบรรเทาความเดือดร้อนของชุมชนบางส่วนได้ขอรับสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่เพื่อร่วมดำเนินการ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หน่วยการพัฒนาการเคลื่อนที่ (นพค.) กรมพัฒนาที่ดิน โดยดำเนินงานในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่เฉพาะ รวม 39 พื้นที่ 70 ชุมชน รูปแบบของการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อลดผลกระทบจากปัญหาการขาดแคลนน้ำและภัยแล้ง ประกอบด้วยฝายกึ่งถาวร บ่อพวง ถังเก็บน้ำ ถังเก็บน้ำซีเมนต์ รวมทั้งหมด 198 แห่ง และท่อกระจายน้ำ 90 กิโลเมตร งบประมาณรวมทั้งสิ้น 9.48 ล้านบาท ผู้ได้รับประโยชน์รวม 917 ครัวเรือน 2,810 ราย 8,380 ไร่

ตาราง การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ที่	รูปแบบ	หน่วยนับ	พื้นที่โครงการฯ	ชุมชน	ผู้ได้รับประโยชน์		
					ครัวเรือน	ราย	ไร่
1	ฝายกึ่งถาวร	10 แห่ง	39	70	917	2,810	8,380
2	บ่อพวง (บ่อปูพลาสติก)	157 แห่ง					
3	ถังเก็บน้ำ (บ่อวงคอนกรีต)	30 แห่ง					
4	ถังเก็บน้ำซีเมนต์ (คสล.)	1 แห่ง					
5	ท่อกระจายน้ำ	90 ก.ม.					

หมายเหตุ: การพัฒนาแหล่งน้ำแต่ละแห่งอาจจะมีกิจกรรมเพียงรูปแบบเดียวหรือมีหลายรูปแบบ

2. การแก้ไขปัญหาหมอกควันบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน

การพัฒนาและส่งเสริมบนพื้นที่สูงของ สวพส. แนวทางสำคัญอย่างหนึ่ง คือ การดำเนินงานร่วมกับเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนที่ดินรายแปลง เพื่อแบ่งแยกพื้นที่ทำกินและพื้นที่ป่าให้ชัดเจน และการปรับระบบเกษตรในพื้นที่ทำกิน นอกจากนี้ สวพส. ยังมีการดำเนินงานมาตรการป้องกันไฟป่าจากภาครัฐควบคู่ไปด้วย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สวพส. ได้ดำเนินโครงการปลูกป่าเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ป่าชายเลน ป้องกันไฟป่า และได้จัดทำข้อมูลการเกิดจุดความร้อน (Hotspot) เมื่อเปรียบเทียบการเกิดจุดความร้อนในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงทั้ง 44 แห่ง พบจุดความร้อนทั้งหมด 2,187 จุด เกิดขึ้นในพื้นทีเกษตรกรรม 599 จุด พื้นที่ป่า 1,588 จุด เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 เกิดจุดความร้อนในพื้นที่เกษตรกรรม 1,610 จุด พื้นที่ป่า 5,712 จุด จะเห็นได้ว่าจุดความร้อนที่เกิดขึ้นในพื้นที่เกษตรกรรมลดลงร้อยละ 63 และจุดความร้อนในพื้นที่ป่าลดลงร้อยละ 72 สืบเนื่องมาจากมาตรการแต่ละจังหวัดได้ออกมาตรการควบคุมและข้อบังคับใช้ทางกฎหมายกับผู้ที่ก่อเหตุ ทำให้ประชาชนตระหนักให้ความสำคัญกับปัญหาหมอกควัน ทางโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงได้เข้าดำเนินการให้ความรู้ ปรับระบบเกษตรให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดการเผา เพิ่มพื้นที่สีเขียว คืนป่า และการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงทำให้เห็นว่าจุดความร้อนในพื้นที่โครงการฯ พบน้อยลงเมื่อเทียบกับทั้งจังหวัด

ตาราง แสดงจุดความร้อน 8 จังหวัดที่มีโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงตั้งอยู่

จังหวัด	จำนวนพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงฯ	ปี 2560 ม.ค. – พ.ค	ปี 2561 ม.ค. – พ.ค	ปี 2562 ม.ค. – พ.ค	ปี 2563 ม.ค. – พ.ค	ปี 2564 ม.ค. – พ.ค.
เชียงราย	3	64	118	1,271	816	113
เชียงใหม่	20	48	632	1,813	2,579	710
แม่ฮ่องสอน	3	460	485	1,048	1,184	598
ตาก	4	987	1,321	874	1,525	442
น่าน	11	199	180	908	646	102
เพชรบูรณ์	1	41	12	32	56	39
กำแพงเพชร	1	16	9	32	38	12
กาญจนบุรี	1	120	112	309	478	171
รวม	**44**	**1,845**	**2,869**	**6,287**	**7,322**	**2,187**

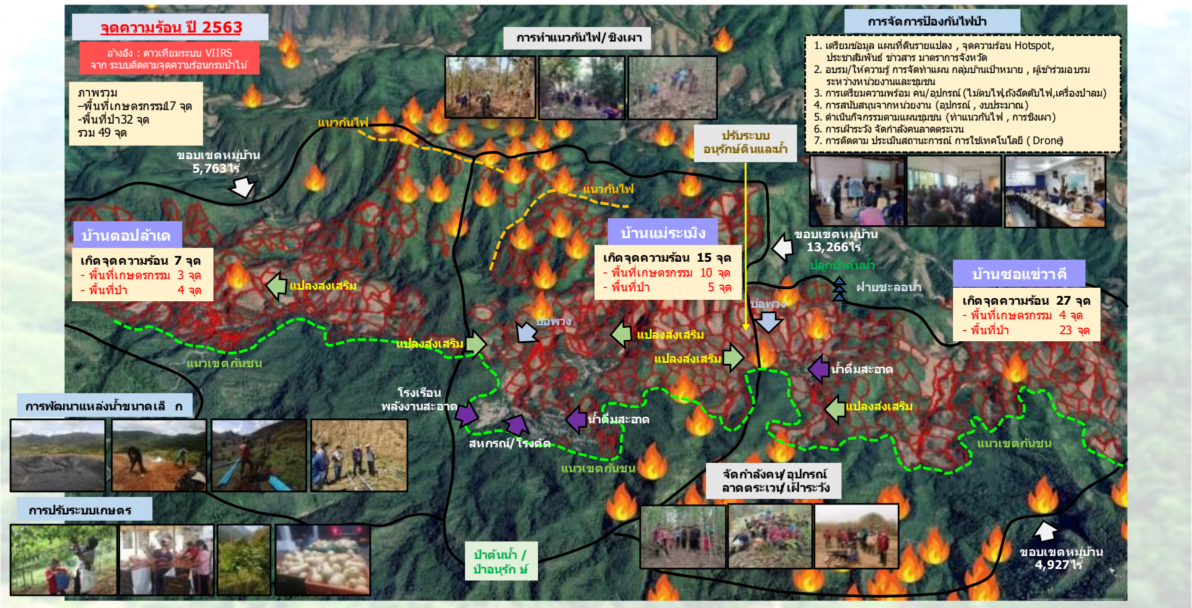

การปรับระบบเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับมาตรการป้องกันไฟป่าจากภาครัฐ
พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สอง จังหวัดตาก

3. ส่งต่อความห่วงใยชุมชนบนพื้นที่สูงในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID-19) ส่งผลให้พื้นที่ดำเนินงานบนพื้นที่สูงปิดห้ามเข้า-ออก 172 หมู่บ้าน โดยในเบื้องต้นผลผลิตที่ได้รับผลกระทบจากการยกเลิกแผนการสั่งซื้อ สวพส. ได้มีการประสานหาช่องทางตลาดในชุมชน การจำหน่ายออนไลน์ รวมถึงการนำผลผลิตบางส่วนมาจัดจำหน่าย ณ อาคารตลาดและสถาบันเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ และได้ให้การช่วยเหลือโดยการแจกถุงยังชีพให้แก่หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบ จำนวน 7 หมู่บ้าน ผู้ได้รับประโยชน์ 2,221 ครัวเรือน นอกจากนี้ สวพส. ได้สนับสนุนหน้ากากอนามัยและแอลกอฮอล์เจล และให้ความช่วยเหลือระหว่างชุมชนในการสนับสนุนผลิตผลเพื่อประกอบอาหาร

สวพส. มอบถุงยังชีพให้ประชาชนในหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 และมีการปิดการเข้าออกหมู่บ้าน

SARA CAPLET
LOT B2106056
SARA CAPLET
LOT B2106056
มาม่า
รสหมูสับ
มาม่า
รสหมูสับ

ผลการดำเนินงาน
ด้านการพัฒนาและบริหารองค์กร

สวพส. ยกระดับการพัฒนาองค์การให้มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย ด้วยการนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์ เน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มุ่งมั่นศรัทธาต่อหลักการทำงานของโครงการหลวง มุ่งผลลัพธ์ที่สร้างคุณค่าและสร้างความไว้วางใจจากประชาชน ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 ด้วยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ยึดหลักคุณธรรมความโปร่งใสเป็นสำคัญ นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง สร้างนวัตกรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อตอบสนองต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สร้างโอกาสความเสมอภาคให้กับชุมชนด้อยโอกาสบนพื้นที่สูง ขณะเดียวกันยังพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้และ ทักษะที่หลากหลาย เพื่อให้การดำเนินงานของ สวพส. เป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาและบริหารองค์กรที่สำคัญ ดังนี้

1) การบริหารทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาบุคลากร

สวพส. บริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธิ์ (Strategic Human Development) เห็นความสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรควบคู่กับการส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และมีความสุขในการทำงาน ตามแผนกลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรภายใต้แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 8 ปี (พ.ศ.2563 – 2570)

การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล (HRM) พัฒนาขีดความสามารถในการจัดการด้านโครงสร้าง สมรรถนะ และอัตรากำลัง โดยคัดเลือกบุคลากรเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้างาน ระดับ 6 เพิ่มเติมจำนวน 14 กลุ่มงาน ดังนั้นบุคลากร ระดับ 6 ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้างาน มีจำนวนรวม 24 อัตรา จาก 31 อัตรา คงเหลืออีก 7 อัตรา รวมถึงกำหนดตำแหน่งที่มิใช่ลักษณะบริหารและบังคับบัญชา ระดับ 6 จากการคัดเลือกผู้ที่อยู่ในระดับ 5 เพื่อดำรงตำแหน่งหัวหน้างานระดับ 6 โดยมีเป้าหมายในการเตรียมกำลังคนเพื่อตอบโจทย์ภารกิจสำคัญในอนาคต

ทบทวนช่องว่างความรู้และทักษะของบุคลากร จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคล (IDP) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 และเร่งพัฒนาบุคลากรตามแผนพัฒนาบุคลากร ระยะ 8 ปี (พ.ศ.2563-2570) เน้นการพัฒนาบุคลากรที่มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนภารกิจสำคัญของแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2563 – 2570) ให้ได้รับการพัฒนา และยกระดับความรู้และทักษะได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด และบุคลากรที่มีบทบาทหลักที่ได้รับการพัฒนา ร้อยละ 70 สามารถยกระดับความรู้และทักษะได้ 1 ระดับ สวพส. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคล จำนวน 201 ราย ในรูปแบบ Training และ Non-Training ตามที่ผู้อำนวยการ สวพส. และผู้บริหารแต่ละสำนักมอบหมายงาน และการมอบหมายให้เป็นผู้สอนงาน ตลอดจนเปิดโอกาสให้บุคลากรพัฒนางานใหม่ที่สะท้อนให้เห็นถึงนวัตกรรม การคิดแบบใหม่ การจัดระบบ การบูรณาการ หรือการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ที่ตอบสนองและเชื่อมโยงกับงานตามยุทธศาสตร์ของ สวพส. โดยผลการพัฒนาบุคลากรตามแผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคล (IDP) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ในกลุ่มที่มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนภารกิจสำคัญ พบว่ามีบุคลากรผ่านการประเมินคิดเป็นร้อยละ 93 สามารถสร้างองค์ความรู้จากการพัฒนาตนเอง 117 เรื่อง เช่น (1) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆ (2) การบริหารจัดการงานวิจัยเชิงรุกและการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่การพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน (3) การถอดบทเรียนโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงและการพัฒนาชุมชนต้นแบบ (4) การพัฒนาด้านเทคนิคการบริหารองค์กรสมัยใหม่ การติดตามประเมินผลเพื่อยกระดับองค์กรสู่ความเป็นเลิศ และยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นต้น

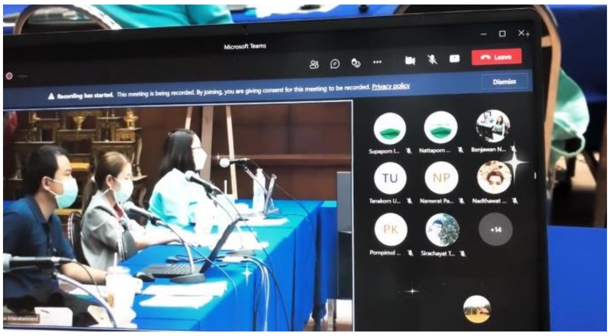

นอกจากนี้ ยังสร้างสภาพแวดล้อมที่คำนึงถึงความปลอดภัยของบุคลากร ในช่วงสถานการณ์ฝุ่นควันในพื้นที่ภาคเหนือ และสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่น การจัดหาเครื่องฟอกอากาศ การกำหนดมาตรการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง (Work From Home) การบันทึกการเฝ้าระวังสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากร สวพส. และรายงานผลการเข้าบันทึกให้บุคลากรทราบผ่านช่องทาง HRDI – Connect ทุกวัน เพื่อการวิเคราะห์สถานการณ์และเตรียมความพร้อม การจัดหาอุปกรณ์ป้องกันการระบาดของเชื้อ COVID-19 การจัดหาชุดตรวจการติดเชื้อ COVID-19 (Antigen test kit; ATK) สำหรับบุคลากรและการติดตามข้อมูลการฉีดวัคซีนของบุคลากร สวพส.

การพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรบุคคล (HRD) ดำเนินการพัฒนาบุคลากรและส่งเสริมให้นำความรู้ไปปรับปรุงและพัฒนางานที่ตอบสนองสมรรถนะหลักของ สวพส. ประกอบด้วย 3 ประเภทขององค์ความรู้ คือ (1) ความรู้ตามสมรรถะหลัก อาทิ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปฏิบัติงาน (2) ความรู้และทักษะสำหรับขับเคลื่อนตามกลยุทธ์ และ (3) ความรู้และทักษะสำหรับการปฏิบัติงานตามพันธกิจพื้นฐาน ทั้งในรูปแบบ online และ onsite รวม 78 หลักสูตร 163 ครั้ง มีบุคลากรได้รับการพัฒนา 2,564 ราย (นับซ้ำ)

สวพส. จัดปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ โดยให้นำหลักการทำงานโครงการหลวงมาเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาพื้นที่สูง

ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในของบุคลากร สวพส. เพื่อให้มีทักษะสำคัญ โดยสนับสนุนให้บุคลากร สวพส. ได้รับการพัฒนาตนเองในด้านความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับการพัฒนาความรู้และทักษะดิจิทัล เพื่อให้มีความพร้อมในการตอบสนองต่อปัญหาที่ซับซ้อน เช่น

หลักสูตรพัฒนาความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา

- หลักสูตร “การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDGs”
- หลักสูตร “การประเมินผลลัพธ์ทางสังคมและการคำนวณผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน: Social Impact Assessment (SIA) and Social Return on Investment (SROI)”
- หลักสูตร "การวิเคราะห์ชุมชน" เพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากรในการจัดทำแผนชุมชน
- หลักสูตร การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับนักบริหารระดับสูง
- หลักสูตร นักบริหารการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
- หลักสูตร นักบริหารการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ระดับต้น และระดับกลาง
- หลักสูตร “การสร้างและการใช้งานโปรแกรม GIS Portal สำหรับการให้บริการข้อมูลบนพื้นที่สูง”

หลักสูตรพัฒนาความรู้และทักษะดิจิทัล พร้อมตอบสนองต่อปัญหาที่ซับซ้อน และรองรับอนาคต

- หลักสูตร ประกาศนียบัตรธรรมาภิบาลของผู้บริหารระดับกลาง
- อบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อยกระดับงานพัฒนาการเกษตรบนพื้นที่สูง หลักสูตร การยกระดับฝีมือการประยุกต์ใช้งาน Internet of things (IoT) สำหรับการเกษตร (Internet of things for Smart Farming)
- ฝึกอบรมโครงการพัฒนาบุคลากรองค์การมหาชนรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก หลักสูตร “มิติใหม่องค์การมหาชนในยุค New Normal”
- Digital Multi-country Workshop on Agribusiness Innovations for Sustainable Rural Community Development
- Conference on Public-sector Productivity: Ensuring Public Services in the New Normal
- หลักสูตร ตามติดกฎหมายดิจิทัล กฎหมายความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และ GDPR
- หลักสูตร “การสร้างและการใช้งานโปรแกรม GIS Portal สำหรับการให้บริการข้อมูลบนพื้นที่สูง”

ขณะเดียวกัน สวพส. ได้คัดเลือกบุคลากร 14 ราย เข้าร่วมหลักสูตรอบรม การประชุมหารือความร่วมมือทางวิชาการในระดับนานาชาติ ภายใต้โครงการขององค์การเพิ่มผลผลิตแห่งเอเชีย (Asian Productivity Organization-APO) ผ่านระบบการประชุมทางไกล จำนวน 13 หลักสูตร ใน 7 ประเทศ ทำให้บุคลากร สวพส. ตระหนักถึงความความจำเป็นในเรื่องของการเพิ่มผลิตภาพ ค้นหาโอกาสปรับปรุงยกระดับและพัฒนาผลิตภาพของ สวพส. เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูงในมิติต่างๆ รวมถึงการยกระดับการบริหารจัดการองค์การ เช่น หลักสูตร Training of Trainers on Developing Future-ready Agribusiness Social Enterprises ประเทศฟิลิปปินส์ หลักสูตร Observational Study Mission on Collaboration among Agriculture, Manufacturing, and Retailing in Japan ประเทศญี่ปุ่น หลักสูตร Workshop on Agribusiness Innovations for Sustainable Rural Community Development ประเทศปากีสถาน หลักสูตร Workshop on Ecological Models for Agroforestry Systems ประเทศศรีลังกา Conference on Public-sector Productivity: Ensuring Public Services in the New Normal ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น

นอกจากนี้ นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนา สวพส. ผ่านระบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ (HRDI-OLS) เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่าน Social Media และเรียนรู้หลักสูตรที่จำเป็นในการปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา ซึ่งสถานะ ณ ปัจจุบัน มีหลักสูตรการเรียนรู้ออนไลน์ จำนวน 9 หลักสูตร รองรับผู้เรียนรู้ 1,270 ราย มีผู้สนใจเข้าเรียนแล้ว 207 ราย

2) การปรับปรุงกระบวนการทำงานตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0

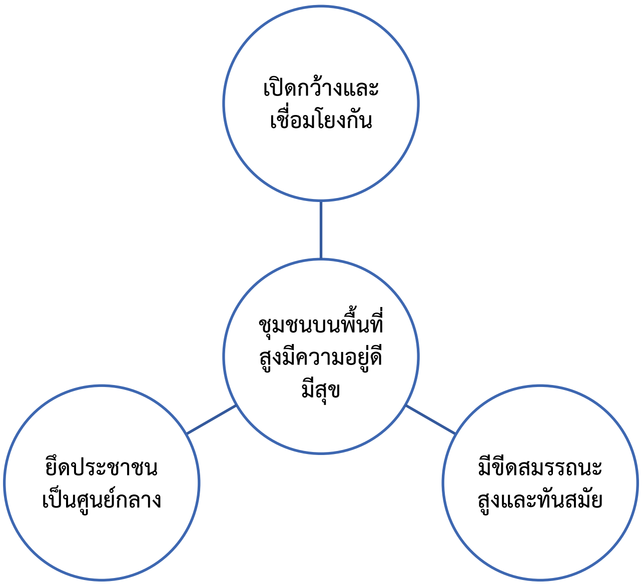

มิติระบบราชการที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน (Open & Connected Government)

สวพส. กำหนดนโยบายการทำงานภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี และบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ยึดมั่นในความถูกต้องและซื่อสัตย์สุจริต มุ่งมั่นให้หน่วยงานเป็น “ต้นแบบขององค์การด้านความโปร่งใสและมีคุณธรรม” มีการประกาศเจตนารมย์ เจตจำนงการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม ขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติทั่วทั้งองค์การในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ในรูปแบบโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรและคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน กิจกรรมสร้างความเข้มแข็งของคน

และชุมชนในการพึ่งพาตนเองโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โครงการจิตอาสา "เสริมสร้างการบูรณาการงานของ สวพส." เป็นต้น มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะ การถ่ายทอดองค์ความรู้ การรับเรื่องร้องเรียน และมีระบบการติดตามผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ด้วยระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ สวพส. Line Official “ของดีบนพื้นที่สูง”

เน้นการทำงานที่เปิดกว้างเชื่อมโยง สานพลังกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สร้างรูปแบบและกลไกความร่วมมือของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเครือข่ายการทำงาน (Network Platform) และความร่วมมือขับเคลื่อนงานแบบเชื่อมโยงงานแต่ละส่วนในแนวระนาบ (Horizontal Linkage) ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ เพื่อประโยชน์อย่างยั่งยืนของชุมชนบนพื้นที่สูง โดยมีการประชุมระดมความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานร่วมบูรณาการ เกษตรกรในชุมชนบนพื้นที่สูงที่เชื่อมโยงตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย นำมาสู่การพัฒนานวัตกรรมเชิงกระบวนการด้านการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยี GIS ในการกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม (Zoning) และถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อยกระดับการพัฒนาของพื้นที่ในแต่ละชุมชน และพื้นที่ทำกินของเกษตรกร นำไปสู่การปรับระบบเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนบนพื้นที่สูง โดยมีผลงานที่โดดเด่น คือ ต้นแบบคนอยู่ร่วมกับป่า “ห้วยน้ำใสโมเดล” ภายใต้การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ “สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ภายใต้พื้นที่ดินจำกัด” โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา จังหวัดเชียงราย

มิติระบบราชการที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen - Centric Government)

สวพส. ดำเนินงานโดยยึดชุมชนบนพื้นที่สูงเป็นศูนย์กลางการพัฒนา อาศัยองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นแรงขับเคลื่อนให้ชุมชนเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และบริการที่ตรงตามปัญหาและความต้องการของชุมชนบนพื้นที่สูงเป็นหลัก เช่น นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการค้นหาและรวบรวมข้อมูลความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนส่วนเสีย คือ Line Office: ของดีบนพื้นที่สูง Line Group: เครือข่ายเกษตรกร Facebook Page: สถาบันวิจัยพื้นที่สูง และอุทยานหลวงราชพฤกษ์ รวมถึงแบบสำรวจความพึงพอใจและองค์ความรู้ออนไลน์ผ่าน Google forms เมื่อทราบปัญหาและความต้องการความคาดหวังและความพึงพอใจ แล้วจึงนำมาวางแผนการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมของชุมชน การออกแบบและปรับปรุงกระบวนการให้บริการที่ทันต่อสถานการณ์ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้ (1) รูปแบบการให้บริการองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับผู้รับบริการแต่ละกลุ่ม ทั้งภายในอุทยานหลวงราชพฤกษ์และเกษตรกรบนพื้นที่สูง การแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรแบบประณีตบนพื้นที่สูงรวมทั้งเป็นจุดให้บริการแก่ชุมชนบนพื้นที่สูง (One Stop Service) ในการให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อการแก้ไขปัญหา และถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแนวทางโครงการหลวงให้แก่ชุมชนอย่างใกล้ชิด รวดเร็ว และต่อเนื่อง

นอกจากนี้ สวพส. มีแนวทางการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและพัฒนาบุคลากรให้ทำงานเชิงรุกตระหนักถึงผลประโยชน์ของประชาชนบนพื้นที่สูง การเสริมสร้างให้บุคลากรทำงานด้วยจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน มุ่งเน้นผลลัพธ์ เช่น ส่งเสริมให้บุคลากรมีแนวคิดในคิดวิเคราะห์งานเป็นระบบ

เพื่อวางแผนการทำงานเชิงรุกในพื้นที่ สร้างความภูมิใจให้บุคลากรในฐานะเจ้าของทุกความสำเร็จของ สวพส. การสื่อสารสร้างภาพลักษณ์องค์กรสู่สาธารณะ เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานเกิดความเชื่อมั่น และเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาบนพื้นที่สูง รวมถึงเน้นนำนวัตกรรมและดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการทำงานเพื่อลดขั้นตอน เช่น นำ HRDI MAPs Application มาเป็นเครื่องมือสานพลังกับภาคเครือข่ายและวางแผนการพัฒนาการอนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงอย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากร หน่วยงานร่วมบูรณาการ และเกษตรกรในพื้นที่ดำเนินงาน สวพส. โดยมีผลงานที่โดดเด่น คือ ชุมชนมีความมั่นคงด้านอาหาร โดยการฟื้นฟูพืชท้องถิ่นเพื่อเป็นธนาคารอาหาร อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและรายได้แก่ชุมชน โครงการหลวงพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง วาวี จ.เชียงราย

มิติระบบราชการที่มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government)

สวพส. มุ่งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์การสู่องค์การสมรรถนะสูง (High Performance) และการเป็น “ศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง” เน้นให้บุคลากรคำนึงถึงการสร้างการมีส่วนร่วม เข้าใจ เข้าถึงบริบทของชุมชนอย่างครอบคลุมทุกมิติ (Inclusive) สร้างความเข้าใจเพื่อการทำงานที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน โดยมีการสื่อสารเป้าหมายและแปลงกลยุทธ์การทำงานภายในองค์การอย่างต่อเนื่อง และผลักดันให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกัน (Oneness) เชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างการวิจัย การพัฒนา การพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งเรียนรู้และนำนวัตกรรมการบริหารจัดการข้อมูล (Data Management) และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้รองรับการก้าวสู่การเป็นองค์การดิจิทัล เพื่อการใช้ทรัพยากรภายในองค์การร่วมกันและลดขั้นตอนการทำงาน พร้อมปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพเกิดผลสัมฤทธิ์

ได้จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2564 – 2566) เพื่อให้ชุมชนบนพื้นที่สูงมีศักยภาพในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและฐานข้อมูลสำคัญมาปรับใช้สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีแนวทางการดำเนินงาน 3 ประการ คือ (1) การพัฒนาการบริหารจัดการข้อมูลสู่มาตรฐานเพื่อรองรับการเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่าย (2) ยกระดับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีสู่องค์กรดิจิทัล และ (3) ส่งเสริมการเผยแพร่และการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัล

สวพส. เน้นเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในลักษณะ Joint Project เชิงพื้นที่ (Area Base) และรายสาขา (Function Base) เพื่อช่วยดำเนินการในพื้นที่ระดับลุ่มน้ำ นำรูปแบบการใช้บริการทางวิชาการร่วมกัน (Shared Services) ระหว่างสำนัก ช่วยให้เกิดกระบวนการสร้างและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) โดยบุคลากรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนา ให้เป็นผู้มีความรู้และทักษะแบบสหสาขาตามแผนพัฒนาบุคลากร รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจน การวิเคราะห์และบริหารจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมยอมรับได้ ให้ความสำคัญในการสร้างและพัฒนาศักยภาพของผู้นำเกษตรกรให้เป็นผู้รู้ด้านต่าง ๆ ในชุมชน (Smart Farmers) เพื่อให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาชุมชนของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับบุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ โดยได้กำหนดเกณฑ์จัดระดับการพัฒนาผู้นำเกษตรกรให้สอดคล้องตามแผนพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง โดยมีผลงานที่โดดเด่น คือ การสานพลังประชารัฐเพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าโดยไม่บุกรุกหรือตัด

ทำลาย ขณะเดียวกันก็สามารถเพิ่มมูลค่าของป่าไม้จากการอนุรักษ์และต่อยอดพืชท้องถิ่นดั้งเดิม สร้างรายได้คืนสู่ชุมชน โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋ จังหวัดเชียงใหม่

ทั้งนี้ สวพส. ดำเนินงานตามแผนการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพขององค์การพร้อมคิดค้นนวัตกรรมการบริหารงานให้มีความก้าวหน้า ทันสมัย เพื่อสร้างคุณค่าให้คนและชุมชนบนพื้นที่สูง โดยมีระดับความสำเร็จจากการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ ร้อยละ 99.56 มีผลการดำเนินงานสำคัญ ดังนี้

การใช้กลไกการเสนอขอรับรางวัลคุณภาพเพื่อการพัฒนางาน สวพส. นำกลไกการเสนอขอรับรางวัลคุณภาพด้านต่างๆ มาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกส่วนงานปรับปรุงงานบริการประชาชนอย่างสร้างสรรค์ ตอบสนองปัญหาความต้องการของคนและชุมชนบนพื้นที่สูงได้อย่างมีคุณภาพ ได้แก่

- **รางวัลเลิศรัฐ** สวพส. เสนอขอรับรางวัลเลิศรัฐใน 3 สาขา ได้แก่ คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA 4.0) บริการภาครัฐ และการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ โดยได้รับการตอบรับจากบุคลากร สวพส. เสนอผลงานเด่นเพื่อขอรับรางวัลเลิศรัฐเพิ่มขึ้นทุกปี ในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 สวพส. มีผลงานเสนอขอรับรางวัลเลิศรัฐทั้ง 3 รางวัล เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ.2563 คิดเป็นร้อยละ 40 ในสาขาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA 4.0) สวพส. ผ่านการประเมินสถานะการเป็นระบบราชการ 4.0 ด้วยตนเองที่ 431.15 คะแนน (เป็นระบบราชการ 3.45) และมีผลการประเมินในขั้นตอนที่ 2 จาก Application Report ที่ 306 คะแนน เสนอผลงานด้านการบริการภาครัฐ 8 ผลงาน (ผ่านระดับดี ประเภทพัฒนาการบริการ 1 ผลงาน) และเสนอผลงานด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม 11 ผลงาน (ผ่านระดับดีเด่น ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม 1 ผลงาน และระดับดี ประเภทสัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม 2 ผลงาน)

- **รางวัลสำนักงานสีเขียว Green Office** จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สวพส. ส่งเสริมให้บุคลากรนำความรู้จากมาตรฐานสำนักงานสีเขียวไปประยุกต์ใช้ และส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในสำนักงาน โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดำเนินการพัฒนาและยกระดับงานอย่างเข้มข้นใน 6 หมวด ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การวางแผนการดำเนินงานและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารและสร้างจิตสำนึก การใช้ทรัพยากรและพลังงาน การจัดการของเสีย สภาพแวดล้อมและความปลอดภัย และการจัดซื้อและจัดจ้าง

- **United Nations Public Service Awards 2021** สาขาการเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อบรรลุวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (Enhancing the effectiveness of public institutions to reach the SDGs) โดยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (ECOSOC) ในผลงาน Huay Nam Sai Model.
- **SDGs (Good Practices)** โดยสำนักงานกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Department of Economic and Social Affairs – UN DESA) ในผลงาน "Good Practice of Sustainable Highland Development: People Live in Harmony with Forest."

การยกระดับการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เชิงรุกของ สวพส. กำหนดประเด็นสำคัญในการสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์เชิงรุก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อสร้างอัตลักษณ์ สวพส. ส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานที่โดดเด่นทั้งด้านงานวิจัย งานพัฒนา และการส่งเสริมการเรียนรู้ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง จำนวน 13 ประเด็น ทำให้เกิดการเผยแพร่ผลงานตามบทบาท สวพส. ในการขยายความสำเร็จงานโครงการหลวง ด้วยงานวิจัยและพัฒนาที่สร้างความเชื่อถือต่อภาพลักษณ์ขององค์กรและการยอมรับจากสาธารณะชน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งระดับประเทศและนานาชาติ

จากการประเมินผลการยกระดับการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เชิงรุกของ สวพส. พบว่า กลุ่มเป้าหมายเกิดการรับรู้ภารกิจสำคัญของ สวพส. เพิ่มมากขึ้น โดยมีระดับคะแนนความพึงพอใจต่อประเด็นการสื่อสาร ค่าเฉลี่ยรวม 2.37 และมีผลประเด็นการสื่อสารที่น่าสนใจ 5 อันดับแรก ได้แก่ งานวิจัยและพัฒนาเรื่องพืชกัญชง (เฮมพ์) 14.72 ผลงานชุมชนตัวอย่างการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 13.96% ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานของ สวพส. 10.19% งานสนับสนุนงานโครงการหลวง 9.43% และแหล่งเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา 9.06%

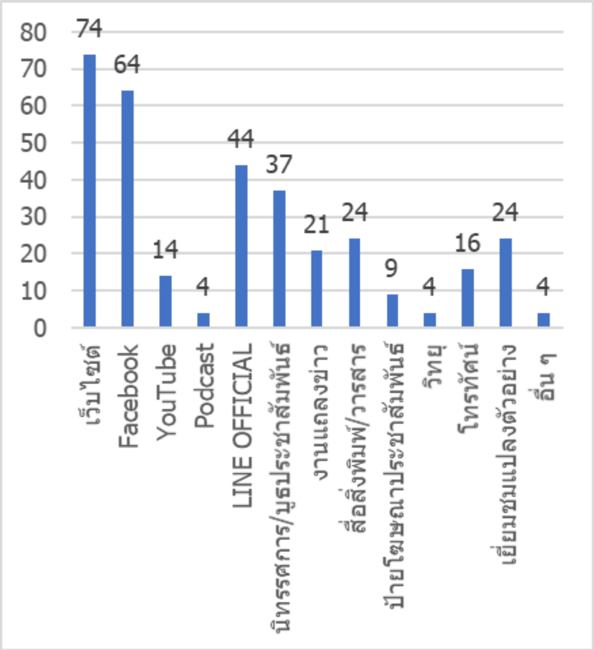

การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและต่อต้านการทุจริต ปลูกฝังและบ่มเพาะนิสัยของบุคลากรของ สวพส. ไม่ให้เบียดบังผู้อื่น ยึดถือประโยชน์ของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะชุมชนบนพื้นที่สูงมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สวพส. นำผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ของปีที่ผ่านมา ทำการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงประเด็นการดำเนินงานที่ สวพส. ควรพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น มุ่งสร้างการรับรู้ให้แก่บุคลากรทราบถึงแนวทางการดำเนินงานของ สวพส. ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมความโปร่งใส ความคุ้มค่า และปราศจากการทุจริต ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ประกาศผลการประเมิน ITA ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2564 โดย สวพส. **ได้คะแนนการประเมิน 94.71 คะแนน อยู่ในระดับ** A เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ที่ได้คะแนน 89.48 คะแนน จัดอยู่ในลำดับที่ 4 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และลำดับที่ 20 ของหน่วยงานภาครัฐประเภทองค์การมหาชน

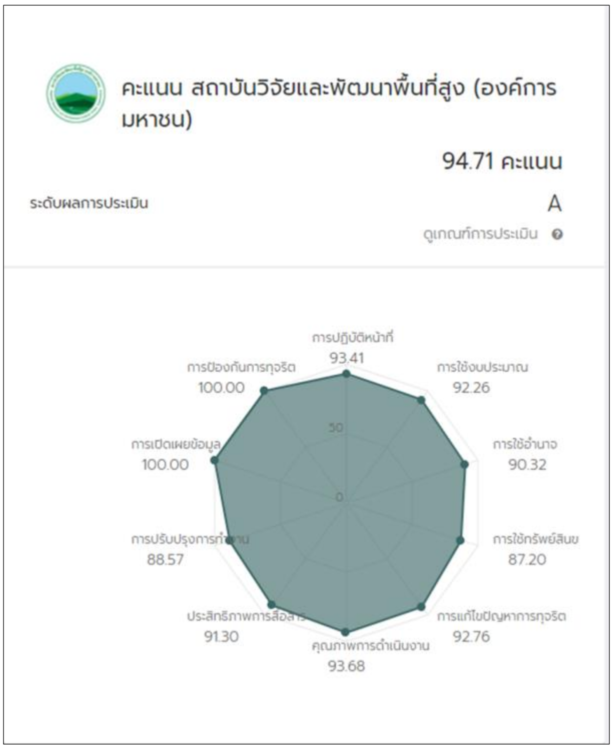

สวพส. เข้ารับ**การประเมินรางวัลองค์กรโปร่งใส ครั้งที่ 10 (NACC Integrity Awards)** จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เพื่อยกระดับให้ สวพส. เป็นหน่วยงานที่พร้อมรับผิดชอบจากการปฏิบัติภารกิจหรือการให้บริการ ปฏิบัติภารกิจยึดมั่นในหลักนิติธรรม ให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนของผู้ปฏิบัติงาน ผู้ร่วมงาน และปฏิบัติตามแนวทางจริยธรรมที่เป็นสากล และดำเนินภารกิจและมีระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใส มีการป้องกันการทุจริต และป้องกันการให้หรือรับสินบน

ได้นำแนวทางของแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559 – 2564) มาเป็นแนวทางการส่งเสริมให้บุคลากร สวพส. มีส่วนร่วมในการสร้างสังคมคุณธรรมตามหลักคุณธรรม ธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และเข้ารับ**การประเมินองค์กรคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564** โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวบรวมข้อมูลและตรวจสอบเอกสารรายงานผลการประเมินองค์กรคุณธรรมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเสนอต่อคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาให้ความเห็นชอบ และจากการพิจารณาผลการประเมินพบว่า มีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ผ่านเกณฑ์

การประเมินองค์กรคุณธรรมจำนวน 13 หน่วยงาน โดย**สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้รับผลการประเมินผ่านเกณฑ์ในระดับ “องค์กรส่งเสริมคุณธรรม”** (มีส่วนงานในสังกัดประเมินได้ในระดับ “ส่งเสริมคุณธรรม” ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80)

นอกจากนี้ สวพส. ได้เข้าร่วม**ประกวดองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2564** ด้วยผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2562 - 2565) และคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตลอดจนส่งเสริมเรื่องหลักสิทธิมนุษยชนให้แก่บุคลากร เกษตรกร และประชาชน โดยดำเนินงานตามภารกิจเพื่อให้ชุมชนบนพื้นที่สูงมีสิทธิได้รับการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้การอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน ด้วยการดำเนินโครงการชุมชนคาร์บอนต่ำและยั่งยืน ซึ่งส่งผลให้ชุมชนบนพื้นที่สูงมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม การสร้างความเข้มแข็งของสังคมและชุมชน และการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ

3) การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร

พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลของ สวพส. ให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางข้อมูลสนับสนุนการวิจัยพัฒนา การเรียนรู้ศาสตร์พระราชา และการพัฒนาพื้นที่สูง (Data Center) เป็นองค์การที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data Driven) และเพิ่มขีดสมรรถนะขององค์การ โดยพัฒนาแพลตฟอร์มข้อมูลที่เอื้อต่อการบริหารจัดการ พัฒนาฐานข้อมูลและสารสนเทศบนพื้นที่สูงที่รองรับการให้บริการข้อมูลและสารสนเทศที่มีมาตรฐานแบบบูรณาการ สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันทั้งองค์การอย่างยั่งยืน พัฒนาสารสนเทศเชิงกลยุทธ์สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน รวมถึงสร้างกระบวนการจัดการองค์ความรู้ ให้บุคลากรมีสมรรถนะสูงในการพัฒนางานและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนี้

การพัฒนาระบบข้อมูลให้เป็นดิจิทัลเพื่อนำไปใช้สู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data) พัฒนาระบบบัญชีข้อมูลเพื่อรองรับการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ 2 รูปแบบ คือ (1) เปิดเผยผ่าน “ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)” https://hrdi.gdcatalog.go.th โดยเปิดเผยชุดข้อมูล ตามภารกิจที่คัดเลือก จำนวน 12 ชุดข้อมูล (2) เปิดเผยผ่าน “ระบบให้บริการข้อมูลภูมิสารสนเทศบนพื้นที่สูง” https://gisportal.hrdi.or.th/portal/apps/webappviewer/index.html?id=0115f0f402ef4b0783bee06afcdb4f20 โดยเป็นข้อมูลภูมิสารสนเทศ จำนวน 39 ชุดข้อมูล พร้อมทั้ง จัดทำคำอธิบายข้อมูล (Metadata) ที่สอดคล้องตามมาตรฐานที่ สพร. กำหนด

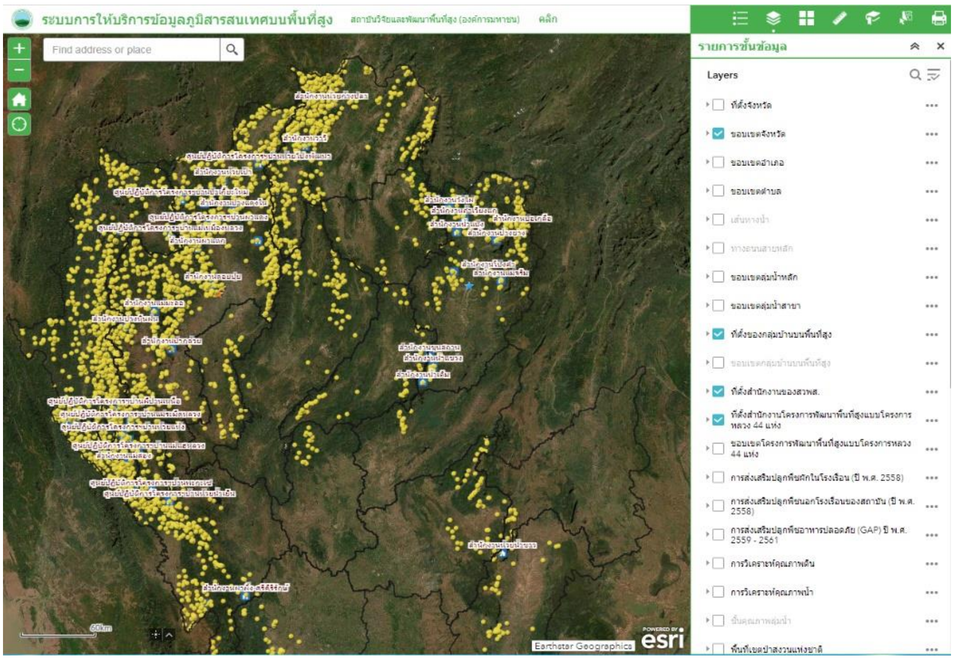

จัดคำอธิบายข้อมูลของทรัพยากร (Resource Metadata) ที่สอดคล้องตามมาตรฐานที่ สพร. กำหนด โดยจัดทำรายละเอียดของข้อมูลในแต่ละชุดข้อมูลให้พร้อมต่อการนำเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูล สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) https://hrdi.gdcatalog.go.th โดยมีการกำหนดชุดข้อมูลที่พร้อมต่อการเปิดเผย 12 ชุดข้อมูล

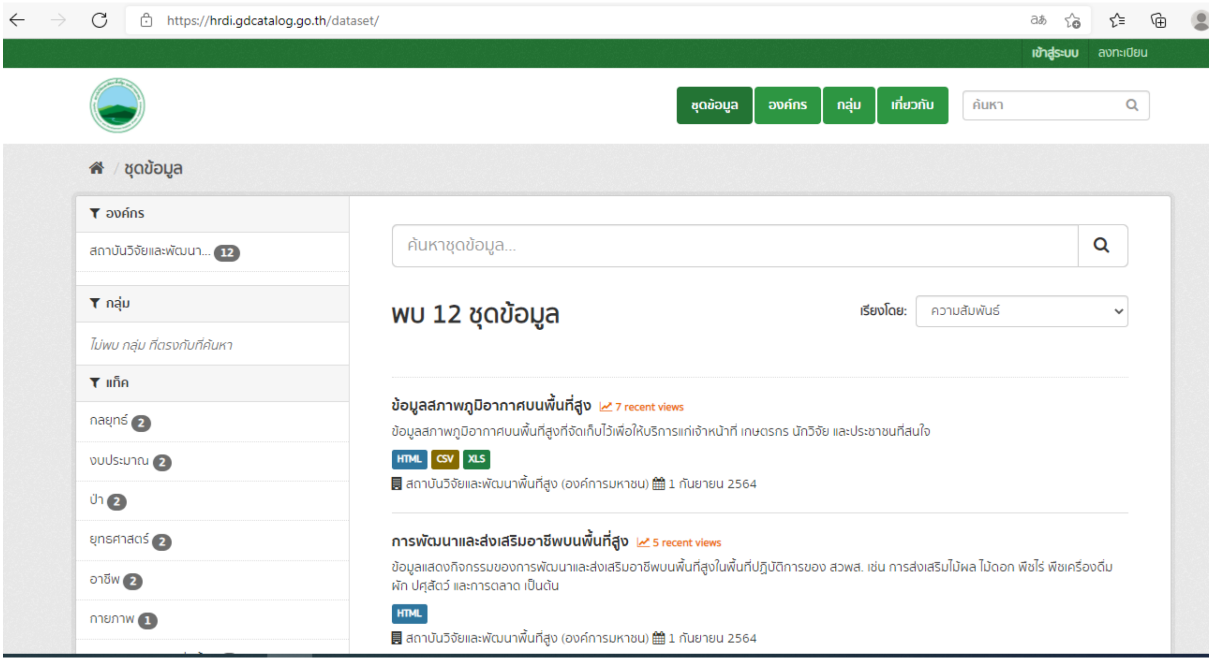

การบริหารจัดการข้อมูลเพื่องานพัฒนาพื้นที่สูง ยกระดับการสร้างการจัดเก็บและการใช้ประโยชน์ข้อมูลและสารสนเทศสำหรับการพัฒนาพื้นที่สูงให้มีมาตรฐาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ดังนี้

- **พัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ และวางแผนการวิจัยและพัฒนาบนพื้นที่สูง** โดยนำเข้าข้อมูลพื้นฐานและจัดทำมาตรฐานชุดข้อมูลภูมิสารสนเทศ ครอบคลุมพื้นที่สูง 21 จังหวัด และโครงการพัฒนาพื้นที่สูง 44 แห่ง 11 ชุดข้อมูล ร่วมกับการพัฒนาต้นแบบการให้บริการข้อมูลบนพื้นที่สูง รวมถึงการพัฒนาต้นแบบการแสดงผลข้อมูลผ่าน GIS Portal: ระบบพอร์ทัลภูมิสารสนเทศเป็นแผนที่ออนไลน์ ในลักษณะ Dashboard และ Web AppBulider สรุปภาพรวมของข้อมูลในหลายมิติ สามารถค้นหา จัดทำเป็นกราฟและตารางสรุป ได้แก่ (1) การให้บริการข้อมูลภูมิสารสนเทศบนพื้นที่สูง มีข้อมูลเชิงพื้นที่ 8 กลุ่ม 36 รายการ (2) ระบบติดตาม และรายงานข้อมูลการส่งเสริมพัฒนาของกลุ่มบ้านระดับพื้นที่ A B C D (3) ระบบติดตามและรายงานข้อมูลสภาวะปัจจุบันที่เกิดขึ้นจริงจากการทำงานของ สวพส. และชุมชน (4) ระบบงานด้านสังคม สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต้นแบบ (พื้นที่ผาผึ้ง-ศรีคีรีรักษ์ และแม่จริม) (5) การรายงานข้อมูลงานส่งเสริมระดับพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ได้แก่ พืชผัก พืชเครื่องดื่ม พืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ดอก ปศุสัตว์ (6) ระบบวางแผนการตัดสินใจปลูกพืชอย่างง่ายระดับพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 33 แห่ง ตามเงื่อนไขการตัดสินใจ: ความสูง ความลาดชัน พื้นที่ป่า ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (7) การรายงานผลการติดตามข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานหน่วยงานร่วมบูรณาการ

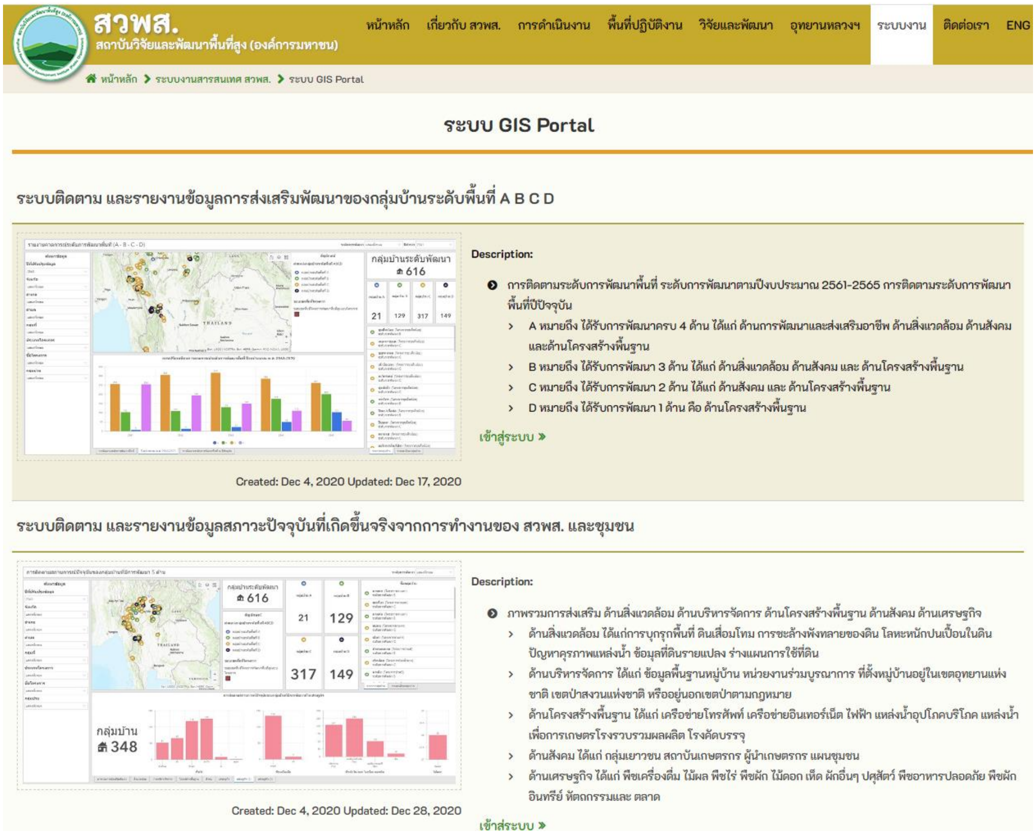

- **พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเกษตรแม่นยำ (IoT)** โดยพัฒนาระบบต้นแบบการใช้ข้อมูลจาก IoT ได้แก่ (1) การพัฒนาระบบสูบน้ำควบคุมระยะไกลแบบอัตโนมัติพลังงานโซล่าเซลล์ ให้ระบบสูบน้ำตัดน้ำอัตโนมัติตามความต้องการใช้น้ำของเกษตรกรหรือผู้ใช้งานสามารถส่งสัญญาณควบคุมด้วยระยะไกล (LoRa) ซึ่งเหมาะสมกับลักษณะกายภาพของพื้นที่สูง

เพื่อสร้างโอกาสในการผลิตพืชโดยเฉพาะช่วงฤดูแล้ง (2) การพัฒนาระบบวัดน้ำอัตโนมัติพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อวัดปริมาณน้ำที่ไหลเข้าระบบหรือการให้น้ำแก่พืช ซึ่งเกษตรกรสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการควบคุมการให้น้ำแก่พืชได้ตามความต้องการ โดยสามารถติดตามผลและควบคุมได้แบบเรียลไทม์ผ่านระบบ Network (3) การประเมินสภาพพื้นที่และประเมินน้ำต้นทุนสถานการณ์การใช้น้ำเพื่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่สูงให้มีประสิทธิภาพ และ (4) การปรับปรุงระบบสถานีตรวจสภาพอากาศแบบอัตโนมัติแบบคลื่นวิทยุ 433 mhz และแบบ NB IoT/3G/4G ให้สามารถติดตามข้อมูลสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น ข้อมูลอุณหภูมิสูงสุด - ต่ำสุด ความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด - ต่ำสุด ความเร็วลม สูงสุด - ต่ำสุด ทิศทางลม ปริมาณน้ำฝนผ่านโปรแกรม เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนการผลิตต่อไป

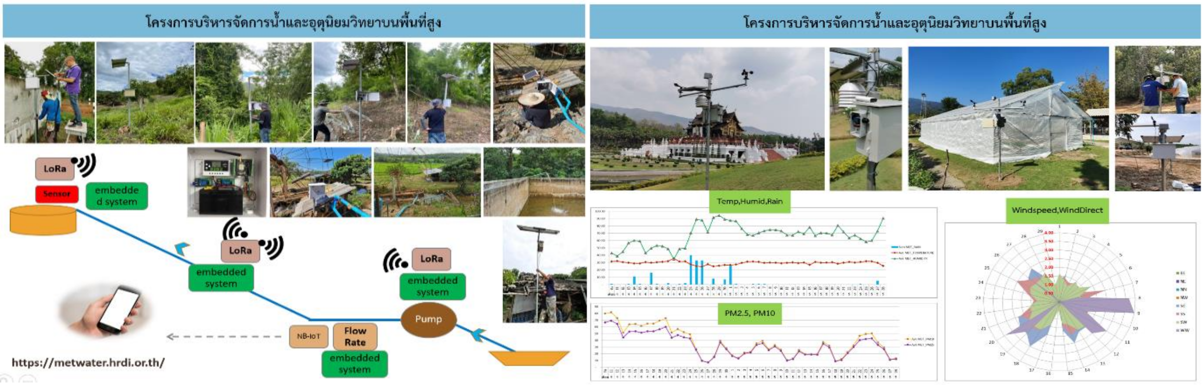

- **พัฒนาโรงเรือนเกษตรแม่นยำ** โดยจัดทำโรงเรือนเกษตรแม่นยำที่มีต้นทุนต่ำ โดยใช้พลังงานทดแทน โดยมีเซนเซอร์สำหรับตรวจวัดสภาวะปัจจัยการเพาะปลูก ให้สามารถตรวจสอบสภาพแวดล้อมในโรงเรือน Monitoring ควบคุมและจัดการระบบการทำงานของโรงเรือนได้ทั้งแบบ Manual และแบบอัตโนมัติ เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าพารามิเตอร์สภาวะแวดล้อมของการปลูกพืชได้ตลอดจนเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการวิจัยและปรับปรุงระบบการผลิตพืชให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยเป้า จังหวัดเชียงใหม่ และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา จังหวัดเชียงราย

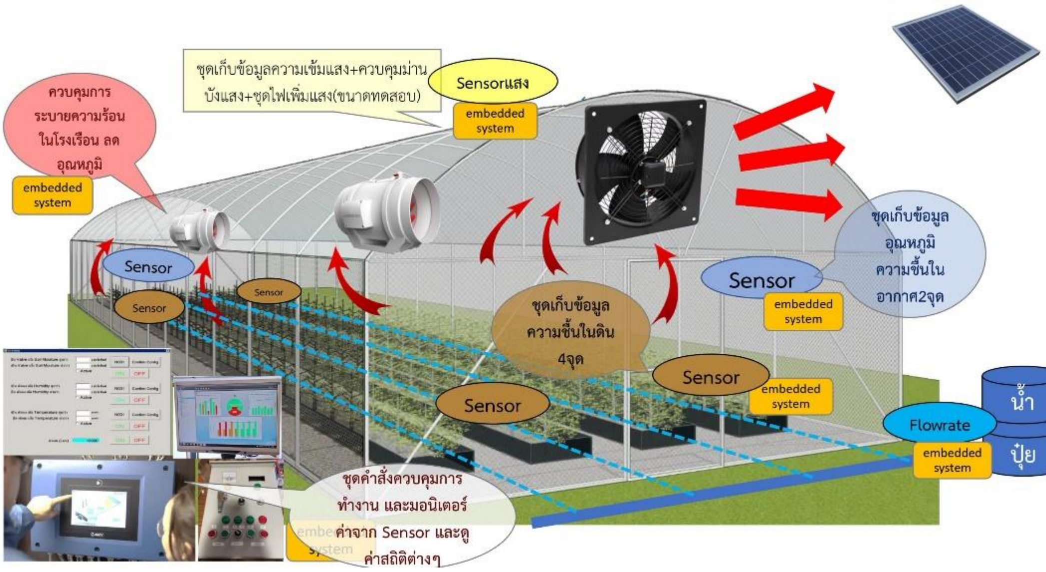

- **พัฒนาแอปพลิเคชัน HRDI MAPs** บนระบบปฏิบัติการไอโอเอส (iOS) สนับสนุนกลุ่มผู้ใช้ Smart Device ระบบปฏิบัติการ iOS เพื่อเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ สามารถอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้ครอบคลุม ทั้งระบบปฏิบัติการ iOS และ Android และกลุ่มผู้ใช้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ สวพส. เกษตรกร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถเข้าถึงและใช้ HRDI MAPs เป็นเครื่องมือในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ขนาดเล็ก อาทิ การเรียกดู ปรับปรุงข้อมูลที่ดินรายแปลง การสร้างกิจกรรมในแปลง และการเรียกดูข้อมูลกายภาพในพื้นที่ดำเนินงานของ สวพส. ได้แก่ ความสูงจากระดับทะเลปานกลาง ระดับความลาดชัน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ข้อมูลดิน และข้อมูลป่าไม้ตามกฎหมาย อีกทั้ง HRDI MAPs ยังรองรับการสำรวจภาคสนาม เพื่อกำหนดพิกัดตำแหน่ง วัดระยะ วัดขนาดพื้นที่ ค้นหาสถานที่ต่าง ๆ จากค่าพิกัดและชื่อสถานที่ พร้อมทั้งบันทักข้อมูล ในรูปแบบไฟล์ภาพและไฟล์ KML เพื่อแบ่งบัน และร่วมกันพัฒนาขับเคลื่อนงานบนพื้นที่สูงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- **จัดทำฐานข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศรายละเอียดสูงจากอากาศยานไร้คนขับ (โดรน)** เพื่อใช้ในการวางแผนและพัฒนาพื้นที่สูงให้มีความเป็นปัจจุบัน เพื่อใช้จัดทำแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศรายละเอียดสูง ในการอัพเดทข้อมูลที่ดิน รายแปลงในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่เฉพาะ ติดตามการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ และจัดเก็บเป็นภาพถ่ายมุมสูงบริเวณสำนักงานในพื้นที่ ภาพรวมของชุมชน แปลงส่งเสริมปลูกพืชของสถาบัน เพื่อใช้สำหรับการประกอบจัดทำสื่อมัลติมีเดียต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เกษตรกร ชุมชนและหน่วยงานร่วมบูรณาการ ในการวางแผนและพัฒนาพื้นที่สูงต่อไปเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรหรือเจ้าหน้าที่สามารถใช้งานผ่านมือถือได้ง่ายขึ้น

การจัดทำฐานข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศรายละเอียดสูงจากอากาศยานไร้คนขับ

การจัดการองค์ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการความรู้และแนวทางการขับเคลื่อนการเป็นศูนย์กลางข้อมูลและองค์ความรู้การพัฒนาพื้นที่สูง รวมถึงการสร้างนวัตกรรมจากองค์ความรู้ของ สวพส. และขับเคลื่อนสู่การเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้” โดย

- **พัฒนาคลังข้อมูลองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง** โดยศึกษาการจัดการความรู้ของ สวพส. เพื่อขับเคลื่อนการเป็นศูนย์กลางข้อมูลและองค์ความรู้การพัฒนาพื้นที่สูง และพัฒนา LINE Official Account HRDI ของดีพื้นที่สูง (ระยะที่ 2) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการข้อมูลองค์ความรู้ในรูปแบบ Chat Bot สามารถตอบสนองการใช้งานของเจ้าหน้าที่ เกษตรกร และประชาชนผู้สนใจให้ได้รับการบริการองค์ความรู้ออนไลน์ที่สะดวกรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงสนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้และประชาสัมพันธ์ผลงานของ สวพส. และอุทยานหลวงราชพฤกษ์ผ่าน Application Line Official “ของดีพื้นที่สูง” ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 3,733 ราย เป็นผู้ลงทะเบียนสมาชิก 798 ราย เผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ 497 เรื่อง

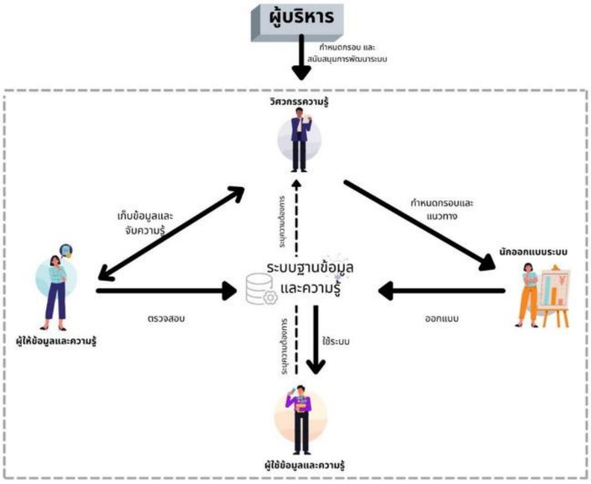

การพัฒนาระบบสำนักงานดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานสำนักงาน (Back office) ของ สวพส. ให้มีความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นระบบที่สามารถเข้าถึงได้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถทำงานได้จากทุกที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของสถาบันมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดย

- **ประเมินผลการพัฒนาระบบสารสนเทศของ สวพส. (ระบบงานคลัง)** ใน**ด้านประสิทธิภาพ**ของระบบ พบว่า คุณภาพการทำงานของระบบสามารถทำงานตอบสนองการใช้งานของผู้ใช้ได้ในระดับดี ความพึงพอใจจากผู้ใช้งานในด้านประสิทธิภาพการทำงานให้มีความสะดวกและรวดเร็วขึ้น **ด้านฮาร์ดแวร์และระบบเครือข่าย** พบว่า การจัดเก็บข้อมูลและการสำรองข้อมูลยังเป็นแบบ Manual จึงควรพิจารณาเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมช่วยในการจัดเก็บข้อมูล เช่น Cloud System เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ปฏิบัติงานเป็นเครื่องรุ่นเก่า ซึ่งประมวลผลได้ช้าเมื่อต้องเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายหรือระบบคลาวด์ในอนาคต จึงควรสำรวจและวางแผนการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานทดแทนเครื่องเดิม **ด้านบุคลากร** พบว่า ใช้งานระบบให้ความร่วมมือในการใช้งานระบบเป็นอย่างดีมาก ไม่มีการต่อต้านการใช้งานระบบสารสนเทศ และยังสามารถให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น แต่ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาทักษะการใช้งานเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพิ่มขึ้น เนื่องจากสถานการณ์ที่ต้อง WFH เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานคลังควรมีความรู้ความเข้าใจที่จะสามารถใช้งานระบบต่างๆ จากภายนอก ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

- **พัฒนาระบบงานเว็บไซต์หน่วยตรวจสอบภายใน** เพื่อเป็นเครื่องมือการพัฒนาระบบคุณภาพงานตรวจสอบภายในให้ได้มาตรฐานการประกันคุณภาพงานตรวจสอบภายใน โดยระบบจะแสดงข้อมูลข่าวสารกิจกรรม ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแผนการตรวจสอบภายใน ได้จัดฝึกอบรมการใช้งานให้ผู้เกี่ยวข้องเพื่อทดสอบใช้งานและนำเข้าข้อมูล และติดตั้งในระบบเครือข่าย สวพส. แล้วที่ https://audit.hrdi.or.th

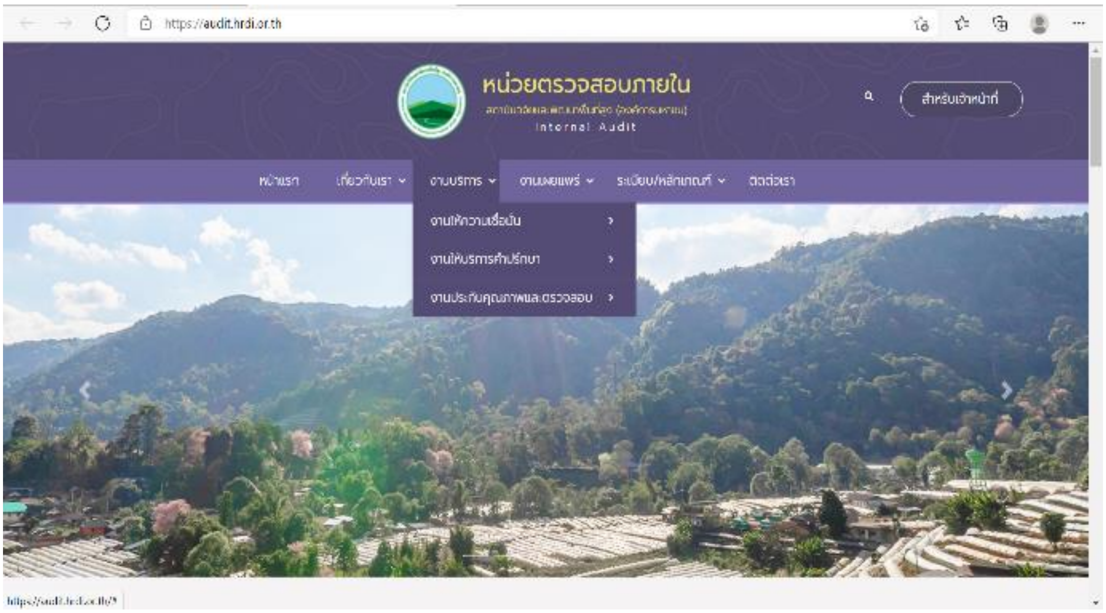

4) **การสนับสนุนนโยบายและการติดตามประเมินผล**

การขับเคลื่อนนโยบายด้านการพัฒนาพื้นที่สูงของประเทศ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) และที่ประชุมคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (กปส.) ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2564 โดยมี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน มีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี พ.ศ.2566-2570 ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่สูง จำนวน 3 แผน ประกอบด้วย

(1) **แผนปฏิบัติการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง** มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่โครงการหลวงสู่ความยั่งยืน โดยงบประมาณส่วนใหญ่ใช้เพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิต

(2) **แผนปฏิบัติการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง** ซึ่งจัดทำขึ้นในรูปแบบเดียวกับแผนปฏิบัติการพัฒนาพื้นที่โครงการหลวง เพื่อดำเนินงานในพื้นที่ขยายผลตามแบบโครงการหลวงที่เรียกว่า “โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง” รับผิดชอบพื้นที่โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

(3) **แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน** ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการฯ เพื่อการแก้ปัญหาบนพื้นที่สูงในกรอบใหญ่ของประเทศ โดยการประสานความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการสนับสนุนงบประมาณ และการดำเนินการให้ทั่วถึง มุ่งเน้นการขยายการพัฒนาตามรูปแบบโครงการหลวงโมเดล และการประสานประโยชน์จากทุกภาคส่วนไปยังพื้นที่สูงต่าง ๆ ของประเทศ โดยมีเป้าหมายครอบคลุม 3,230 กลุ่มบ้าน ใน 18 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 76.82 ของพื้นที่สูงในประเทศ

เพื่อเป็นกรอบบูรณาการการดำเนินงานสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ องค์กรส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยการกำหนดกลยุทธ์สำคัญเพื่อการดำเนินการที่สอดคล้องกับพื้นที่ ครอบคลุมงานทุกด้าน ทั้งการวิจัยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ การส่งเสริมอาชีพอย่างทั่วถึง มีรายได้พอเพียงด้วยอาชีพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การยกระดับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนวทาง BCG การยกระดับการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น การขับเคลื่อนแผนพัฒนาพื้นที่ และยกระดับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ด้วยการบูรณาการของทุกภาคส่วน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ส่งผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่ที่สมดุลของราษฎรบนพื้นที่สูงในอนาคต

การขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายเชิงผลลัพธ์ โดยกำหนดตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ที่สะท้อนผลการดำเนินงานของ สวพส. และวางแผนระบบการติดตามเป้าหมายเชิงผลลัพธ์ร่วมกับส่วนงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานของ สวพส. บรรลุพันธกิจและตอบสนองเป้าหมายสำคัญของประเทศ ทั้งยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

บุคลากร สวพส. กำหนดตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ที่สะท้อนผลการดำเนินงานของ สวพส.
และวางแผนระบบการติดตามเป้าหมายเชิงผลลัพธ์ร่วมกับส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

1 NO POVERTY · 2 ZERO HUNGER · 8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH · 9 INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE · 10 REDUCED INEQUALITIES · 3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING · 4 QUALITY EDUCATION · 5 GENDER EQUALITY · 11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES · 6 CLEAN WATER AND SANITATION · 12 RESPONSIBLE CONSUMPTION · 13 CLIMATE ACTION · 15 LIFE ON LAND

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
- 2. การสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 4.การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม
- 5.การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
- 3. การเกษตร
- 23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม
- 15. พลังทางสังคม
- 18. การเติบโตอย่างยั่งยืน

แผนปฏิรูปประเทศ
- ด้านเศรษฐกิจ : การสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added)

"ชุมชนบนพื้นที่สูงมีความอยู่ดีมีสุข ด้วยการวิจัยและพัฒนา สืบสาน รักษา ต่อยอดงานโครงการหลวง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"

KR1 ร้อยละของชุมชนที่มีผลการประเมินระดับการพัฒนาไม่ต่ำกว่าระดับ B ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

KR2 ชุมชนต้นแบบและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 132 แห่ง

O1 ชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง และมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

O1.1a ลดความขาดแคลนและสร้างความมั่นคงด้านอาหารแก่ชุมชนบนพื้นที่สูง

KR1.1 ชุมชนเป้าหมายที่เกษตรกรได้รับการพัฒนาอาชีพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 50

KR1.1.1 ร้อยละชุมชนที่มีการปรับเปลี่ยนพืชดั้งเดิมเป็นพืชมูลค่าสูง ร้อยละ 50
KR1.1.1 ร้อยละชุมชนเป้าหมายที่มีครัวเรือนมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี ร้อยละ 75

O1.2 เพิ่มศักยภาพการผลิตคุณภาพ และมาตรฐานความปลอดภัยแก่ผลผลิตเกษตรบนพื้นที่สูง

KR1.2. ครัวเรือนเป้าหมายมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่า 78,000 บาท ร้อยละ 75

KR1.2.1 เกษตรกรที่ได้การรับรองมาตรฐานอาหารปลอดภัยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5
KR1.2.2 มูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3
KR1.2.3 ชุมชนมีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการโลจิสติกส์และการตลาดด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย 40 แห่ง/พื้นที่

O1.3 กระจายการพัฒนาอาชีพแก่กลุ่มบ้านเป้าหมายอย่างทั่วถึง

KR1.3 ค่าสัมประสิทธิ์ Gini ด้านรายได้ของชุมชนบนพื้นที่สูงลดลง

KR1.3.1 ร้อยละครัวเรือนเกษตรกรที่ประกอบอาชีพในระบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 40 (29,000 ครฺ.)

O2 ชุมชนเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการชุมชนได้ด้วยตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

KR2.1 ร้อยละของกลุ่มบ้านที่สามารถจัดทำแผนพัฒนาชุมชนที่มีคุณภาพ และขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติได้ ร้อยละ 20
KR2.2 ชุมชนเข้าถึงองค์ความรู้ตามแนวทางโครงการหลวงผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล 4.12 ล้านคน
KR2.3 ชุมชนเป้าหมายมีสถาบันเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและการตลาดได้ ร้อยละ 50
KR2.4 มีผู้นำชุมชน สตรีและเยาวชนที่เป็นหุ้นส่วนการขับเคลื่อนงานวิจัยและการพัฒนาชุมชนได้ 1,000 ราย/250 กลุ่มบ้าน
KR2.5 ร้อยละชุมชนที่มีกลุ่มเยาวชนในการสืบทอดประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้อยละ...
KR2.6 ร้อยละชุมชนที่มีมีกิจกรรม เสริมสร้างจิตอาสา และความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน ร้อยละ 100

O3 ชุมชนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

O3.1 การบริหารจัดการพื้นที่ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือนโยบายของรัฐ

KR3.1.1 ร้อยละชุมชนที่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำกิน และจัดทำผังชุมชน ร้อยละ 100
KR3.1.2 ร้อยละชุมชนที่มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ถูกต้องตามผังชุมชนหลักวิชาการ และกฎหมาย ร้อยละ 100

O3.3 การแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง

KR3.3.1 ลดการเผาพื้นที่เกษตรบนพื้นที่สูง hot spot ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี
KR3.3.2 เพิ่มพื้นที่สีเขียวแก่ชุมชนบนพื้นที่สูง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 61,600 ไร่
KR3.3.3 ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในชุมชนเป้าหมายลดลง
KR3.3.4 ปริมาณการเก็บกักคาร์บอนเพิ่มขึ้น
KR3.3.5 ชุมชนมีความมั่นคงและบริหารจัดการน้ำได้อย่างยั่งยืน

O3.2 อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงมีความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืน

KR3.2.1 ร้อยละชุมชนที่มีการปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรสู่ระบบเกษตรกรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 50
KR3.2.2 พื้นที่ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ ได้รับอนุรักษ์และฟื้นฟู 2.9 ล้านไร่
KR3.2.3 พื้นที่ปลูกป่าชาวบ้านเพิ่มขึ้น 6,000 ไร่
KR3.2.4 ความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่เป้าหมายเพิ่มขึ้น
KR3.2.5 คุณภาพน้ำในพื้นที่เป้าหมายดีขึ้น

O3.4 พัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

KR3.4.1 ร้อยละชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 80
KR3.4.2 ร้อยละชุมชนที่มีการบูรณาการในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs) สวพส. นำแนวทางการพัฒนาทางเลือกบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนของโครงการหลวง ไปขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูง 44 แห่ง ของประเทศ นำไปสู่ความสำเร็จเชิงผลลัพธ์ด้านเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 5 เป้าหมายหลัก ได้แก่ **เป้าหมายที่ 1** ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ การดำเนินการให้ความยากจนขั้นรุนแรงหมดไป การจัดทำมาตรการคุ้มครองทางสังคม และการสร้างความเท่าเทียมกันในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ **เป้าหมายที่ 2** ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการสำหรับทุกคนในทุกวัย **เป้าหมายที่ 6** สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน **เป้าหมายที่ 15** ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ **เป้าหมายที่ 17** เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น และจะขับเคลื่อนการดำเนินงานสู่การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนให้ครอบคลุมทุกมิติ สอดคล้องกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ทั้ง 17 เป้าหมายต่อไป

การสำรวจการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่โครงการหลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โดยประเมินโครงสร้างพื้นฐาน 6 ด้าน ได้แก่ น้ำเพื่อการเกษตร น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค ส่วนงานสนับสนุนสินค้าการเกษตร ด้านส่วนสนับสนุนผลิตผลทางการเกษตร (โรงเรือน โรงรวบรวมผลิตผลการเกษตร โรงคัดบรรจุ) ถนนและเส้นทางลำเลียงผลผลิต การจัดการด้านพลังงาน และการจัดการขยะและของเสีย และการประเมินศักยภาพของการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่ส่วนงานต่าง ๆ ที่ก่อสร้างในพื้นที่ระหว่าง พ.ศ. 2560-2562 ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง พบว่ามีโครงสร้างพื้นฐานจำนวนมากที่ไม่มีการใช้งาน หรือมีการใช้งานน้อย เนื่องจากสภาพพื้นฐานมีความเสียหายต้องปรับปรุง โดยหลายส่วนมีโครงสร้างพื้นฐานชุดใหม่เข้ามาใช้งานแทนที่ ขณะที่โครงสร้างพื้นฐานที่มีการใช้งานมากและมีสภาพที่ดี ส่วนใหญ่เป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และโครงสร้างพื้นฐานที่มีการใช้งานมากแต่มีสภาพต้องปรับปรุง ส่วนใหญ่เป็นโครงสร้างพื้นฐานด้านชลประทาน ได้แก่ ถังเก็บน้ำ ระบบส่งน้ำ เนื่องจากมีการก่อสร้างและพัฒนามาเป็นระยะเวลานาน

ขาดการซ่อมบำรุง แต่ยังมีความจำเป็นที่ต้องการใช้งานอย่างต่อเนื่องควรเร่งรัดปรับปรุงเพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนผู้ใช้งาน

การสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการและความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของ สวพส. ปีงบประมาณ พ.ศ.2564 พบว่าผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของ สวพส. ในภาพรวม**มากที่สุด** ร้อยละ 89.20 โดยผู้รับบริการกลุ่ม เกษตรกร เจ้าหน้าที่โครงการหลวง และเจ้าหน้าที่หน่วยงานร่วมบูรณาการ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของ สวพส. **มากที่สุด** ร้อยละ 90.60 และผู้รับบริการอุทยานหลวงราชพฤกษ์ มีความพึงพอใจ**มากที่สุด** ร้อยละ 87.80 ทั้งนี้ พบว่าเกษตรกร เจ้าหน้าที่โครงการหลวง และเจ้าหน้าที่หน่วยงานร่วมบูรณาการ มีความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ สวพส. ในระดับ**มากที่สุด** ร้อยละ 89.60

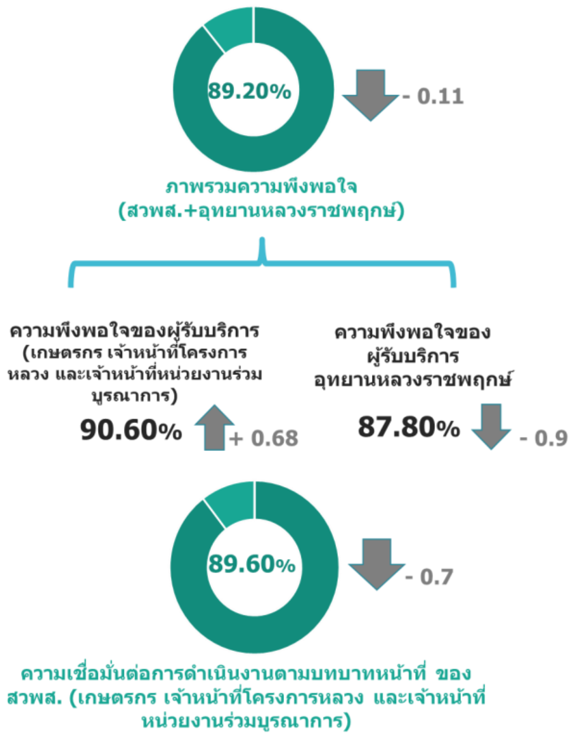

การกำกับกิจการที่ดี
การดำเนินงานสนับสนุนการกำกับกิจการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน

ด้านนโยบายและแผน คณะกรรมการสถาบันให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติงานที่สำคัญ เพื่อให้พันธกิจและภารกิจบรรลุตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายของ สวพส. จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่

(1) **แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)** เพื่อเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ให้เป็นแผนระดับ 3 โดยมีจุดเน้นในการปรับการดำเนินงานจากที่เน้น Function Approach เป็นการทำงานแบบ Area Approach เป็นหลัก และใช้กลไกความร่วมมือการระดมทุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนมาผลักดันให้เกิดการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่สูง

(2) **แผนปฏิบัติการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)** เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงานในระยะต่อไป ในการขยายผลความสำเร็จของโครงการหลวงภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่สูงตามแบบโครงการหลวง ซึ่งจะสิ้นสุดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โดยใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน บูรณาการกิจกรรมและงบประมาณในการพัฒนาชุมชนของหน่วยงานรัฐ ทั้งในระดับกรมและในระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมขององค์กรท้องถิ่นและเอกชนในพื้นที่ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน

(3) **แผนปฏิบัติการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2565 – 2567)** เพื่อเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ให้สอดคล้องกับเป้าหมายแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงในระยะ 8 ปี พ.ศ. 2563-2570 และให้ทันต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เพื่อให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย มีคุณภาพด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย และบุคลากรมีสมรรถนะสูงในการพัฒนางานและรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

(4) **แผนปฏิบัติการวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570)** เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานวิจัยในระยะ 5 ปี โดยมุ่งสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ คุณภาพชีวิตและความเข้มแข็งของชุมชน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง ที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนบนพื้นที่สูง ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โมเดลเศรษฐกิจ BCG อันเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ด้านแบบองค์รวมที่จะพัฒนาไปพร้อมกัน และสอดคล้องกับเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการโครงการหลวง และการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ตลอดจนการขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยทุกมิติ

ด้านการปรับปรุงและแก้ไขระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่

(1) ระเบียบคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ว่าด้วยเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นของคณะกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะอนุกรรมการ และที่ปรึกษา พ.ศ. 2563

(2) ระเบียบคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน พ.ศ. 2563

(3) ข้อบังคับคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ว่าด้วยการงบประมาณ การเงิน และการบัญชี (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2564

(4) ระเบียบคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ว่าด้วยเงินสะสม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2564

ภาคผนวก

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดสำนักงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สวพส. รับผิดชอบตัวชี้วัดสำนักงบประมาณ จำนวน 11 ตัวชี้วัด โดยรอบ 12 เดือน มีผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายทั้ง จำนวน 10 ตัวชี้วัด ต่ำกว่าเป้าหมาย 1 ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดที่ 2 รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรบนพื้นที่สูงเพิ่มขึ้น ดังนี้

ตัวชี้วัด	เป้าหมายทั้งปี	ผลการดำเนินงาน รอบ 12 เดือน
1. จำนวนกลุ่มบ้านที่ได้รับการดำเนินงานเพื่อยกระดับการพัฒนา	500 กลุ่มบ้าน	524 กลุ่มบ้าน
2. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรบนพื้นที่สูงเพิ่มขึ้น <u>(เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2563)</u> (ปี 2563 รายได้จากการส่งเสริม 383,341,061.20 บาท จาก 3,852 ครัวเรือน คิดเป็นรายได้เฉลี่ย 99,517.41 บาท/ครัวเรือน)	เพิ่มขึ้นร้อยละ 10	ลดลงร้อยละ 9.80 (ปี 2564 รายได้จากการส่งเสริม 402,163,296.33 บาท จาก 4,480 ครัวเรือน คิดเป็นรายได้เฉลี่ย 89,768.59 บาท/ครัวเรือน)
3. จำนวนผู้ได้รับการถ่ายทอดความรู้โครงการหลวงและศาสตร์พระราชา	834,000 ราย	851,453 ราย
4. ร้อยละเกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงได้นำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์	ร้อยละ 86	ร้อยละ 99.33 ได้มีการจัดประชุมไปทั้งหมด 30 ครั้ง ผู้เข้าร่วม 1,358 ราย โดยมีผู้นำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด 1,349 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.33
5. ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินงานแผนปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ	ร้อยละ 85	ร้อยละ 99.56
6. องค์กรผ่านเกณฑ์คุณภาพบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA 4.0)	300 คะแนน	431.15 คะแนน
7. เกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแนวทางโครงการหลวง	79,000 ราย	89,971 ราย
8. จำนวนเกษตรกรที่ยกระดับเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง	725 ราย	862 ราย
9. จำนวนหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางโครงการหลวง	310 หมู่บ้าน	406 หมู่บ้าน
10. จำนวนผู้ได้รับการถ่ายทอดความรู้โครงการหลวง โครงการพระราชดำริ และการให้บริการทางสังคม	761,000 ราย	761,482 ราย
11. จำนวนพรรณไม้ที่ได้รับการรวบรวมเพื่อจัดแสดงในพื้นที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ (*พรรณไม้และความหลากหลายทางชีวภาพ ปี 2558 – 2563 มีจำนวน 16,842 รายการ)	17,300 รายการ	17,716 รายการ

ผลการคะแนนการประเมินองค์กรการมหาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

ตัวชี้วัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การประเมิน			ผลการดำเนินงาน		
		เป้าหมายขั้นต่ำ (50)	เป้าหมายมาตรฐาน (75)	เป้าหมายขั้นสูง (100)	ผลการดำเนินงาน	คะแนนที่ได้ (เทียบจากค่าเป้าหมาย)	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
Performance Perspective							
องค์ประกอบที่ 1 ประสิทธิผลการดำเนินงาน (ร้อยละ 40)							
1.1 ตัวชี้วัดทีสอดคล้องกับภารกิจตามวัตถุประสงค์การจัดตังทีแสดงให้เห็นการเชือมโยงจากยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายและแผนระดับชาติ							
1.1.1 การขับเคลื่อนการนำผลงานวิจัยหรือทรัพย์สินทางปัญญาไปส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	5	ร้อยละ 6 ของเกษตรกรที่ได้รับ การส่งเสริมตามแผนงานที่กำหนด	ร้อย 8 ของเกษตรกร ที่ได้รับ การส่งเสริมตามแผนงานที่กำหนด	ร้อยละ 10 ของเกษตรกรที่ได้รับ การส่งเสริม ตามแผนงานที่กำหนด	ร้อยละ 26.83	**100.00**	**5.00**
1.1.2 ร้อยละของจำนวนงานวิจัยและ/หรือทรัพย์สินทางปัญญาที่นำไปใช้ประโยชน์	5	ร้อยละ 15.87	ร้อยละ 16.42	ร้อยละ 16.97	ร้อยละ 18.25	**100.00**	5.00
1.1.3 จำนวนกลุ่มบ้านต้นแบบการปรับระบบเกษตรให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยใช้แผนที่ดินรายแปลงของเกษตรกร	10	10 กลุ่มบ้าน	12 กลุ่มบ้าน	12 กลุ่มบ้านและมีการขยายผลโครงการ	12 กลุ่มบ้านและมีการขยายผลโครงการไปยังชุมชนอื่นอีก 20 กลุ่มบ้าน	**100.00**	**10.00**
1.1.4 ร้อยละของผู้ที่ได้รับการเผยแพร่และถ่ายทอดข้อมูลความรู้ผ่านอุทยานหลวงราชพฤกษ์ต่อจำนวนผู้เข้ารับบริการอุทยานหลวงราชพฤกษ์	10	ร้อยละ 52.5	ร้อยละ 54	ร้อยละ 55.5	ร้อยละ 56.79	**100.00**	**10.00**
1.2 ตัวชี้วัดทีสอดคล้องกับประเด็นปฏิรูปประเทศของกระทรวงทีเกียวข้อง/นโยบายสำคัญหรือเร่งด่วนของรัฐบาล							
1.2.1 จำนวนเกษตรกรต้นแบบที่ยกระดับการเกษตรแบบดั้งเดิมสู่การทำการเกษตรแบบสร้างมูลค่า	10	200 ราย	210 ราย	220 ราย + มีการเผยแพร่ผลงาน ร้อยละ 10 ของจำนวนเกษตรกร	333 ราย + มีการเผยแพร่ผลงาน ร้อยละ 60.96 ของจำนวนเกษตรกร (203 ราย)	100.00	10.00
องค์ประกอบที่ 2 ประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการดำเนินงาน (ร้อยละ 30)							
2.1 ตัวชี้วัดทีแสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารงาน/ความคุ้มค่าในการดำเนินงาน							
2.1.1 ความสามารถทางการหารายได้เพื่อลดภาระงบประมาณภาครัฐ *	15	21.89 ล้านบาท	22.39 ล้านบาท	22.89 ล้านบาท	23.03 ล้านบาท	100.00	15.00
2.1.2 รายได้ของเกษตรกรที่เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาอาชีพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	10	280 ล้านบาท	300 ล้านบาท	320 ล้านบาท	325.42 ล้านบาท	100.00	10.00
2.2 ร้อยละค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรขององค์การมหาชน	5	-	ร้อยละ ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรไม่เกินกรอบวงเงินรวมฯที่	ร้อยละ ค่าใช้จ่าย ด้านบุคลากร ไม่เกินกรอบวงเงินรวมที่คณะรัฐมนตรีกำหนด และ	ร้อยละค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ไม่เกินกรอบวงเงินรวม ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (ร้อยละ	75.00	3.75

ตัวชี้วัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การประเมิน			ผลการดำเนินงาน		
		เป้าหมายขั้นต่ำ (50)	เป้าหมายมาตรฐาน (75)	เป้าหมายขั้นสูง (100)	ผลการดำเนินงาน	คะแนนที่ได้ (เทียบจากค่าเป้าหมาย)	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
			คณะรัฐมนตรีกำหนด	ค่าใช้จ่าย ด้านบุคลากรจริง ไม่สูงกว่างบประมาณ ที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงบประมาณ	30) โดยใช้ร้อยละ 20.16 และค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรจริง สูงกว่างบประมาณ ที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงบประมาณ		
Potential Perspective							
องค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพขององค์การมหาชน (ร้อยละ 20)							
3.1 ผลการพัฒนาศักยภาพองค์การสู่การเป็นระบบราชการ 4.0							
3.1.1 การพัฒนาองค์การสู่ดิจิทัล 1) การพัฒนาระบบข้อมูลให้เป็นดิจิทัลเพื่อนำไปใช้สู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data)	10	มีรายชื่อชุดข้อมูลที่สัมพันธ์กับกระบวนการทำงานตามภารกิจที่เลือก	ชุดข้อมูลมีคำอธิบายข้อมูล (Metadata) ที่สอดคล้องตามมาตรฐาน ที่ สพร. กำหนด (14 รายการ) ทุกชุดข้อมูลในกระบวนการทำงาน	- มีระบบบัญชีข้อมูล - จัดทำข้อมูลเปิดที่ ถูกจัดในหมวดหมู่สาธารณะ อย่างน้อยร้อยละ 50 ของชุดข้อมูลเปิดในบัญชีข้อมูลสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตามมาตรฐานคุณลักษณะแบบเปิดที่ สพร. กำหนด	- มีระบบบัญชีข้อมูล -จัดทำข้อมูลเปิดที่ถูกจัดในหมวดหมู่สาธารณะ อย่างน้อยร้อยละ 50 ของชุดข้อมูลเปิดในบัญชีข้อมูลสามารถเข้าถึงได้ตามมาตรฐานคุณลักษณะแบบเปิดที่ สพร. กำหนด	**100**	**10.00**
3.1.2 การประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0)	10	300 คะแนน	350 คะแนน	400 คะแนน	431.15 คะแนน	**100**	**10.00**
องค์ประกอบที่ 4 การควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชน (ร้อยละ 10)							
4.1 ร้อยละความสำเร็จของการพัฒนาด้านการควบคุมดูแลกิจการของคณะกรรมการองค์การมหาชน	10	100 คะแนน			100	100	10
						คะแนนรวม	**98.75**
						สรุปผลการประเมินระดับองค์กร	**ดีมาก**

หมายเหตุ :
***ตัวชี้วัดที่ขอเปลี่ยนแปลงรายละเอียดตัวชี้วัดตามมติคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมองค์การมหาชน (อ.กพม.) ครั้งที่ 9/2564 เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564**
สรุปผลการประเมินระดับองค์กร

ระดับดีมาก หมายถึง องค์การมหาชนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยทุกองค์ประกอบ ตั้งแต่ 90 คะแนนขึ้นไป
ระดับดี หมายถึง องค์การมหาชนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยทุกองค์ประกอบ ตั้งแต่ 75 – 89.99 คะแนน
ระดับพอใช้ หมายถึง องค์การมหาชนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยทุกองค์ประกอบ ตั้งแต่ 60 – 74.99 คะแนน
ระดับต้องปรับปรุง หมายถึง องค์การมหาชนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยทุกองค์ประกอบ ต่ำกว่า 60 คะแนน

การกำกับดูแลองค์กร

คณะที่ปรึกษาพิเศษ

นายจรัลธาดา กรรณสูต
ประธานที่ปรึกษา

นายอำพน กิตติอำพน
ที่ปรึกษาพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิ

นายอัชพร จารุจินดา
ที่ปรึกษาพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ อุณารุจ บุญประกอบ
ที่ปรึกษาพิเศษจากสถาบันการศึกษา

นายปีติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา
ที่ปรึกษาคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

ประวัติคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

ประธานกรรมการ

นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์
ประธานกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
อายุ : 64 ปี
วุฒิการศึกษา :
- ปริญญาโท สาขาวิชาชีววิทยาสภาวะแวดล้อม (วท.ม.) มหาวิทยาลัยมหิดล
- ปริญญาตรี สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ (วท.บ.) มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติการทำงาน :
- ผู้ตรวจราชการพิเศษประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :
- ข้าราชการบำนาญ

กรรมการโดยตำแหน่ง

พลเรือเอก ปวิตร รุจิเทศ
กรรมการ
อายุ : 65 ปี
วุฒิการศึกษา :
- ปริญญาตรี โรงเรียนนายเรือ

ประวัติการทำงาน :
- รองผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์และรักษาการผู้บัญชาการสำนักงานนายทหารปฏิบัติการพิเศษในพระองค์

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :
- เลขาธิการมูลนิธิโครงการหลวง

นายทองเปลว กองจันทร์
กรรมการ
อายุ : 60 ปี
วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาเอก สาขาวิชาวิศวกรรมชลประทาน (วศ.ด.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปริญญาโท สาขาวิชาวิศวกรรมชลประทาน (วศ.ม.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา (วศ.บ.) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา (วิทยาเขตเทเวศร์)

ประวัติการทำงาน :

- อธิบดีกรมชลประทาน
- รองอธิบดีฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายจตุพร บุรุษพัฒน์
กรรมการ
อายุ : 57 ปี
วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม (วท.ม.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปริญญาโท สาขาวิชาการปกครอง (ร.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปริญญาตรี สาขาวิชาการปกครอง (ร.บ.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน :

- รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ
- อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

นายชวลิต ชูขจร
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตร
อายุ : 64 ปี
วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ (น.ม.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ (น.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการทำงาน :

- ผู้ตรวจราชการพิเศษประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- ข้าราชการบำนาญ

นายดนุชา สินธวานนท์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาสังคม
อายุ : 59 ปี
วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาโท Northeastern University, Boston, Massachusetts, M.A. (Econ) ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ปริญญาตรี University of Bridgeport, Bridgeport, Connecticut, (Business Econ.) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประวัติการทำงาน :

- รองเลขาธิการ กปร.

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- เลขาธิการ กปร.

นางสาวลดาวัลย์ คำภา
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ
อายุ : 64 ปี
วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาโท Agricultural Economics, Australian National University, Australia
- ปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร (วท.ม.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปริญญาตรี สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร (วท.บ.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการทำงาน :

- รองเลขาธิการ สศช.

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :

- ข้าราชการบำนาญ

นายนนทิกร กาญจนะจิตรา
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารงบประมาณ
อายุ : 66 ปี
วุฒิการศึกษา :

- ปริญญาเอก บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- ปริญญาโท Master of Public Administration, Middle Tennessee State University, USA
- ปริญญาตรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ (ศศ.บ.) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน :

- เลขาธิการ ก.พ.

ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน

- ข้าราชการบำนาญ

นางสาวสุทธิรัตน์ รัตนโชติ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจและการตลาด
อายุ : 62 ปี
วุฒิการศึกษา :
- ปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี (บช.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ (น.บ.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปริญญาตรี สาขาวิชาบัญชี (บธ.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการทำงาน :
- อธิบดีกรมบัญชีกลาง
- รองปลัดกระทรวงการคลัง
- ผู้ตรวจราชการกระทรวงการคลัง

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :
- ข้าราชการบำนาญ

นายสมชาย พฤฒิกัลป์
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการ
อายุ : 66 ปี
วุฒิการศึกษา :
- ปริญญาตรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ (ศศ.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการทำงาน :
- รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี
- สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านราชการในพระองค์

กรรมการและเลขานุการ

นายวิรัตน์ ปราบทุกข์
กรรมการและเลขานุการ
อายุ : 54 ปี
วุฒิการศึกษา :
- ปริญญาโท สาขาวิชาพืชสวน (วท.ม.) มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตรบัณฑิต (ทษ.บ.) สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

ประวัติการทำงาน :
- รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ด้านการพัฒนา
- ผู้อำนวยการสำนักพัฒนา

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน :
- ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ระหว่างเดือนตุลาคม 2563 – กันยายน 2564)

ครั้งที่	วันที่ประชุม	ร้อยละของกรรมการที่เข้าร่วมประชุม
10/2563	22 ตุลาคม 2563	81.81
11/2563*	24 พฤศจิกายน 2563	100.00
12/2563*	21 ธันวาคม 2563	90.00
1/2564	26 มกราคม 2564	90.91
2/2564	23 กุมภาพันธ์ 2564	90.91
3/2564	30 มีนาคม 2564	90.91
4/2564	30 เมษายน 2564	90.91
5/2564	25 พฤษภาคม 2564	100.00
6/2564	29 มิถุนายน 2564	100.00
7/2564	23 กรกฎาคม 2564	100.00
8/2564	31 สิงหาคม 2564	100.00
9/2564	28 กันยายน 2564	100.00
รวมร้อยละ		**94.62**

หมายเหตุ : * การประชุมครั้งที่ 11/2563 และครั้งที่ 12/2563 มีกรรมการจำนวน 10 คน เนื่องจากอยู่ระหว่างการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารจัดการ 1 ตำแหน่ง

ผู้บริหารสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

ภาพยืน จากซ้ายไปขวา

1.	ดร.ทินรัตน์	พิทักษ์พงศ์เจริญ	รองผู้อำนวยการสถาบัน ด้านบริหารจัดการ
2.	ดร.อัจฉรา	ภาวศุทธิ์	ผู้อำนวยการสำนักวิจัย
3.	ดร.อาณดา	นิรันตรายกุล	ผู้อำนวยการอุทยานหลวงราชพฤกษ์
4.	นางเสาวนิตย์	พงษ์ประไพ	ที่ปรึกษาด้านแผนงานและต่างประเทศ
5.	ดร.นภาพร	มณฑานพรัตน์	รักษาการผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และแผน
6.	นางวัชรีรัฐ	พรรณเรืองรอง	หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน

ภาพนั่ง จากซ้ายไปขวา

1.	ดร.เมธี	พะยอมยงค์	ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ
2.	นายวิรัตน์	ปราบทุกข์	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
3.	นายภูธาดล	ธีรอธิยุต	รองผู้อำนวยการอุทยานหลวงราชพฤกษ์
4.	ดร. เพชรดา	อยู่สุข	ผู้อำนวยการสำนักวิจัย

ดร. ศิริพงศ์ หังสพฤกษ์
ที่ปรึกษาด้านการวางแผนและพัฒนาการเกษตร

นายวิรัช พูนทรัพย์
ที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์และบริหารจัดการ

คณะกรรมการตรวจสอบ

1. องค์ประกอบ

1)	นางสาวสุทธิรัตน์ รัตนโชติ	ประธานกรรมการ
2)	นางสาวผ่องพรรณ เจียรวิริยะพันธ์	กรรมการ
3)	นางสาวธำรงลักษณ์ ลาพินี	กรรมการ
4)	หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน	เลขานุการ
5)	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) สอบทานให้มีการรายงานทางการเงินอย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ และมีการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญโดยครบถ้วน
2) สอบทานให้มีระบบควบคุมภายใน และให้มีระบบการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล
3) สอบทานการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
4) เสนอคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงพิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชี ทั้งนี้ เฉพาะกรณีที่ผู้สอบบัญชีไม่ใช่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ติดตามผลการปฏิบัติงาน และพิจารณาค่าตอบแทนในการสอบบัญชี
5) สอบทานการบริหารความเสี่ยงและติดตามการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง
6) การเปิดเผยข้อมูลในกรณีที่เกิดรายการที่เกี่ยวโยงหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ให้เป็นไปตามกฎหมาย และข้อกำหนด ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่ารายการดังกล่าวสมเหตุสมผลและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อสถาบัน
7) พิจารณาในการแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนเงินเดือน เลื่อนตำแหน่ง และลงโทษทางวินัย ของผู้ตรวจสอบภายในร่วมกับผู้อำนวยการสถาบัน เพื่อเสนอให้คณะกรรมการสถาบันเห็นชอบก่อนดำเนินการ
8) ทบทวนและอนุมัติกฎบัตรของหน่วยตรวจสอบภายใน แผนการตรวจสอบและงบประมาณของหน่วยตรวจสอบภายใน
9) พิจารณาสอบทานรายงานผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในและติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ เพื่อรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถาบัน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
10) ให้คณะกรรมการตรวจสอบ มีอำนาจในการเชิญเจ้าหน้าที่สถาบัน หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลหรือมาเข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบได้ตามความจำเป็น และเหมาะสม หรือตามที่คณะกรรมการตรวจสอบเห็นควร
11) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 8 ครั้ง ซึ่งในการประชุมแต่ละครั้งคณะกรรมการตรวจสอบเข้าร่วมประชุมครบทุกคน คณะกรรมการตรวจสอบมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยง และการควบคุมภายด้านการเงิน เพื่อให้การบริหารงบประมาณของ สวพส. มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นโดยให้ สวพส. จัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงการบริหารจัดการเงินงบประมาณและเงินสะสม ทั้งนี้ สวพส. ได้ประเมินโอกาสและผลกระทบด้านงบประมาณ และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 รวมถึงการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตของ สวพส. ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีมาตรการป้องกันการเกิดทุจริต และระบบติดตามอย่างใกล้ชิด

คณะอนุกรรมการต่างๆ

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนนโยบาย

1. องค์ประกอบ

1)	นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์	ประธานอนุกรรมการ
2)	นายนนทิกร กาญจนะจิตรา	อนุกรรมการ
3)	นายชวลิต ชูขจร	อนุกรรมการ
4)	นางสาวลดาวัลย์ คำภา	อนุกรรมการ
5)	นายเฉลิมพล เพ็ญสูตร	อนุกรรมการ
6)	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	อนุกรรมการและเลขานุการ
7)	ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และแผน	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และแผนปฏิบัติงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
2) จัดทำนโยบาย กำกับและประสานการดำเนินงานร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินงานสอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานในแนวทางขยายผลพัฒนาพื้นที่สูง
3) กลั่นกรองงานต่างๆ ของสถาบันเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสถาบัน
4) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
5) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม
6) ปฏิบัติงานอื่นๆตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการวิจัยและพัฒนา

1. องค์ประกอบ

1) นายชวลิต ชูขจร	ประธานอนุกรรมการ
2) นายสุทัศน์ ปลื้มปัญญา	อนุกรรมการ
3) นายสุรศักดิ์ ทองเพียร	อนุกรรมการ
4) นางพรรณพิมล ชัญญานุวัตร	อนุกรรมการ
5) นางเปรมพิมล พิมพ์พันธุ์	อนุกรรมการ
6) รองศาสตราจารย์ สมพร อิศวิลานนท์	อนุกรรมการ
7) รองศาสตราจารย์ ณัฐา โพธาภรณ์	อนุกรรมการ
8) รองศาสตราจารย์ อุณารุจ บุญประกอบ	อนุกรรมการ
9) นางสุนันทา สมพงษ์	อนุกรรมการ
10) นางอัญชัญ ชมภูพวง	อนุกรรมการ
11) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา	อนุกรรมการ
12) รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ด้านการพัฒนา	อนุกรรมการและเลขานุการ
13) ผู้อำนวยการสำนักวิจัย	ผู้ช่วยเลขานุการ
14) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนา	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) เสนอแนะการกำหนดแนวนโยบาย และแผนงานต่างๆ เกี่ยวกับงานวิจัยและพัฒนา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์
2) เสนอแนะการกำหนดโครงการหรือกิจกรรมของแผนปฏิบัติงานประจำปี รวมถึงการพัฒนาระบบปฏิบัติงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
3) ติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาต่อคณะกรรมการสถาบัน
4) เชิญบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น หรือแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม
5) ปฏิบัติงานอื่นๆตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการอุทยานหลวงราชพฤกษ์

1. องค์ประกอบ

1)	นางสาวลดาวัลย์ คำภา	ประธานอนุกรรมการ
2)	นายสมชาย พฤฒิกัลป์	อนุกรรมการ
3)	นายฉันทานนท์ วรรณเขจร	อนุกรรมการ
4)	นายอภิชาติ รัตนราศรี	อนุกรรมการ
5)	นายสุพัฒน์ เมธีวรพจน์	อนุกรรมการ
6)	นายพีรพิชญ์ วงศ์วัฒนศานต์	อนุกรรมการ
7)	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	อนุกรรมการ
8)	ผู้อำนวยการอุทยานหลวงราชพฤกษ์	อนุกรรมการและเลขานุการ
9)	รองผู้อำนวยการอุทยานหลวงราชพฤกษ์	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์
2) กลั่นกรองงบประมาณและแผนบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์ประจำปี เพื่อเสนอคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
3) กำกับดูแลการบริหารจัดการและการให้บริการอุทยานหลวงราชพฤกษ์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนบริหารจัดการและมีประสิทธิภาพสูงสุด
4) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการโครงสร้างและพัฒนาบุคลากร

1. องค์ประกอบ

1)	นายนนทิกร กาญจนะจิตรา	ประธานอนุกรรมการ
2)	นายสุพศิน สุเมธิวิทย์	อนุกรรมการ
3)	นางณัฐฏ์จารี อนันตศิลป์	อนุกรรมการ
4)	นางอรวรรณ คงธนขันติธร	อนุกรรมการ
5)	นางสาวมัตติกา เทพหัสดิน ณ อยุธยา	อนุกรรมการ
6)	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ด้านบริหารจัดการ	อนุกรรมการ
7)	ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ	อนุกรรมการและเลขานุการ
8)	นางสาววลัยลักษณ์ เศขรฤทธิ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
9)	หัวหน้ากลุ่มงานบริหารทรัพยากรมนุษย์	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) ให้คำปรึกษาและแนะนำการจัดโครงสร้างและอัตรากำลังของสถาบันให้สอดคล้องกับบทบาท ภารกิจและยุทธศาสตร์ของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
2) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับระบบการบริหารงานบุคคลและการพัฒนาบุคลากรของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
3) ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการพัฒนาบุคลากรต่อคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
4) รายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคลและการพัฒนาบุคลากรต่อคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
5) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงมอบหมาย

คณะอนุกรรมการด้านกฎหมาย

1. องค์ประกอบ

1)	นายอัชพร จารุจินดา	ประธานอนุกรรมการ
2)	นายสมโภชน์ ราชแพทยาคม	อนุกรรมการ
3)	นายวิชิต จรัสสุขสวัสดิ์	อนุกรรมการ
4)	นางสาวณัฐสุพิณ ชนประเสริฐ	อนุกรรมการ
5)	หัวหน้ากลุ่มงานนิติการ	เลขานุการ
6)	เจ้าหน้าที่กลุ่มนิติการ	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) พิจารณาให้ความเห็นและ/หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อกฎหมาย สัญญา ข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบัน
2) พิจารณาเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานหรือแนวทางการปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ประกาศที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน หรือการจัดทำข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ประกาศที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน เพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบัน
3) พิจารณากลั่นกรองการยกร่างและ/หรือการแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ประกาศที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน
4) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถาบัน
5) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

1. องค์ประกอบ

1)	นางสาวลดาวัลย์ คำภา	ประธานอนุกรรมการ
2)	นายชวลิต ชูขจร	อนุกรรมการ
3)	นายสุพศิน สุเมธิวิทย์	อนุกรรมการ
4)	ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ	เลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) กำหนดตัวชี้วัดและหลักเกณฑ์การประเมินผู้อำนวยการสถาบันให้ชัดเจน และเสนอให้คณะกรรมการสถาบันพิจารณา โดยให้สอดคล้องกับกรอบการประเมินองค์การมหาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
2) ดำเนินการประเมินผู้อำนวยการสถาบันให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับกรอบการประเมินองค์การมหาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และเสนอผลการประเมินให้คณะกรรมการสถาบันพิจารณา
3) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการกำหนดแนวทางการควบคุม การจำหน่าย การกำหนดราคาเมล็ดพันธุ์ ส่วนประกอบและผลิตภัณฑ์ของเฮมพ์

1. องค์ประกอบ

1) นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤษดิ์	ประธานอนุกรรมการ
2) นายชวลิต ชูขจร	อนุกรรมการ
3) รองศาสตราจารย์สมพร อิศวิลานนท์	อนุกรรมการ
4) นางพรรณพิมล ชัญญานุวัตร	อนุกรรมการ
5) รองศาสตราจารย์ณัฐา โพธาภรณ์	อนุกรรมการ
6) นายวิชิต จรัสสุขสวัสดิ์	อนุกรรมการ
7) นางอัญชัญ ชมพูพวง	อนุกรรมการ
8) นายปรัชญา ทวีกุล	อนุกรรมการ
9) นางสาวช่อทิพย์ วิเศษพงษ์พันธุ์	อนุกรรมการ
10) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	อนุกรรมการ
11) ผู้แทนองค์การเภสัชกรรม	อนุกรรมการ
12) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	อนุกรรมการและเลขานุการ
13) รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ด้านการพัฒนา	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
14) นางสริตา ปิ่นมณี	ผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) ศึกษา วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการควบคุมการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ ส่วนประกอบและผลิตภัณฑ์ของเฮมพ์ รวมทั้งพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การจำหน่ายและการควบคุม กฎระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของสถาบัน
2) ศึกษาและวิเคราะห์ด้านเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับแนวทางการคิดคำนวณราคาทุน/ราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ ส่วนประกอบและผลิตภัณฑ์ของเฮมพ์ โอกาสทางการตลาดและสิทธิประโยชน์อื่นใด ที่เกิดจากการดำเนินงานของสถาบัน เพื่อเสนอคณะกรรมการสถาบันให้ความเห็นชอบ
3) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย

คณะอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืนระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

1. องค์ประกอบ

1)	นายปีติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	ประธานอนุกรรมการ
2)	ศ.เกียรติคุณพงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (ผู้แทนมูลนิธิโครงการหลวง)	อนุกรรมการ
3)	นายชวลิต ชูขจร	อนุกรรมการ
4)	นางสาวลดาวัลย์ คำภา	อนุกรรมการ
5)	นางสาวสุทธิรัตน์ รัตนโชติ	อนุกรรมการ
6)	นายชูศักดิ์ ชื่นประโยชน์ (ผู้แทนสภาหอการค้าไทย)	อนุกรรมการ
7)	นางลาภิสรา วงศ์แก้ว (ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร)	อนุกรรมการ
8)	นายอัธยะ พินจงสกุลดิษฐ (ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน)	อนุกรรมการ
9)	นายกิตติพันธ์ จันทาศรี (ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร)	อนุกรรมการ
10)	ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	อนุกรรมการ
11)	ผู้แทนกรมป่าไม้	อนุกรรมการ
12)	ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำ	อนุกรรมการ
13)	ผู้แทนกรมชลประทาน	อนุกรรมการ
14)	ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น	อนุกรรมการ
15)	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
16)	นายสมิทธิ ดารากร ณ อยุธยา (ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ)	อนุกรรมการ
17)	นางอัญชัญ ชมภูพวง (ผู้แทนมูลนิธิโครงการหลวง)	อนุกรรมการ
18)	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	อนุกรรมการและเลขานุการ
19)	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ด้านการพัฒนา	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
20)	ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และแผน	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

1) ศึกษา วิเคราะห์และจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) รวมทั้งแนวทางการบริหารด้านงบประมาณ/การเงิน เพื่อเสนอคณะกรรมการสถาบันให้ความเห็นชอบ
2) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การจัดทำแผนฯ เป็นไปตามวัตถุประสงค์
3) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสถาบันมอบหมาย